

ALTINBAŞ
ÜNİVERSİTESİ

ALTINBAŞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**İŞLETME FAKÜLTESİ / ULUSLARARSI TİCARET VE LOJİKTİK
YÖNETİMİ**

**TÜRKİYE’DE UYGULANMAKTA OLAN
YETKİLENDİRİLMİŞ YÜKÜMLÜ STATÜSÜNÜN
İTHALAT VE İHRACAT GÜMRÜK İŞLEMLERİ
ÜZERİNE ETKİSİ**

AHMET ERİKEL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

2019

Tez Danışmanı:

PROF.DR. ALİ ARGUN KARACABEY

Bu dokümandaki tüm bilgilerin akademik kural ve etiğe bağılı kalınarak yazıldığını ve tez yazım kuralları kapsamında bu çalışmada bulunan ve özgün olmayan bütün bilgi ve materyallerin referanslandırıldığını temin ederim.

AHMET ERİKEL

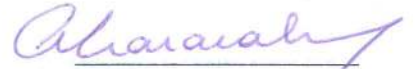
Bu çalışma 26.08.2019 tarihinde yapılmış olan Tez Savunma Sınavında tarafımızca incelenmiş olup, kapsam ve kalite açısından Yüksek Lisans Tezi olmaya yeterli bulunmuştur.

Prof. Dr. Argun KARACABEY
(Danışman)

Tez Savunma Sınavı Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Argun KARACABEY
(Danışman)

Arel Üniversitesi

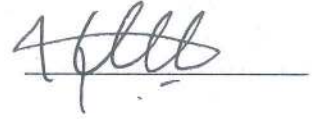
Prof. Dr. Ercan GEGEZ

Altınbaş Üniversitesi

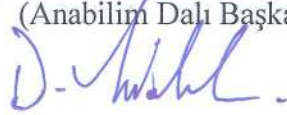
Dr.Öğretim Üyesi Arzu ÇAKAR

Altınbaş Üniversitesi

Bu çalışma bir Yüksek Lisans tezinin tüm gerekli şartlarını taşımaktadır.

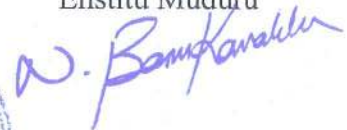
Dr.Öğretim Üyesi Dicle YURDAKUL
(Anabilim Dalı Başkanı)

Doç. Dr. Nur Banu KAVAKLI

Enstitü Müdürü

Sosyal Bilimler Enstitüsü onayı: 24/09/2019

ÖZET

Türkiye’de Uygulanmakta Olan Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsünün ithalat ve İhracat Gümrük İşlemleri Üzerine Etkisi

AHMET ERİKEL

YÜKSEK LİSANS / İŞLETME FAKÜLTESİ / ULUSLARARSI TİCARET VE LOJİKTİK
YÖNETİMİ / ALTINBAŞ ÜNİVERSİTESİ

DANIŞMAN: PROF.DR. ALİ ARGUN KARACABEY

29.05.2019

Yetkilendirilmiş yükümlü statüsünün uygulanması ve bu uygulamanın Türkiye’de ki ithalat ve ihracat işlemleri üzerine etkilerini araştırdığım bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm olan giriş bölümünde Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsünü genel olarak değerlendirdik ve şartlarını inceledik. İkinci bölümde ithalat, ihracat ve gümrük işlemlerinin genel işleyişleri ve yapısı hakkında incelemeler yapıldı. Son bölümde ise bu statüyü almış firmalar ile yaptığımız anket ve görüşmeler neticesinde ortaya çıkan sonuçları analiz edip yorumlamasını gerçekleştirdik.

Anahtar Kelimeler : YYS, Yetkilendirilmiş Yükümlü, İthalat ve İhracat, Gümrük

ABSTRACT

Ongoing and Planned Accredited liable Effect on import and export of Customs Operations Status in Turkey

AHMET ERİKEL

M.A / FACULTY OF BUSINESS ADMINISTRATION / INTERNATIONAL TRADE AND
LOGISTICS

MANAGEMENT / ALTINBAŞ UNIVERSITY

SUPERVISOR: PROF.DR. ALİ ARGUN KARACABEY

29.05.2019

Explores the impact on imports and exports in Turkey, this study is in three parts. In the first section, which is the introduction, we evaluated the Authorized Obligated Status in general and examined the conditions. Investigations were made on the general functioning and structure of the second countries' import, export and customs operations. The last team prepared this status and the results of our surveys and interviews with companies have analyzed and commented

Key Words : AEO, Auhorization Economic Operator, Import and Export, Customs

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'nin taraf olduğu Ticaretin Kolaylaştırma Anlaşması çerçevesinde, uluslararası rekabet avantajı ve gümrük işlemlerinde kolaylık sağlayacak olan Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü Uygulaması ile ilgili olarak ülkemiz sermayesi açısından dış pazar rekabet avantajı sağlayacak süreçlerin hızlandırılması ve zamanın daha verimli kullanılması sürecinin incelenmesidir.

29.05. 2019

AHMET ERİKEL

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
1.BÖLÜM	3
YETKİLENDİRİLMİŞ YÜKÜMLÜ STATÜSÜ	3
1.1. Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü Nedir?	3
1.2. Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsünün Sağladığı Kolaylıklar Nelerdir?	6
1.2.1. Talep ve Ek Şartlara Tabi Olmadan Bütün Sertifika Sahibi Firmalarının Yararlanabileceği Basitleştirmeler	7
1.2.1.1. Eksik Beyan Usulü	7
1.2.1.2. Kısmi Teminat Uygulaması	8
1.2.1.3. Azaltılmış Zorunlu Bilgilerden Oluşan Özet Beyan Verme Kolaylığı	8
1.2.1.4. Özet Beyana Dayalı Emniyet ve Güvenliğe İlişkin Gümrük Kontrollerinin Azaltılması ve Kontrollerin Öncelikle Yapılması.....	9
1.2.1.5. Sınırlardan Öncelikli Geçiş Hakkı Tanınması	9
1.2.1.6. Yeşil Hat Uygulaması	9
1.2.2. Talebe ve Ek Şarta Bağlı Olarak YYS Firmalarının Yararlanabildiği Kolaylıklar	10
1.2.2.1. Götürü Teminat Uygulaması.....	10
1.2.2.2. İhracatta Yerinde Gümrükleme İzni	11
1.2.2.3. İzinli Gönderici Yetkisi.....	13
1.2.2.4. İzinli Alıcı Yetkisi	16
1.2.2.5. İthalatta Yerinde Gümrükleme İzni	22
1.2.2.6. Onaylanmış İhracatçı Yetkisi.....	26
1.3. Yetkilendirilmiş Yükümlü Başvurusu	30
1.3.1. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası Başvurusu İçin Aranacak Güvenilirlik Koşulu	30
1.3.2. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası Başvurusu İçin Aranacak Ticari Kayıtların Güvenilirliği ve İzlenebilir Olması Koşulu.....	31
1.3.3. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası Başvurusu İçin Aranacak Emniyet ve Güvenlik Koşulu.....	32
1.3.4. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası Başvurusu İçin Aranacak Mali Yeterlilik Koşulu	33
1.3.5. Kamu Kurum ve Kuruluşları İçin İstisna	34
1.3.6. Başvuru İçin Aranacak Belgeler	34
1.3.7. Başvuru Yeri.....	35
1.3.8. Başvuruların Ön İncelemesi.....	36
1.3.9. Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü Başvurusunun Reddi	37
1.3.10. Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsünün Verilmesi.....	37
1.3.11. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasının Geçerlilik Süresi ve Değiştirilmesi	38

1.4.Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası Sahibinin Yükümlülükleri, Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasının ve Sertifika Kapsamında Yer Alan Hak, Yetki ve İzinlerin Askıya Alınması, Geri Alınması, İptali, Koşulların İzlenmesi	39
1.4.1. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası Sahibinin Yükümlülükleri.....	39
1.4.2. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasının Geri Alınması	40
1.4.2. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasının İptali	40
1.5. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası ve Sertifika Kapsamı Yetki ve İzinlerin Koşullarına İlişkin Yerinde İzleme ve Gümrük İşlemlerinin Geriye Dönük Kontrolü	41
1.6. Bilgi Değişimi, Elektronik Bilgi ve Haberleşme Sistemi	41
1.7. Ülkemizde ki Yetkilendirilmiş Firmalar	42
2.BÖLÜM	43
İTHALAT, İHRACAT VE GÜMRÜK İŞLEMLERİ	43
2.1. İthalat	44
2.1.1 Genel İthalat Kavramı	44
2.1.2 Kısaca İthalat İşleyiş Süreci	46
2.1.3. İthalat Politikası Genel Araçları	46
2.1.4 Türkiye’de İthalat Kısa Geçmişi.....	47
2.1.5 Gümrük Birliği Anlaşması.....	48
2.1.6 İthalat Yapan Firmaların Sorumlulukları.....	48
2.2. İhracat.....	49
2.2.1 İhracat Çeşitleri.....	51
2.2.2 Türkiye Ekonomisinde İhracatın Yapısının Kısa Geçmişi.....	51
2.2.3. İhracat İşlemi Yapan Firmaların Sorumlulukları	52
2.3. Gümrük İşlemleri	53
2.3.1 Gümrük Firmasını Sorumlulukları.....	55
3.BÖLÜM	56
YETKİLENDİRİLMİŞ YÜKÜMLÜ STATÜSÜ BELGESİNİN DIŞ TİCARET FİRMALARI ÜZERİNE ETKİLERİNİN İNCELENMESİ.....	56
3.1. Çalışmanın Amacı	56
3.2. Çalışmanın Önemi.....	56
3.3. Araştırmanın Hipotezi ve Modeli.....	57
3.4. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları	58
3.5. Araştırma Yöntemi.....	59
3.6. Araştırmalardan Elde Edilen Bulgular.....	59
3.6.1. Tanımlayıcı İstatistikler	60
3.6.2. Firmalara Ait Dış Ticaret Hacimleri ve Genel Bilgileri	60
3.6.3. YYS Belgesinin Gümrük İşlemleri Açısından Zaman Üzerine Etkisi	63

3.6.4. YYS Belgesinin Gümrük İşlemleri Açısından Maliyet Üzerine Etkisi.....	65
3.6.5. YYS Belgesinin Devletler ve Yabancı Firmalar Üzerine Etkisi	67
SONUÇ VE ÖNERİLER	68
KAYNAKÇA	69
EKLER	72

KISALTMALAR

- AB: Avrupa Birliği
ABD: Amerika Birleşik Devletleri
BM: Birleşmiş Milletler
DGÖ: Dünya Gümrük Örgütü
DTÖ: Dünya Ticaret Örgütü
TGB: Türkiye Gümrük Bölgesi
YYs: Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü

TABLÖLAR

Tablo 1.1 : Ülkelerin YYS adetleri ve Bunların Dış Ticaret Hacimlerine Oranı	6
Tablo 1.2: İzinli Gönderici Mühür Şablonu	15
Tablo 1.3 : İhracatta Yerinde Gümrükleme Mühür Tablosu.....	29
Tablo 1.4 : YYS Başvuru Yapılabilecek Bölge Müdürlükleri.....	36
Tablo 3.1: Araştırmaya Katılan Kişiler Hakkında Tanımlayıcı İstatistikler	60
Tablo 3.2: Araştırmaya Katılan Firmalara Ait Bilgiler.....	61
Tablo 3.3 : YYS Belgesinin Dış Ticaret İşlemlerine Zaman Katkısı.....	63
Tablo 3.4 : YYS Belgesinin Dış Ticaret İşlemlerine Maliyet Katkısı.....	65
Tablo 3.5 : YYS Belgesinin Güvenilirlik Üzerine Katkısı.....	67

ŞEKİLLER

Şekil 1.1 : YYS'nin Şarta Bağlı Olan ve Olmayan Kolaylıkları.....	7
Şekil 1.2 : İzinli Gönderici Tablosu.....	16
Şekil 1.3 : İzinli Alıcı Tablosu.....	20
Şekil 1.4 : İzinli Alıcı Tablosu.....	21
Şekil 1.5 : İthalatta Yerinde Gümrükleme Tablosu.....	25
Şekil 1.6 : İhracatta Yerinde Gümrükleme Tablosu.....	29
Şekil 1.7: YYS Başvuru İnceleme Süreci.....	35
Şekil 2.1: Türkiye ihracatının yıllara göre oranı.....	52

GİRİŞ

Her geçen gün globalleşen ve globalleşme ile sınırların kalktığı, ticarete kolaylıkların çağdığı olduğu günümüzde, ülkeler ticaret hacimlerini ve kazançlarını arttırmak için dış ticaret firmalarına çeşitli teşvikler ve kolaylıklar sağlamaktadırlar. Ülkemizde Dış Ticaret firmalarına çeşitli teşvikler sağlamak ve firmaları dış ticarete sevk etmeyi ve hacimlerini arttırmayı hedeflemektedir. Bunların yanı sıra ülke ticaret hacminin büyük bölümüne sahip diğer firmalara oranla çok daha fazla dış ticaret hacmine sahip firmalara bu teşviklerin yanı sıra ilgili ithalat ve ihracat gümrük işlemlerinde ayrıca kolaylıklar sağlayarak bu büyük hacimli firmaların bu işlemler için harcadıkları zaman ve maliyeti ticarete harcamaları için teşvik etmektedir. Bu işlemin adına da “Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü” denilmiştir. Bu teşvik devletimiz için ayrıca önemli ve özel bir yere sahiptir. Hali hazırda dış ticaretin çok büyük bir kısmını oluşturan bu firmalara gerekli şartları sağlaması halinde bu statüden yararlanmalarını ve bu şartlar ile diğer ülke firmaları ile aynı şartlarda hammadde tedarik şartlarına ulaşmalarını ve üretim ile bu hammaddeleri mamul hale getirip ihraç etmelerini hedeflemiştir. Eski Gümrük ve Ticaret Bakanı Hayati Yazıcı’nın da belirttiği “Kolay Ticaret, Güçlü Türkiye” amacı ile yola çıkılmış ve bu sebeple yeterli görülen şartları sağlayan firmalara kolaylıklar sağlayarak hızlı ve ucuz işlemler eşiğinde firmaların ilgili zaman ve maliyetlerini dünya devletleri ile aynı şartlarda hammadde arayışına harcamaları ve ülke ticaretini geliştirmeleri hedeflenmektedir. Ayrıca bu firmalar işlem anında herhangi bir kontrole tabi olmayacakları için ilgili gümrük memurlarının üzerinde ki gereksiz iş yükü alınmış olacak ve bu memurlar diğer firmaları daha rahat denetleyebilecektir. 11. Kalkınma planında da özellikle yer verilen ve daha fazla kolaylık sağlaması amaçlanan, aynı zamanda dış ticaret ve özellikle ihracatı yüksek olan veya olması öngörülen firmaların daha fazla bu statüden faydalanması ve Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsüne sahip firma sayısını arttırmayı planlamaktadır. Devletimiz ve dolayısıyla içinde bulunan bizler için bu kadar önem arz eden bir uygulamanın karşılık bulup bulmadığı, amaçlanan sonuç ile firmalarda bulunduğu fayda karşılığının beklenildiği gibi olup olmadığını belirlemek amacıyla bu konuyu seçtik.

Konumuzu araştırmak amacıyla öncelikle 1. bölümümüzde genel yapısı, şartları, sağladığı kolaylıkları ve yaptırımları bakımından Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü ’nü inceledik. 2. bölümde genel olarak ithalat, ihracat ve gümrük işlemlerinin işleyişleri ve yapısını inceledik.

Son bölümde ise Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü sahibi firmalar ile yaptığımız anket çalışmamız ile ilgili sonuçları analiz ederek istenilen düzeyde karşılık bulup bulmadığı sorusuna cevap aradık.

1.BÖLÜM

YETKİLENDİRİLMİŞ YÜKÜMLÜ STATÜSÜ

Türkiye'nin dış ticaretinde çok büyük rol oynayan ve büyük firmaların aldığı, devletimizin büyük ölçekte dış ticaret yapan firmalara yeterli şartları sağlaması durumunda karşılıklı güven esasına dayanarak verdiği Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü çok büyük önem arz etmektedir. Bu statünün alınması, ne işe yaradığı ve şartlarının ne olduğundan tek tek aşağıda bahsedilmiştir.

1.1. Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü Nedir?

Globalleşmenin her geçen gün artması ile birlikte ticaret açısından sınırlar internetin de yardımı ile her geçen gün ortadan kalkmaktadır. Bu noktada da ülkeler, taşımacılığa yönelik tehditlerin geçmişe göre daha da artması ve alacakları vergileri garanti altına almak için eskiye oranla daha fazla araştırma ve geliştirmeye zorlanmaktadır. Yetkilendirilmiş yükümlüler, ilgili yükümlülüklerini doğru bir şekilde yerine getiren, kayıtları düzenli ve incelenebilir olan, mali açıdan gerekli yeterliliğe sahip, emniyet ve güvenlik için gerekli olan standartlara sahip, ilgili yasa ve yönetmelikte belirtilen kendi içerisinde kontrollerini yapan firmalara ilgili yasalarla ile gümrük işlemleri ile ilgili kolaylık ve imtiyazlar tanıyan uluslararası bir statüdür. (Yetgin,2014)

Yetkilendirilmiş yükümlü statüsü gümrük işlemlerinde büyük çaplı ve kapsamlı değişiklikler getiren bir uygulamadır. Dünyada kabul görmüş AEO uygulamasının, ülkemizin mevzuatımıza aktarılması olarak nitelendirilmektedir. Yetkilendirilmiş yükümlü statüsünde “güvenilir” şeklinde tanımlanan şirketlerin kayıt yoluyla gümrükteki işlemlerini yaparak, ilgili malın/ürünün/vb. gümrük idaresi yerine direkt olarak üretim yerlerine ya da üretim alanlarından doğrudan doğruya sınır kapılarına sevkini sağlamaktadır. Bu da zaman açısından hem gümrüğe, hem de malın sahibi olan firmaya yarar sağlamaktadır (Aigner, 2010)

Yetkilendirilmiş Yükümlü, uluslararası tedarik zincirinin bir ayağı olup, ilgili yasa ve kurallara uyum sağlayan, güvenilir ve bu güvenlik ile ilgili gereklilikleri kanıtlamış kişi ve kurumdur. Asıl olarak YYS ile hedeflenen ve başarılmak istenen konulmuş yasalara uyan, kendi içerisinde oto kontrolünü sağlayan, hem devlet hem şirketler açısından kontrollerin

azaltılarak zamanı verimli kullanan ve gerekli görülen güvenlik önlemleri sağlanmış global bir tedarik zinciri oluşturabilmektir.

Bu global yapıma içerisinde geniş perspektifte bakıldığı zaman üreticisi, nakliyecisi, ihracatçısı, ithalatçısı, limanlar, gümrük müşavirleri vb. bu zincirin herhangi bir ayağında bulunanların tamamı bu statünün konusunu oluşturmaktadır.

Ülkemizde ki adı Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü olan bu oluşum geneline bakıldığında her ne kadar ticaretin kolaylaştırılması için yapılmış bir çalışma gibi görünse geniş açıdan bakıldığında konunun aslında bu kadar sığ olmadığı anlaşılmaktadır. Tüm bu oluşumun asıl amacı ilk olarak uluslararası terörizme karşı bir hat kurmak ve ekonomik olarak zayıf düşürmektir. Tabi ki bu amaca hizmet eden ve gerekli desteği sağlayan firmalar açısından da yaptıkları katkıların karşılığı olarak bu durum gümrük işlemlerinde kolaylaştırmalar olarak karşılık bulmaktadır.

Özellikle 11 Eylül saldırısından sonra oluşan terör tehdidinin global boyutlara ulaşması ticarete önlem artırımı ve gümrüklerin güvenliğini arttırmayı kaçınılmaz kılmıştır. Bunlardan bir tanesi de uluslararası adı ‘Authorize Economic Operator (AEO)’ statüsünün bizde ki karşılığı adı Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsüdür.

YYS; Dünya Gümrük Örgütü tarafından oluşturulan ve gümrük iş birliğini temel alan bir oluşumdur.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı olarak “En Kolay, En Güvenli Ticaret” misyonu doğrultusunda; “Kolay Ticaret, Büyük Türkiye” projelerimizi hayata geçiriyoruz. (Hayati Yazıcı ; Gümrük Ve Ticaret Bakanı; 2017)

Bu amaç ile devletimizin ticaret operasyonlarına hareket kazandırmak maksadıyla, “Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği” oluşturularak 21 Mayıs 2014 tarihli Resmî Gazete’ de yayımlanmıştır. İlgili yönetmeliğin kabulü ve resmileşmesinin ardından 2013 yılından itibaren ülkemizde tanınan Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü ile sağlanan ithalat, ihracat ve gümrükleme işlemlerinde ki kolaylıklar ve basitleştirme ile işlemlerde sağlanan hızlandırmalar uygulanmaya başlanmıştır.

Konu yönetmelik, ticarete yeni bir başlangıç ve dönemin kapılarını açarak ticaret ve nakliye erbablarına süre, zamandan ve ekonomide maksimum kazanç elde edilmesine olanak sağlamıştır. Bu olanaklardan en önemlisi ve başlıcası firmaların ithalat ve ihracat işlemlerini kendi fabrikalarında gerçekleştirmelerine imkân sağlamasıdır. Bu sayede ticaret

işlemlerini gerçekleştiren firmaların harcadıkları zaman ve paradan elde ettikleri karları ticarete kazandırmayı hedeflemektedir. Bu karlılığın yanı sıra devletin memurlarının üzerinde ki iş yükünü azaltarak devlet de maksimum kazanç sağlamaktadır. Sertifika sahibi firmalar kazandıkları yeşil hat imkânı sayesinde kontrol ve gümrük sınırlarından geçiş işlemlerinde daha hızlı ve öncelikli olarak fayda sağlayacaktır.

Devletimizin milli hedef olarak belirlediği 2023 yılı vizyonu açısından bu uygulama çok büyük bir öneme sahiptir. Bu sertifika sahibi firmaların, dünya piyasalarında rekabet gücünü arttırarak kazanılan mali kaynakların daha uygun ar-ge araştırmalarına ve hammadde alımına harcanarak üretimin arttırılması hedeflenmektedir. Ülkeler arası imzalanan ve karşılıklı tanınan imtiyazlar sayesinde bu imtiyazlardan faydalanan firmalara anlaşma yapılan ülkeler gümrüklerinde de basitleştirmeler sağlanmaktadır. Bu bağlamda ilk adım Kore ile atılmıştır. Devamında ise birçok ülke ile bu anlaşmalar yapılmış ve ülke ticari kuruluşlarının uluslararası ticareti ki rolünü arttırmıştır..

Hükümetler açısından başarı ölçülerinden biri ve en önemlilerinden bir tanesi ticaretin hızlı ve maliyetlerin düşük olmasıdır. Bu iki unsur müşteri memnuniyetini arttırır ve maliyetleri azaltır. Bu ülkelerin ticaret politikalarını direk etkiler ve başarı oranlarını önemli ölçüde arttırır. Dış ticaret politikası ülke çıkarlarına zarar vermeyecek ve mümkün olduğu kadar kendi menşeli ürünlerin ihracına dayanan yani fayda odaklı bir politikadır. Bu sebep ile sağlanan maksimum fayda ile artan ekonomik başarı, ülke ve hükümetlerin doğrudan doğruya başarı ölçütlerinden biri kabul edilir.

Gerek ülkelerin ticareti ve gerekse dış ticaret politikalarına etki eden böyle önemli bir konuda sadece işletme güvenliği, ulaşılmak istenilen sonuç için ve talep edilen ticari faktörler açısından gerçekleştirilmesi için yeterli değildir. Bu pencereden bakıldığında işletmelere teşvik edici birtakım unsurlar gerekmektedir. Bunlardan bir tanesi de gümrük işlemlerinin kolaylaştırılmasıdır.

Ülkemiz açısından bakıldığı gerek işlemlerin uzun oluşunu gerek gümrüklerde kontrollerin yavaş ve detaylı oluşu, gerekse bürokrasi yoğunluğunun sonucu olarak ortaya çıkan zaman ve maddi zarardan dolayı, firmalar ve tedarikçi unsurlar tarafından YYS sadece basitleştirmeden ibaretmiş algısı yaratmaktadır. Ancak firmalara devlet eli ile bu programın aslında ne kadar küresel çapta bir oluşum olduğu, asıl amaçlarından birinin güvenlik ve

teröre karşı mücadele olduğu anlatılmalı ve öğretilmelidir. Aksi halde suiistimal edilmesi sonucunda çok büyük sorunlar doğurabilir.

2013 senesinde dünya da dış ticaret hacmi bakımından sıralamada büyük bir paya sahip olan ve YYS benzeri programlar uygulayan devletler ve bu devletlerin 2012 senesi itibari ile verdikleri belge sayısına baktığımızda işleyiş farklılığından kaynaklanmış ciddi farkların olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 1.1 : Ülkelerin YYS adetleri (2012) ve Bunların Dış Ticaret Hacimlerine (DTH) (2013) Oranı

(1000 USD)

Ülke	İthalat Hacmi	İhracat Hacmi	Dış Ticaret Hacmi	YYS Adedi	DTH/YYS Oranı
Çin	1.950.383	2.209.626	4.160.009	2.174	1.914
ABD	2.331.367	1.578.971	3.910.338	10.572	370
Almanya	1.187.251	1.452.795	2.640.046	5.368	492
Japonya	833.166	715.097	1.548.263	482	3.212
Fransa	680.672	579.646	1.260.318	936	1.346
Hollanda	590.292	663.524	1.253.816	1.345	932
İngiltere	654.436	541.348	1.195.784	327	3.657
G. Kore	515.584	559.632	1.075.216	292	3.682
İtalya	477.289	517.673	994.962	770	1.292
Türkiye	251.650	151.812	403.462	14*	28.818

Kaynak: DTÖ 2013 yılı verileri, (Polner, 2012)

1.2. Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsünün Sağladığı Kolaylıklar Nelerdir?

YYS sahibi firmaların yararlanabilecekleri kolaylık ve avantajlar aşağıda ki tabloda da görüldüğü üzere ek şart ve talebe bağlı olanlar ve olmayanlar olarak iki gruba ayrılmıştır.

Şekil 1.1 : YYS'nin Şarta Bağlı Olan ve Olmayan Kolaylıkları (150 Soruda YYS) Gümrük Bakanlığı (2014).

Talebe ve ek şartlara bağlı olmaksızın bütün YY'lerin yararlanabildiği kolaylıklar	Talebe ve ek şartlara bağlı olarak YY'lerin yararlanabildiği kolaylıklar
• Azaltılmış zorunlu bilgilerden oluşan özet beyan verebilme • Daha az ve öncelikli olarak belge kontrolü veya muayeneye tabi tutulma • Eksik belgeyle beyanda bulunabilme • Kısmi teminat uygulamasından faydalanabilme • Yeşil hattan (taşıt üstü dâhil) yararlanabilme • Eşya türüne göre sınırlama olmaksızın taşıt üstüişlemden yararlanabilme	• İhracatta yerinde gümrükleme uygulaması kapsamında ihracat yapabilme • İzinli gönderici ve izinli alıcı yetkisi kapsamında taşımacılık yapabilme • İthalatta yerinde gümrükleme uygulaması kapsamında ithalat yapabilme • Götürü teminat uygulamasından faydalanabilme • ATR Dolaşım Belgesi düzenleyebilme • Fatura Beyanı ve EUR-MED Fatura Beyanı düzenleyebilme

1.2.1. Talep ve Ek Şartlara Tabi Olmadan Bütün Sertifika Sahibi Firmalarının Yararlanabileceği Basitleştirmeler

1.2.1.1. Eksik Beyan Usulü

1) Sertifika sahibi kişilerce, aşağıda ye alan bilgi ve belgelerin bir ya da birden fazlası beyanname tescili sırasında hazır olmaması halinde daha sonra ilgili firmalardan temin edilerek daha sonrasında gümrüğe beyan edilebilir.

a) Fatura.

b) A.TR Dolaşım Belgesi.

c) Menşe ispat belgeleri.

ç) Nakliye faturası ve sigorta poliçesi.

d) Tarım ürünlerinde talep edilen analiz raporu.

2) Yukarıda sayılan bilgi ve belgelerin gümrük beyannamesi tescil aşamasında hazır olsa dahi temin edilememiş olmaları halinde.

3) Eksik beyan ile beyan edilen evrak kapama süresi ;daha sonradan eksik olarak beyan edilen bilgi ve belgelerin tamamlanması süresi 3 aydır. Daha uzun bir süre gerekmesinin bilgi ve belgelerle kanıtlanması durumunda ilgi gümrük idarelerinden ek süre alınabilir.

1.2.1.2. Kısmi Teminat Uygulaması

İlgili ekonomik etkili gümrük rejimlerine tabi tutulan mal ve hizmetler için verilmesi gereken bir teminat olması durumunda normal firmalardan ilgili vergi tutarının %120 olmaktadır YY S sahibi firmalarda bu miktar %10 oranındadır.

İlgili gümrük vergilerinin dışında mevzuattan kaynaklı yönetmelik haricinde bırakılan vergilerin teminat alımı sırasında kısmi teminat uygulamasından yararlanmasına müsaade edilmez.

Sertifika dâhilinde kanunda belirtilen haller dışında ÖTV ek liste (I) de yer alan ürünler kısmi teminat uygulamasına dâhil değildir.

1.2.1.3. Azaltılmış Zorunlu Bilgilerden Oluşan Özet Beyan Verme Kolaylığı

Sertifika sahibi firmalar tarafından gümrük idarelerine ürünlerin varışından önce verilmesi gereken özet beyan ekinde ki bilgilerde istisna sağlanarak azaltılmış usulde özet beyan verilmesi sağlanmaktadır.

Sertifika sahibi nakliyeciler kuruluşlar bu haktan yalnızca YY S sahibi ithalat ve ihracat firmalarının yüklerini taşıdıkları aşamada faydalanabilir.

1.2.1.4. Özet Beyana Dayalı Emniyet ve Güvenliğe İlişkin Gümrük Kontrollerinin Azaltılması ve Kontrollerin Öncelikle Yapılması

Sertifika sahibi olan firmaların ilgili yüklerine sınırlardan giriş ve çıkışı sırasında uygulanan emniyet ve güvenlik kontrolleri normal firmalara uygulanan güvenlik ve emniyet kontrolleri bakımından oldukça azaltılmış ve öncelikli olarak uygulanmaktadır.

Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası sahibi firmalarca beyan edilen özet beyan kapsamında ki yükün ithalat veya ihracatı öncesinde emniyet ve güvenlik bakımından risk analizine tabi tutulmak istenmesi ve sevkiyat yükünü fiziki olarak kontrol edilmek istenmesi durumunda ilgili firmaya öncesinde bilgilendirme yapılır. Ancak ilgili kontrolü gerçekleştirecek olan gümrük idaresi bilgilendirme yapmamış olsa bile takdir etmesi durumunda her türlü kontrolü gerçekleştirebilir.

Kontrol aşamasında gümrük idareleri sertifika sahibi firmalar diğer firmalara oranla daha öncelikli ve kolaylaştırılmış risk analizine tabi tutulmaktadır.

1.2.1.5. Sınırlardan Öncelikli Geçiş Hakkı Tanınması

Sertifika sahibi firmalar ilgili sınırlardan ve gümrük kapılarından diğer araçlara göre daha öncelikli giriş ve çıkış hakkına sahiptir.

1.2.1.6. Yeşil Hat Uygulaması

Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsünün tanıdığı bir diğer kolaylık ve belki de en önemlisi gümrüklerde yeşil hat uygulamasından yararlanmasıdır. Riske dayalı kontroller bu hat üzerinden yapılmaktadır.

İlgili yönetmelik dâhilinde tahlil yapılması karar verilen bilgi ve malzemeler bu hattan işlem göremezler.

Yeşil hatta tabi tutulan gümrük beyannamelerine yansıyan gümrük vergiler fiziki olarak ödenmeyip elektronik ortamda ödenmektedir. Yeşil hat gümrüklerinin vergileri banka hesabından veya GÜMRKAT adı ile kullanılan elektronik para kartı tarafından ödemek zorunluluğu bulunmaktadır. Ödeme yapılacak olan banka hesabının ilgili sertifika sahibine ait olması zorunludur. Bu zorunluluğun sorumluluğu ilgili banka ya aittir.

İlgili gümrük beyannamesine ait vergiler beyanname tescili sonrasında yeşil hattan işlem görmesi durumunda yarım saat içerisinde vergilerin ödenmesi veya teminat verilmesi akabinde ilgili işlemler sonuçlanır ve ürünler teslim edilir.

İlgili gümrük beyannamesine yönetmelik kapsamında belirtilen durumlarda sarı hattan ilgili beyan ile belge uyumu yapılması öngörülebilir veya kırmızı hattan beyan ile ürün uyumu için fiziki kontrol öngörülebilir. Bu durumlarda gümrük idaresi gerekli kontrolleri yapmakla yükümlüdür. Ancak bu kontroller de diğer firmalara göre öncelik verilmektedir.

Yeşil hattan işlem görecektir olan gümrük beyannamesi kapsamı eklenmesi gereken bilgi ve belgelerin eklenme zorunluluğu bulunmamaktadır. İlgili gümrük idaresinin ibrazını istemesine istinaden ilgili bilgi ve belgeler istendiğinde ibraz edilmek üzere muhafaza edilir.

1.2.2. Talebe ve Ek Şarta Bağlı Olarak YYS Firmalarının Yararlanabildiği Kolaylıklar

1.2.2.1. Götürü Teminat Uygulaması

Götürü teminat uygulaması, ilgili eşyanın gümrük işlemleri sonuçlandırılan teminat verilmesi gereken hallerde sertifika sahibi firmaların her işlem için ayrı ayrı verilmesi yerine kolaylık sağlamak amacı ile tek seferde alınan bir teminat uygulaması olan götürü teminat ile 1 yıl kullanılmak amacı ile ilgili firmalara sağlanan bir kolaylık unsurudur.

Götürü teminat kullanımı ÖTV (I) sayılı liste kapsamı eşyalar hariç olmak üzere bütün kamu alacakları için kullanılabilen bir teminat türüdür.

İlgili teminattan yararlanmak isteyen firmaların verecekleri teminat ilgili bankalar tarafından veya izin verilen finans kuruluşları tarafından onaylı teminat mektubu olmalı ve süresiz olması zorunludur.

Sertifika sahibi firmaların ilgili teminattan yararlanmak amacı ile vermeleri gereken teminatın tutarı;

- a) İlgili teminattan yararlanmak isteyen firmaların başvuru aşamasından sonra; ilgili maddelere istinaden yapılan bildirim takip eden ayın ilk gününden geriye doğru son 1 yıl içinde yaptıkları gümrük işlemlerinde teminata konu vergilerin toplam kıymetinin %10 u
- b) Teminat ile ilgili yetkinin güncellemesi veya değişikliğe ilişkin başvuruda bulunulmasına istinaden ilgili başvurunun bölge müdürlüğüne kayda alındığı ayın ilk gününde itibaren geçişe dönük bir yıl içinde teminat yetkisine sahip firmanın ilgili gümrük işlemleri ile ilişkili olan teminata konu veri tutarlarının toplamının %10 u olarak güncellenir ve ilgili teminatın verilmesine istinaden geçerli olmak kaydıyla 1 yıl geçerli olur. Bu tutar geçerli olduğu 1 yıl içerisinde yeniden hesaplanmasını teklif edemez.

Götürü teminat talebinde bulunan ilgili sertifika sahipleri için hesaplanacak olan teminat tutarı;

- a) İlgili yönetmelikte belirtildiği üzere Dahilde İşleme Rejimi dahil edilmesi durumunda 250 bin EURO
- b) Dahilde işleme rejimi haricinde ki rejimlerde kullanılmak istenmesi durumunda 75 bin EURO

‘dan az olamaz.

- c) İlgili teminat tutarı maksimum 2 milyon EURO olmaktadır. Daha fazla hesaplanmış olsa bile bu tutar kullanılmaktadır.

Teminatın TL cinsinden verilmesi zorunludur. Verilen teminatın döviz olması durumunda ilgili hesaplamanın yapıldığı tarihte ki Merkez Bankası döviz alış kuru üzerinden hesaplanarak ilgili teminat tutarını karşılayıp karşılamadığına bakılır. Karşılması durumunda kabul edilir ve işleme alınır.

Götürü teminat yetkisinin geçerlilik süresi bir yıldır.

1.2.2.2. İhracatta Yerinde Gümrükleme İzni

Sertifika sahibi YYS firmaları aşağıda belirtilen ek koşulları sağlamaları durumunda, ilgili ticaret konusu eşyaların ihracat işlemlerinde ilgili gümrük idarelerine sunmadan ihracat işlemlerini ilgili bölge müdürlüğü tarafından onaylanmış olan fabrikalarından gerçekleştirmelerine izin verilir;

- a) İlgili başvurunun yapıldığı yıldan geriye dönük olmak üzere bir önce ki yıl veya ilgili başvurunun kayda girdiği ayın ilk gününden itibaren geriye dönük 1 yıl içinde minimum 5 milyon FOB/ABD doları tutarında fiili ihracat yapmış olmak,
- b) İlgili izin kapsamında işlemi yapılacak olan eşyaların muhafaza edilmesi, gerekli şartları sağlayacak eşyaların boşaltma işlemlerinin gerçekleştirilmesi ve gerek görülmesi halinde eşyadan alınması gereken numunelerin alınabilmesi için gerekli asgari teçhizat ve donanım sahibi olmak,

c) Gerek görülmesi durumunda bu tesislerde ilgili ürünlerin kilo tartımı ve ölçümlerinin yapılabilmesine olanak sağlayacak sistemlerin bulunması,

Eğer sertifika başvurusunda bulunan şirket dış ticaret sermaye şirketi, bir grubun ihracatçısı veya buna benzer araçlar ile gerçekleştiren bir firma olması durumunda istenilen ihracat tutarlarına dikkat edilmez.

Bu izne haiz olan sertifika sahibi firmalar ilgili ürünlerinin nakliyesi aşağıda ki şartlar dâhilinde taşınabilir;

- a) İzinli gönderici iznine haiz nakliyeciler firmalar aracılığı ile,
- b) İlgili maddeye istinaden gerekli şartları yerine getirmiş olan izinli gönderici yetkisi bulunmayan nakliyeciler kuruluşlar tarafından,
- c) İlgili izin sahibi firmaların kendi mülkiyetlerinde bulunan veya kiralamak suretiyle mülkiyetine aldığı ve takip ve sorumluluğunu üstlendiği araçlar aracılığı ile kendisi,
- d) İlgili eşyanın parsiyel yük olması durumunda sadece izinli gönderici yetkisine haiz taşıyıcılar tarafından taşınabilir,
- e) İlgili beyanın transit rejimi olması ve transitin yapılacağı yerin Türkiye sınırları dışında başka bir ülkeye yapılacak olması durumunda taşıma işlemi sadece izinli gönderici yetkisine haiz nakliyeciler tarafından yapılabilmektedir,
- f) İhracatı gerçekleştirilen ürünlerin ihracatı yerinde gümrükleme izni ile firmanın kendi tesis veya fabrikalarından gönderilecek olması durumunda ilgili araca takılması gereken mühür ve yüklemelerin sorumluluğunun tamamı izinli gönderici firmanın kendisine aittir.
- g) İhraç ürününün yerinde gümrükleme izni haizinde kendi tesis veya fabrikasından gönderilmesi durumunda bu tesis ve fabrikanın ilgili bölge müdürlüğü tarafından kontrol edilmiş ve onaylanmış tesislerinden yapılması zorunludur. İzin verilmeyen tesis veya fabrikadan ilgili izin dâhilinde taşınmasına müsaade edilmez,
- h) İlgili işlemlerin uygulanmasında kabul edilmiş olan kapsamlı teminat veya teminattan vazgeçme sertifikasında uygulanan kısıtlamalar saklıdır,
- İ) Taşımanın izinli gönderici yetkisine haiz olmayan kişilerce yapılması durumunda,
- a) Transit rejimi dâhilinde yapılan taşıma yerinde gümrükleme izni sahibi firmalar tarafından yapılabilir,

b) İlgili ihracat yükünün yüklenmesi yerinde gümrükleme izin sahibinin sorumluluğunda ve gözetiminde gerçekleşir,

c) İlgili taşımayı gerçekleştirecek olan aracın mühürü özel tip mühür ile yerinde gümrükleme izni sahibi tarafından mühürlenir.

İlgili izin dahilinde taşınmasına izin verilmeyen ürünler;

a) İlgili kanunlar, düzenleyici işlemler ve yapılan anlaşmalar kapsamında ticareti veya transit geçişi yasaklanmış veya belirli kamu kurum ve kuruluşlarının iznine veya onayına bırakılmış eşya ile Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenmiş olan eşyalara yerinde gümrükleme izni verilmez,

b) İlgili kurum ve kuruluşların iznine veya onayına bırakılan eşyalarında ilgi izin kapsamında işleminin yapılabilmesi ilgili izinlerin alınması akabinde gerçekleştirilebilir

1.2.2.3. İzinli Gönderici Yetkisi

Sertifika sahibi firmalara aşağıda istenen ek şartları karşılamaları durumunda transit rejimine konu eşyaları ilgili hareket gümrük idaresine sunmaksızın kendi fabrika veya tesislerinden transit işlemini gerçekleştirmelerine izin verilebilir.

a) İlgili bakanlıktan alınmış uluslararası taşıma yapma yetkisi veren uluslararası taşıma yetki belgesi almak.

b) İlgili işlem teminatlarında kullanılmak üzere gerekli olan kapsamlı teminat veya teminattan vazgeçme sertifika sahibi olmak,

c) Başvurunun yapıldığı yıldan önce ki bir yıl içerisinde aşağıda bahsi geçen şartlardan en az bir tanesini yerine getirmiş olmak;

1) Minimum 500 adet transit rejimi kapsamında işlem gerçekleştirmiş olmak. (TIR karnesi anlaşması kapsamında yapılanlar dâhil),

2) Minimum 300 ü transit rejimi kapsamında (TIR karnesi anlaşması kapsamında yapılanlar dahil) toplam 500 adet transit rejimi ve özet beyan dahilinde işlem gerçekleştirmiş olmak.

ç) Yetki dâhilinde ilgili ürünlerin muhafazası, doldurma ve boşaltılması, gerektiğinde ilgili eşyaya yapılması planlanan fiziki muayenesi ve ilgili eşyadan numune alınmak istenmesi

durumunda ilgili işlemlerin gerçekleştirilebilmesine olanak sağlayacak gerekli tertibat ve donanım sahibi olmak.

d) İlgili tesislerde gerekli görülmesi durumunda ilgili ürünlerin kilolarının belirlenmesine olanak sağlayacak ilgili tertibat ve düzeneğe sahip olmak.

e) İlgili yetki dâhilinde yapılacak olan işlemlerin gerçekleştirilebileceği donanımlara sahip en az bir adet tesise sahip olmak.

İlgili izin dâhilinde gerçekleşecek olan ihracat yükü gönderisinin araca yükleme ve mühürlenme işlemleri;

a) Ürün sahibi yerinde gümrükleme iznine sahip olması durumunda tercih etmesi durumunda kendi yetkili tesislerinden veya istemesi durumunda transit rejimi kapsamında taşımayı gerçekleştirecek olan izinli gönderici belgesine sahip yetki kapsamında ki yetkili tesislerden yüklemeyi yapabilir.

b) Ürün sahibi yerinde gümrükleme iznine sahip olmaması durumunda eşyanın transit rejimi dâhilinde nakliyesini gerçekleştirecek olan izinli gönderici yetkilisinin yetkilendirilmiş tesislerinde gerçekleştirilebilir.

Bu iki koşulda da yüklemesi gerçekleşecek olan ürünlerin araca yüklenmesi ve mühürlenmesi izinli gönderici gözetiminde ve sorumluluğunda gerçekleşir. İzinli gönderici sertifika sahibi kişilerin ilgili izin dâhili ürünleri aşağıda ki taşıma araçları ile taşıyabilir;

a) Kendi bünyesinde sahip olduğu taşıtlar ile

b) Mülkiyetine kiralama yolu ile kattığı taşıtlar ile

c) Aşağıda bulunan şartların bütününe sahip olan ve izinli göndericinin transit rejimi beyanını kendisi adına vermesi ve ilgili gümrük idaresine karşı bütün sorumluluğu kabul etmesi şartı ile yukarı da bahsi geçenler haricinde başka taşıma firmalarından kiralanan araçlar dâhilinde de gerçekleşebilir;

1) Yetki dâhilinde taşımanın yapılacağı nakliyecisi ile minimum 1 yıldır çalışıyor olması,

2) İzinli gönderici sertifikasına haiz verilen izin dâhilinde yapılması ön görülen taşıma işlemlerine ait gerekli bütün güvenlik ve kontrol tedbirlerini yerine getirmiş olmak ve sürekli koşulların takibini yapıyor olmak,

Aşağıda bulunan ürünler bu izin dâhilinde taşınamazlar;

- a) İlgili kanunlar, düzenleyici işlemler ve yapılan anlaşmalar kapsamında ticareti veya transit geçişi yasaklanmış veya belirli kamu kurum ve kuruluşlarının iznine veya onayına bırakılmış eşya ile Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenmiş olan eşyalara yerinde gümrükleme izni verilmez,
- b) İlgili kurum ve kuruluşların iznine veya onayına bırakılan eşyalarında ilgi izin kapsamında işleminin yapılabilmesi ilgili izinlerin alınması akabinde gerçekleştirilebilir.

Şekil 1.2 : İzinli Gönderici Tablosu - Gümrük Bakanlığı, 2014

Tablo 1.2 : İzinli Gönderici Mühür Şablonu - Gümrük Bakanlığı, 2014

Sadece ihracatta yerinde gümrükleme izin sahibinin eşyasını taşırsa	Hangi tesiste yüklenir?	İhracatta yerinde gümrükleme izin sahibinin veya izinli göndericinin tesisi.
	Kim mühürler?	İzinli gönderici mühürler
Diğer kişilerin eşyasını taşırsa	Hangi tesiste yüklenir?	İzinli göndericinin tesisi
	Kim mühürler?	İzinli gönderici mühürler.

1.2.2.4. İzinli Alıcı Yetkisi

Sertifika sahibi firmalara aşağıda istenen ek şartları karşılamaları durumunda transit rejimine konu eşyaları ilgili varış gümrük idaresine sunmaksızın kendi tesislerinde veya transit taşımasını gerçekleştiren izinli alıcı iznine haiz yetkinin tesisinde transit rejimi işlemlerini gerçekleştirmelerine izin verilebilir.

- a) İlgili bakanlıktan alınmış uluslararası taşıma yapma yetkisi veren uluslararası taşıma yetki belgesi almak.
- b) İlgili işlem teminatlarında kullanılmak üzere gerekli olan kapsamlı teminat veya teminattan vazgeçme sertifika sahibi olmak,
- c) Başvurunun yapıldığı yıldan önce ki bir yıl içerisinde aşağıda bahsi geçen şartlardan en az bir tanesini yerine getirmiş olmak;
 - 1) Minimum 500 adet transit rejimi kapsamında işlem gerçekleştirmiş olmak. (TIR karnesi anlaşması kapsamında yapılanlar dâhil),
 - 2) Minimum 300 ü transit rejimi kapsamında (TIR karnesi anlaşması kapsamında yapılanlar dahil) toplam 500 adet transit rejimi ve özet beyan dahilinde işlem gerçekleştirmiş olmak.
- ç) Yetki dâhilinde ilgili ürünlerin muhafazası, doldurma ve boşaltılması, gerektiğinde ilgili eşyaya yapılması planlanan fiziki muayenesi ve ilgili eşyadan numune alınmak istenmesi durumunda ilgili işlemlerin gerçekleştirilebilmesine olanak sağlayacak gerekli tertibat ve donanım sahibi olmak.

d) İlgili tesislerde gerekli görülmesi durumunda ilgili ürünlerin kilolarının belirlenmesine olanak sağlayacak ilgili tertibat ve düzeneğe sahip olmak.

e) İlgili yetki dahilinde yapılacak olan işlemlerin gerçekleştirilebileceği donanımlara sahip en az bir adet tesise sahip olmak.

İlgili izinden sadece Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası sahibi olan firmaların yükleri yararlanabilir.

İlgili izin kapsamında işlemleri gerçekleştiren transit ürünlerin ilgili gümrük işlemleri;

a) Ürün sahibi ithalatta yerinde gümrükleme iznine sahip olması durumunda tercih etmesi durumunda kendi yetkili tesislerinden veya istemesi durumunda transit rejimi kapsamında taşımayı gerçekleştirecek olan izinli alıcı belgesine sahip yetki kapsamında ki yetkili tesislerden yüklemeyi yapabilir.

b) Ürün sahibinin ithalatta yerinde gümrükleme iznine sahip olmaması durumunda eşyanın transit rejimi dâhilinde nakliyesini gerçekleştirecek olan izinli alıcı yetkilisinin yetkilendirilmiş tesislerinde gerçekleştirilebilir.

Bu iki koşulda da ilgili taşıma aracına ait olan mühür sadece ilgili izin sahibi tarafından kırılabilir ve sorumluluğu üstlenmektedir.

İlgili izin yetkisinin alınabilmesi için ilgili gümrük müdürlüğüne 1 Milyon EURO değerinde teminat vermesi gerekmektedir. Bu teminat nakit olarak yatırılabilceği gibi banka ve finans kuruluşları tarafından verilen süresiz teminat mektupları da kabul edilmektedir. Verilecek olan teminatın TL cinsinden olması esastır. Ancak verilecek olan teminat döviz cinsinden olması durumunda ilgili hesaplamanın yapıldığı gün ki merkez bankası döviz alış kuru üzerinden TL cinsine çevrilir. İlgili yetkilerin geri alınması veya askıya alınması durumunda veya yetki sahibinin talepte bulunması halinde hali hazırda devam eden işlemlerin sonuçlanması akabinde ilgili teminat tutarı izin sahibine iade edilir.

İlgili sertifikanın iptali söz konusu olduğunda iadesi söz konusu olan teminat tutarının öncelikle gümrük idaresince yapılacak olan inceleme neticesinde uygun bulunması durumunda sahibine iadesi sağlanır. İlgili teminat tutarının TL cinsinden tahsis edilmesi durumunda ilgili teminat tutarının gerekli teminatı karşılayıp karşılamadığının anlaşılması için her yıl yeniden hesaplanmalı ve ilgili gümrük idaresince bu ölçüde güncellenmesi gerekmektedir.

İzin kapsamında taşınmasına izin verilmeyen ürünler aşağıda ki gibidir;

- a) Kanunlar, düzenleyici işlem ve anlaşmalar dahilinde ticareti yasaklanmış veya kısıtlamaya tabi olmuş ürünler
- b) Türkiye'ye ithali belirli kuruluşlar ve kurumlarca yapılan ürünler
- c) ÖTV (I) sayılı listesinde ki ürünlerin
- d) Cumhurbaşkanlığı kararı ile belli gümrük idarelerinden gerçekleşmesi gereken ürünler
- e) Bakanlıkça belirlenecek diğer ürünler

İlgili kurum ve kuruluşların iznine veya onayına bırakılan eşyalarında ilgi izin kapsamında işleminin yapılabilmesi ilgili izinlerin alınması akabinde gerçekleştirilebilir.

İlgili ürünlerin bütün kontrolleri yapılması akabinde güvenli depolama alanına alınabilir. İlgili alana alınacak olan eşyaların bilgi ve belgeler ile karşılaştırılarak doğruluğu teyit edilir. Doğrulukları onaylanan ürünler güvenli depoya alınırken tutulan kayıtlara minimum aşağıda yer alan bilgilerin olduğu bir tutanak tutulur;

- a) İlgili araçta bulunan mühür sayı numarası,
- b) İlgili araca ait çekici ve dorseye ait olan numara,
- c) İlgili yük konteyner aracılığı ile taşınması durumunda ilgili konteyner numarası,
- ç) İlgili ürünün alana girişinin gerçekleştiği tarih ve saati,
- d) İlgili ürünün taşındığı transit beyan numara ve tarihi,
- e) İlgili ürüne ait olması durumunda sipariş numarası,
- f) İlgili eşyaya ait kaplar üzerinde bulunan marka veya ayırt edici seri numara vb,
- g) İlgili ürünün dökme olarak gelmesi durumunda net kilosu,
- ğ) Eşyanın ambalajsız gelmesi durumunda ilgili ürünün ayırt edici seri, şasi vb. numarası,

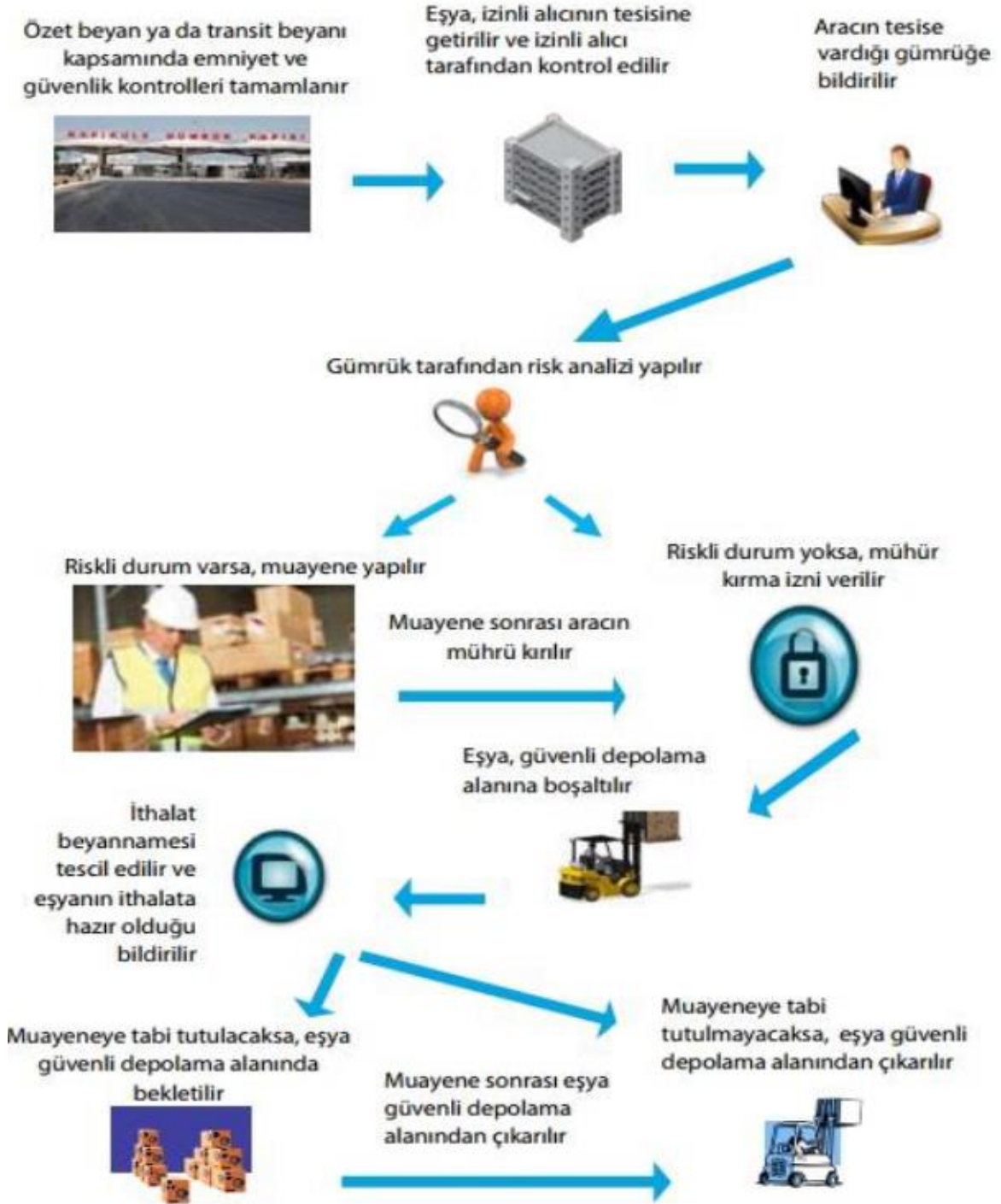
İlgili izin yetkisi kapsamı ürünlerin taşıyan aracın veya ilgili ürünlerin konteyner kapsamında gelmesi halinde üzerinde mührün olmaması veya ilgili giriş gümrük idaresi tarafından kırılması halinde yetkili sınır gümrüğü tarafından yetkili firma tesislerine varıncaya kadar ilgili araç veya konteynere yeniden bir mühür tahsis edilir.

İlgili yetki kapsamında taşınan ürünlerin aşağıda ki şartların tümünü taşıyor olması durumunda mühür olmaksızın ilgili yetkili tesislere getirilmesine izin verilebilir;

- a) Ürünün mühürsüz taşınması için gerekli olan transit rejimi mevzuatına ait şartların mevcut olması gerekir,
- b) İlgili transit rejimi mevzuatı hükümleri ile mühürsüz taşınan eşyaya ait tüm koşul ve önlemlerin sağlanması gerekir,
- c) Taşınması yapılan ürüne ve ilgili taşıma aracına yapılabilecek tüm müdahaleler ile ilgili asgari tüm önlemlerin alınmış olması gerekmektedir,
- ç) İlgili gümrük idaresine tersine bir bildirim yapılmamış olması,

Şekil 1.3 : İzinli Alıcı Tablosu Gümrük Bakanlığı, 2014

1.2.2.5. İthalatta Yerinde Gümrükleme İzni

Sertifika sahibi firmalara aşağıda istenen ek şartları karşılamaları durumunda ithalat rejimine konu eşyaları ithalat gümrük idaresine sunmaksızın ithalat işlemlerini kendi tesislerinde veya ilgili ürünleri taşıyan izinli alıcının uygun bulunmuş olan tesislerinde ithalat rejimi işlemlerini gerçekleştirmelerine izin verilebilir.

- a) Faaliyet alanı otomotiv sektörü olan grup ithalatçıları hariç olmak üzere imalatçı unvanı sahibi olmak,
- b) İlgili başvurunun yapıldığı yıldan önce ki yıl içerisinde veya kaydın gerçekleştiği ayın ilk gününden geriye dönük 1 yıl içinde aşağıda sıralanan şartların en az birine haiz olmak;
 - 1) Minimum 20 Milyon ABD doları değerinde ithalat ve ihracat işlemi yapmış olmak,
 - 2) Minimum 5 milyon ABD doları değerinde ihracat işlemi yapmış olmak,
 - 3) Minimum 20 milyon ABD doları değerinde toplam ithalat işlemi yapmış olmak.
- c) İlgili maddelere istinaden gümrük idaresine gerekli teminatın verilmiş olması,
- d) İlgili izin dahilinde yapılmasına izin verilen ürünlerin gerekli görülmesi halinde fiziki muayenesinin yapılması, boşaltılması, depolanması ve talep edilmesi halinde üründen numune alınmasına olanak sağlayacak olan tertibat ve donanımı sağlamak,
- e) Gerekli görülüşü anlarda izin kapsamı ürünlerin kilolarının belirlenmesi için gerekli tartım işlemlerini yerine getirecek olan düzeneğe sahip olmak.

İlgili başvurunun sahibi olan firmaların dış ticaret sermaye şirketi, grup ihracatçısı, grup ithalatçısı veya bu tür benzeri kuruluşlar aracılığı ile gerçekleştirdiği ihracat ve ithalat tutarları dikkate alınmaz.

Yetkilendirilmiş yükümlü statüsüne ve ilgili sertifika dâhilinde ilgili ithalatta yerinde gümrükleme izni sahibi faaliyet alanı otomotiv sektörü olan grup imalatçılarının kendi tesislerinde, ilgili madde dâhilinde izin alınmış olması şartı ile ithalatta yerinde gümrükleme izni dâhilinde işlem gerçekleştirilebilir.

İthalat işlemlerinde yerinde gümrükleme izni dâhilinde yapılması planlanan ürünlerin taşıma işlemleri ilgili madde dâhilinde izinli alıcı iznine haiz nakliyeciler tarafından gerçekleştirilebilir.

İlgili izin kapsamında gerçekleşecek olan işlemler ithalatta gümrükleme iznine haiz olan firmaların kendi tesislerinde veya izinli alıcı izni sahiplerinin kendi tesislerinde ilgili işlemler gerçekleştirilebilir.

İlgili ithalat yükünün parsiyel olması durumunda işlemler ilgili yönetmelik maddesine istinaden taşıma işlemi sadece izinli alıcı izni olan firmalar dâhilinde yapılabilir.

İthalatta yerinde gümrükleme izni için verilmesi gereken teminat tutarları aşağıda ki gibidir;

- 1) İlgili iznin kullanılabilmesi için ilgili gümrük idaresine 500 bin EURO tutarında teminat verilmesi,
- 2) İlgili teminat tutarı TL cinsinden verilmesi esastır. Döviz olarak verilmesi durumunda hesaplanama yapıldığı tarihte ki merkez bankası döviz alış kuru üzerinden TL cinsine çevrilir,
- 3) Verilecek teminat tutarı nakit olabileceği gibi bankalar ve finans kuruluşları tarafından verilen süresiz teminat mektupları da verilebilir,
- 4) Başvuru sahibinin götürü teminat alımı için 2 milyon EURO vermiş olması durumunda ilk fıkrada talep edilen tutarın verilmiş olduğu kabul edilir ve başvuru sırasında ayrıca verilmesi talep edilmez,
- 5) İlgili iznin iptali, askıya alınması veya firma sahibinin talebi üzerine iadesinin istenmesi durumunda devam eden işlemlerin sonuçlanması akabinde her hangi bir sorun olmadığına kanaat getirilmesi akabinde ilgili teminat iade edilir,
- 6) İlgili teminatın TL cinsinden verilmesi durumunda her yıl ilgili gümrük idaresi tarafından kontrol edilir ve teminat tutarını karşılayıp karşılamadığı kontrol edilerek ilgili izin sahibine bilgisi verilir.

Aşağıda belirtilmiş olan ürünlerin ithalat işlemleri ithalatta yerinde gümrükleme izni kapsamında gerçekleştirilemez;

- a) Kanunlar, düzenleyici işlem ve anlaşmalar dahilinde ticareti yasaklanmış veya kısıtlamaya tabi olmuş ürünler
- b) Türkiye'ye ithali belirli kuruluşlar ve kurumlarca yapılan ürünler
- c) ÖTV (I) sayılı listesinde ki ürünlerin

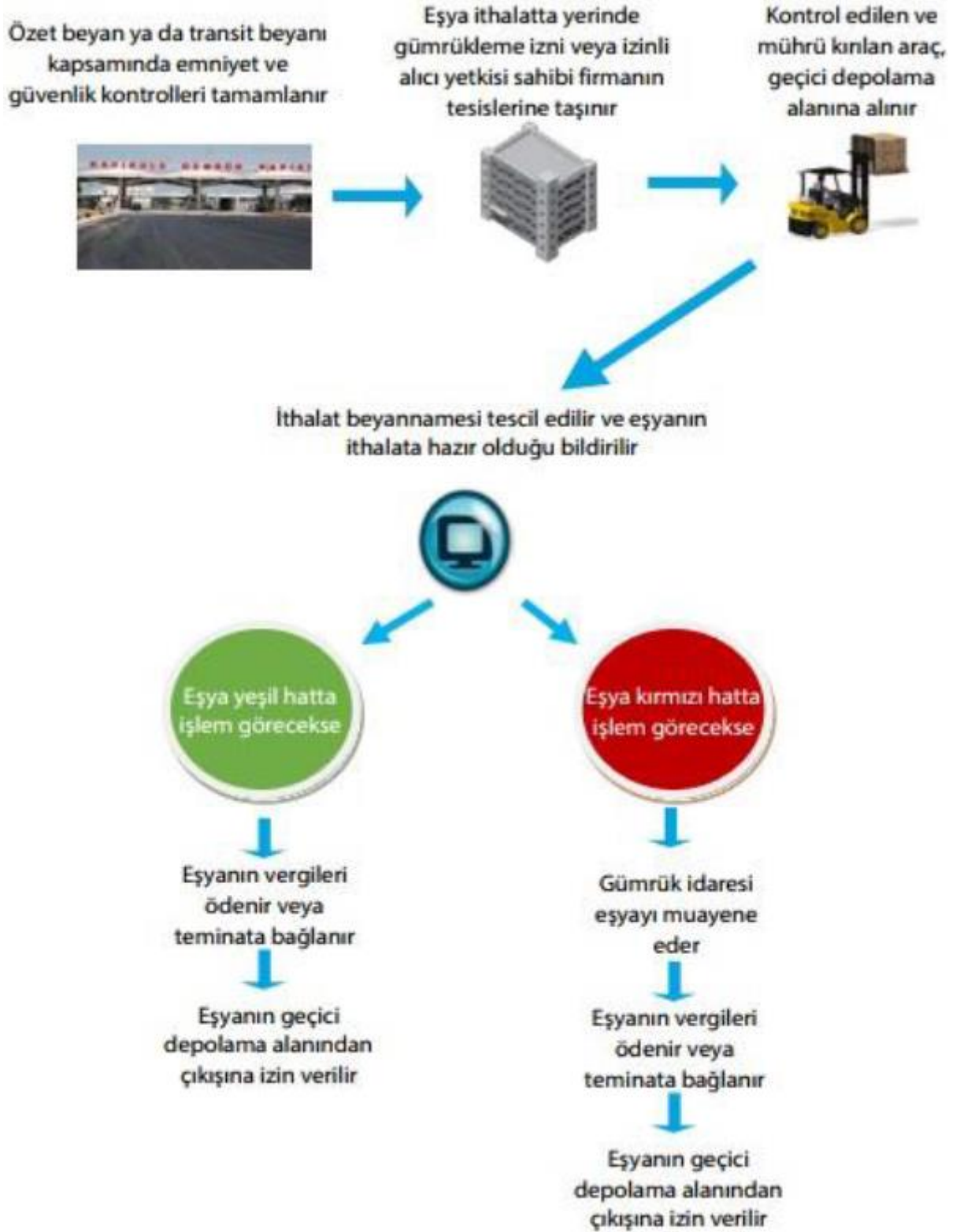
d) Cumhurbaşkanlığı kararı ile belli gümrük idarelerinden gerçekleşmesi gereken ürünler

e) Bakanlıkça belirlenecek diğer ürünler

İlgili kurum ve kuruluşların iznine veya onayına bırakılan eşyalarında ilgi izin kapsamında işleminin yapılabilmesi ilgili izinlerin alınması akabinde gerçekleştirilebilir.

Şekil 1.5 : İthalatta Yerinde Gümrükleme Tablosu Gümrük Bakanlığı, 2014

1.2.2.6. Onaylanmış İhracatçı Yetkisi

Onaylanmış ihracatçı kapsamında aşağıda ki uygulamalardan yararlanılabilir;

- a) İlgili A.TR Dolaşım Belgelerinin belirlenen vize ve düzenleme işlemini gümrük idaresine onaylatmadan kendilerine verilen onay kodu ile yapabilirler,
- b) İlgili anlaşmalar dâhilinde Serbest Ticaret Anlaşması yapılmış olan ülkeler ile AB tarım ürünlerinde hazırlanan anlaşma kapsamı evrakları verilen kod ile onaya sunmadan kendi bünyesinde yapma ve kıymet tutarı gözetmeksizin fatura beyanı veya EUR-MED fatura beyanı hazırlayabilir ve vize etme izni,
- c) İhracatta yerinde gümrükleme izni

Basitleştirilmiş İşlem Kapsamında A.TR Dolaşım Belgesi Düzenleme ve Vize Etme İzni

YYs sahibi olan firmalara, ilgili başvurusu yılından önce ki yıl veya kayda alındığı ayın ilk gününden önce ki 1 yıl içerisinde minimum 50 adet A.TR belgesi düzenlemiş ve vize işlemini tamamlamış olan ihracat firmasına basitleştirilmiş işlem dâhilinde A.TR hazırlama ve onaylama izni verilebilir.

Eşyanın Kıymetine Bakılmaksızın Fatura Beyanı veya EUR-MED Fatura Beyanı Düzenleme İzni

YYs sahibi firmaların başvuruda bulundukları yıldan önce ki yıl veya başvurunun kayda alındığı ayın ilk gününden geriye doğru 1 yıl içerisinde minimum 50 EUR-1 veya EUR.MED belgesi düzenlemiş olması halinde verilen yetki dahilinde STA yapılan ülkelere, AB ile yapılan tarım ürünleri ticaretinde ve tek taraflı tanıdığımız GTS ülkelere kıymet farkı gözetmeksizin fatura beyanı ve EUR.MED fatura beyanı hazırlama yetkisi verilir.

İlgili firmaların dış ticaret sermaye şirketi, grup ihracatçısı vb. aracılar ile yapmış olduğu ihracat tutarları dikkate alınmaz. Yetki verilen firmalara EUR yetki numarası verilir.

İhracatta Yerinde Gümrükleme İzni

YYs sahibi firmalar aşağıda belirtilen şartların tamamına sahip olmaları durumunda, ürünleri ilgili gümrük idaresine sunmadan ihracat işlemlerini bölge müdürlüğü tarafından onaylanmış kendi tesis veya fabrikalarından gerçekleştirebilirler;

- a) İlgili başvurunun yapıldığı yıldan önceki yıl içerisinde veya başvurunun kaydının yapıldığı ilgili ayın ilk gününden geriye dönük 1 yıl içerisinde minimum 5 milyon FOB/ABD doları tutarında ihracat işlemi gerçekleştirmiş olmak,
- b) Yetki dâhilinde ilgili ürünlerin muhafazası, doldurma ve boşaltılması, gerektiğinde ilgili eşyaya yapılması planlanan fiziki muayenesi ve ilgili eşyadan numune alınmak istenmesi durumunda ilgili işlemlerin gerçekleştirilebilmesine olanak sağlayacak gerekli tertibat ve donanım sahibi olmak..
- c) İlgili tesislerde gerekli görülmesi durumunda ilgili ürünlerin kilolarının belirlenmesine olanak sağlayacak ilgili tertibat ve düzeneğe sahip olmak.

İlgili başvuru sahibi firmanın dış ticaret sermaye şirketi, bir grup ihracatçısı veya benzeri aracı kuruluşlar ile gerçekleştirdiği ihracat rakamları dâhil edilmez.

İzin dâhilinde yapılacak olan ihracat gönderilerinin taşınması aşağıda belirtilen şartlar dâhilinde taşınabilir;

- a) İzinli gönderici iznine sahip nakliyecisi kuruluşlar,
- b) İlgili yönetmelik maddesi uyarınca gerekli şartları taşıyan izinli gönderici yetkisi bulunmayan nakliyecisi kuruluşlar,
- c) İzin sahibi firmanın kendi mülkiyetinde ve sorumluluğunda bulunan veya kiralama yolu ile bünyesine kattığı ve sorumluluğunu üstlendiği araçlar ile kendisi,

İlgili ihracat yükünün parsiyel olması durumunda taşıma sadece izinli gönderici yetkisine sahip nakliyecisi kuruluşlar ile yapılabilir.

Transit rejimi dâhilinde gönderilecek ürünlerin son varış noktasının Türkiye dışında başka bir devlet olması durumunda ilgili gönderi taşıması sadece izinli gönderici yetkisi sahibi nakliyecisi kuruluşlar tarafından gerçekleştirilebilir.

İzin sahibi tarafından gerçekleştirilecek olan ihracat yükünün taşımasının izinli gönderici yetkisine haiz olan taşıyıcı firma tarafından yapılacak olması ve yüklemenin yerinde

gümrükleme iznine sahip firmanın onaylanmış tesislerinde gerçekleştirilmesi durumunda ilgili aracın mühürlenmesi ve araca ürünleri yüklenmesi izinli göndericinin sorumluluğundadır.

İlgili izin dâhilinde yapılacak olan ihracat yükleme sadece izin sahibi firmanın bölge müdürlüklerince onaylanmış tesislerinden yüklenebilir.

İzinli gönderici aracılığı ile yapılan organizasyonlarda izinli göndericiden alınan teminat veya teminattan vazgeçme sertifikasından uygulanabilecek olan yaptırım hakları saklıdır.

İlgili izin dâhilinde izinli gönderici yetkisi bulunmayan nakliyecilerle taşımasının yapılabilmesi aşağıda ki şartlara bağlıdır;

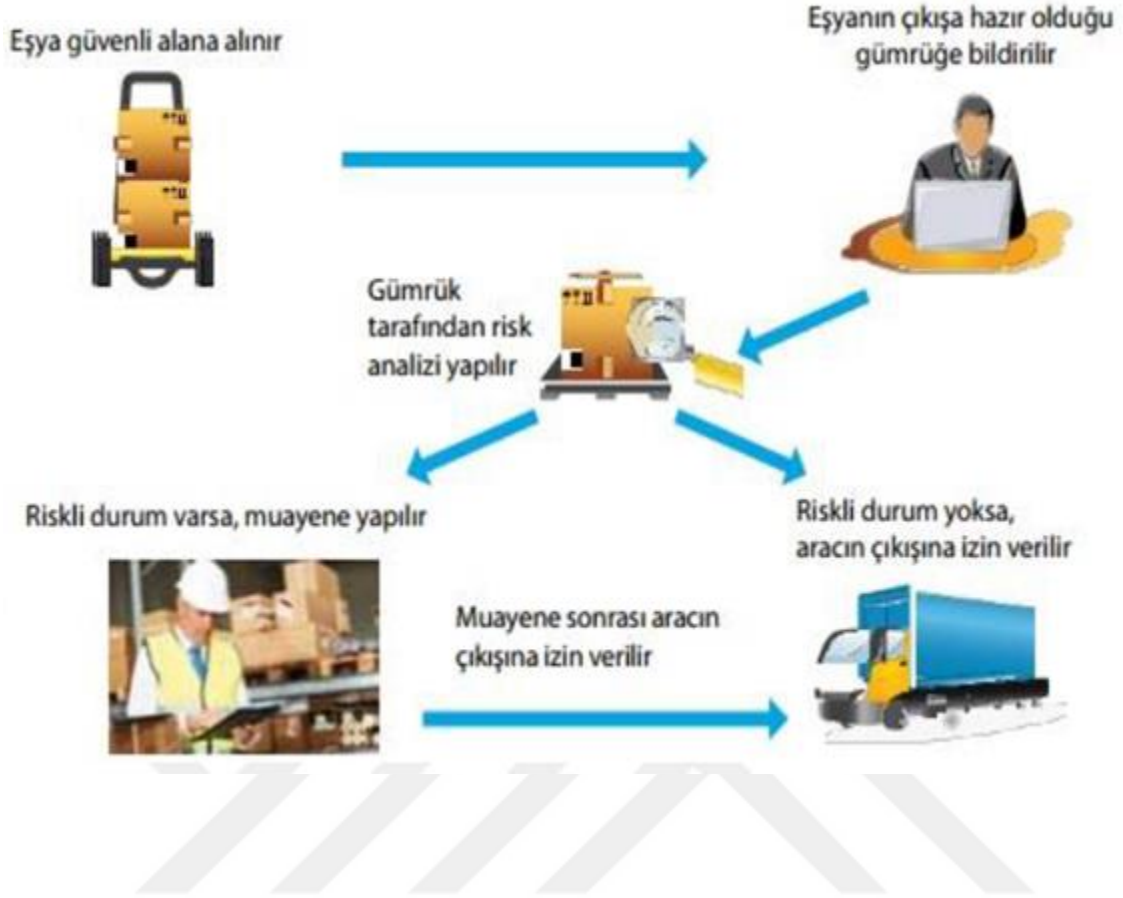
- a) Transit rejimi beyanı izin sahibi firmalar tarafından hazırlanır,
- b) Ürünlerin ilgili araçlara yüklenmesi izin sahibi firmanın gözetiminde ve sorumluluğundadır,
- c) İlgili ürünlerin yüklemesinin yapıldığı aracın kapakları izinli firmaya verilmiş olan özel tip mühür ile mühürlenir.

Aşağıda bahsi geçen ürünlerin ihracat işlemlerinin ilgili izin kapsamında yapılması mümkün değildir;

- a) Kanunlar, düzenleyici işlem ve anlaşmalar dâhilinde ticareti yasaklanmış veya kısıtlamaya tabi olmuş ürünler
- b) Türkiye’den ihracatı belirli kuruluşlar ve kurumların onayına bırakılmış veya kayda bağlı yükler listesinde bulunan ürünler
- c) Bakanlıkça belirlenecek diğer ürünler

İlgili kurum ve kuruluşların iznine veya onayına bırakılan eşyalarında ilgili izin kapsamında işleminin yapılabilmesi izinlerin alınması akabinde gerçekleştirilebilir.

Şekil 1.6 : İhracatta Yerinde Gümrükleme Tablosu Gümrük Bakanlığı, 2014

Tablo 1.3 : İhracatta Yerinde Gümrükleme Mühür Tablosu Gümrük Bakanlığı, 2014

İzinli Gönderici Olmayan Taşıyıcı Taşırsa	Hangi tesiste yüklenir?	İhracatta yerinde gümrükleme izni sahibinin tesisi
	Kim mühürler?	İhracatta yerinde gümrükleme izni sahibi mühürler.
İzinli Gönderici Taşırsa	Hangi tesiste yüklenir?	İhracatta yerinde gümrükleme izin sahibinin veya izinli göndericinin tesisi.
	Kim mühürler?	İzinli gönderici mühürler.

1.3. Yetkilendirilmiş Yükümlü Başvurusu

YYs başvurusunda bulunan firmaların aşağıda belirtilmiş olan 4 ana koşulu sağlamış olmaları gerekmektedir;

- Güvenilirlik Koşulu
- Ticari Kayıtların Güvenilir ve İzlenebilir Olması Koşulu
- Mali Yeterlilik Koşulu
- Emniyet ve Güvenlik Koşulu

1.3.1. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası Başvurusu İçin Aranacak Güvenilirlik Koşulu

İlgili güvenlik koşulunun tam olarak gerçekleştirildiğine kanaat getirilmesi açısından ilgili gümrük müdürlüğü tarafından aşağıda bulunan şartların yerine getirilip getirilmediği kontrolü sağlanır. Kontrol neticesinden bütün şartların yerine getirilmiş olması gerekir;

- a) İlgili firma yöneticilerinin, sermayesinin %10 oranından fazlasına sahip olanların ile yurtdışı kaynaklı firmaların ülke temsilcilerinin devlet güvenliğine karşı işlenmiş bir suç, mal aklanması, yolsuzluk, sahte evrak düzenleme, devletin güvenliğini riske atma vb. suçlardan mahkûmiyet almamış olmamaları gerekir.
- b) İlgili firmanın yönetici veya sahiplerinin varsa yurtdışında ikamet ediyor olsalar dahi aynı suçlardan ülkelerinde veya ülkemizde her hangi bir mahkûmiyet almamış olmaları gerekmektedir.
- c) İlgili kanun maddelerinde belirtildiği üzere başvurunun yapıldığı ve kayda girdiği ayın ilk gününden geriye dönük 3 yıl içerisinde 12 şey aylık dönemlere ayrılmak suretiyle ayrı ayrı her gümrük rejimi için belirtilen gümrük ceza oranlarını geçmemiş olmak
- d) İlgili mevzuat hükümlerince kesinleşen vergi veya devlete ödemesi gereken ceza borcu olmaması,
- e) İlgili vergi mevzuat maddelerine istinaden kesinlik kazanmış borcu olmaması,
- f) SSK mevzuatı dâhilinde kesinlik kazanmış prim borcu olmaması,

g) İlgili başvurunun gerçekleştiği yıldıan önce ki 1 yıl içerisinde minimum 100 adet zet beyan dāhilinde işlem gerçekleştirmiş olmak.

1.3.2. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası Başvurusu İçin Aranacak Ticari Kayıtların Güvenilirliği ve İzlenebilir Olması Koşulu

Başvuru da bulunan firmanın en önemli şartlardan bir tanesi olan ve aslın YYS sisteminin dayanağını oluşturan ticari kayıt güvenilirlik ve kayıtlarının izlenebilir olması şartına bağlıdır. Bu kayıtların ve işlemlerin yapıldığı firma ticari güvenliği ilgili bakanlık tarafından oluşturulan bir heyet tarafından teftiş edilir ve yapılan puanlama sonucunda yeterli puanı alması gerekir.

- a) İlgili ticari ve taşıma işlemlerine ilişkin firma tarafından tutulan ilgili kayıtlarını, işlemin gerçekleştirildiği gümrük müdürlüğü ve özellikle daha sonradan yapılacak olan sonradan kontrol aşamalarında ulaşılabilir şekilde ve şeffaf olarak tutulması ve ülkemizde kabul edilmiş muhasebe ilkelerine dayalı olarak tutulması gerekir
- b) İlgili rnlerin tek tek tüm hareketlerinin incelendiği ve herhangi bir şüpheye yer amayacak şekilde tutulan kayıt ve defterlerin istenildiğinde ulaşılacak şekilde muhafaza edilmesi ve tutulması gerekmektedir.
- c) İlgili rnlerin gümrük işlemleri ve olması durumunda taşımaya ait kayıtların gümrük idareleri tarafından istenildiğinde elektronik ortamdan ulaşmasına olanak sağlamak.
- d) rn işlemlerini gerçekleştiren gümrük müdürlükleri tarafından gerek görülmesi halinde kontrol ve muayenesinin yapılabilmesi için asgari şartların oluşturulması.
- e) rnlerin hangilerinin serbest dolaşımda olduğu, hangilerinin olmadığının kolayca ve şüpheye yer bırakmayacak şekilde tutulması gereken bir program veya kayıt sistemine sahip olmak.
- f) İlgili rnlerin gümrük işlemlerinde olması durumunda usulsüz veya yasadışı işlemlerin tespitini yapabilecek bir kayıt sistemiği kurmak. Gerektiğinde gümrük müdürlüklerinin bu kayıtlara ulaşabileceği gibi bunu kendi iç kontrolünde de tespitini sağlayacak bir kontrol modeli oluşturmak.

- g) İlgili mevzuatlar uyarınca eşyanın her adımının mevzuata uygun olduğunun kontrolünü sağlayacak ve bunu yapabilecek bir birim oluşturmak ve sürekli olarak güncel mevzuat uyarınca gerekli eğitimler dâhilinde bu birimi güncel tutmak.
- h) Yapılan kontrol neticesinde herhangi bir mevzuata aykırı bir durumun tespiti halinde anında ilgili gümrük idarelerine gerekli bilgilendirmenin yapılması.
- ı) İlgili gümrük dokümanlarının işlemlerin tamamlandığı yılsonundan başlayarak minimum 5 yıl boyunca muhafazasını sağlamak ve istenildiğinde ilgili kuruma teslim etmek.
- i) Bilgi ve kayıt materyallerinin kaybının önlenmesi için gerekli bütün önlemleri almak.
- j) İlgili sistemlere izin dışı girişlerin olmaması için bütün siber önlemlerin alınması

Yukarıda bahsi geçen fıkra dahili eğitim ve geriye yönelik kontrol organizasyonunun;

- a) İzin hak sahibi firmanın kendi içerisinde yapılması durumunda, kendileri adına doğrudan temsil yetkisi ile işlem yapan şahıs ve bu şahısların dahil olduğu ilgili birimden farklı bir birim tarafından yapılmalı,
- b) İlgili kontroller kendi bünyesi dışında farklı bir firma aracılığı ile yaptırılıyor ise bu kontrolleri yapan firmada ilgili kişilerin dolaylı temsil suretiyle firmanın işlemlerini yapan kişiler veya ilgili kişilerin çalıştığı birim haricinde farklı birimler tarafından yapılmalıdır.

1.3.3. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası Başvurusu İçin Aranacak Emniyet ve Güvenlik Koşulu

İlgili başvuruda sahibi firmanın ürün ve malzemeler için güvenli ve emniyetli bir ortam sağlayıp sağlamadığının kontrolü ilgili bakanlıkça oluşturulacak heyet tarafından puanlama sistemi ile gerçekleştirilir. İlgili puanlama sonucunda yeterli puanı alması gerekir.

- a) İlgili başvuru sahibi firmaların izin kapsamında yetkilendirilen bina ve tesislerinin herhangi bir izinsiz girişe veya sızmaya mahal vermeyecek şekilde gerekli bütün önlemlerin alınması gerekir.

- b) Yükleme ve boşaltmaların yapıldığı alanlar ile kargo alanları yetkisi bulunmayan araçların girişlerine engel olacak bütün tedbirleri almış olması gerekir.
- c) Herhangi bir ürünün farklı bir ürün ile değiştirilmesine, çalınmasına veya ürün üzerine ekleme çıkartma yapılmasını engelleyecek önlemleri almış olması gerekir.
- d) İlgili ürünlerin konulmasına müsaade edilen yerlerin gerekli görüldüğünde gümrük müdürlüklerinin kontrollerini kolaylıkla yapmasını sağlayacak şekilde tasarlanmış olmalıdır.
- e) İlgili ürünlerde yasaklama veya bir kısıtlama olması söz konusu olduğunda bu ürünlerin diğer ürünlerden ayırımını kolaylıkla yapacak bir sistem oluşturmak.
- f) İlgili ticaret zincirinde iş yaptığı kurum ve kuruluşlarının kimliklerinin deşifre edilmemesi adına gerekli tüm önlemlerin alınmış olması gerekir.
- g) İlgili mevzuatların müsaade ettiği oranda ilgili birimlerde işe başlayacak olan personellerin araştırmasını titizlikle yapmış ve sürekli olarak kontrollerini sağladığı bir iş akışı oluşturmuş olmak.
- h) İlgili birimlerde görev alacak olan bütün personellerin gerekli görülen ölçüde bilgilendirilmiş olması için ilgili eğitim programlarını almalarını sağlamak.

1.3.4. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası Başvurusu İçin Aranacak Mali Yeterlilik Koşulu

- 1) İlgili başvuru sahibi firmanın mali kaynaklarının ilgili başvuru tarihinden önce ki 3 yıl temel alınarak yeminli mali müşavir tarafından gerekli kontrolleri yapıp olumlu sonuçlanan bir görüş bildirmesi gerekmektedir.
- 2) İlgili başvurunun yapıldığı tarih 1. ve 3. aylar içerisinde olması durumunda henüz kayıtların tamamlanamayacağından ötürü ilgi müşavir aracılığı ile değerlendirilecek olan inceleme yılları önce ki 2, 3 ve 4. yıllar temel alınarak gerçekleştirilir.
- 3) Bu inceleme neticesinde ilgili firmanın bulunduğu sektörde göz önüne alınarak olumlu sonuçlanması durumunda ilgili firmanın gerçekleştireceği işlemlerden doğan mali sorumluluklarını karşılayabileceği ve iflas aşamasında olmadığı anlaşılır.

1.3.5. Kamu Kurum ve Kuruluşları İçin İstisna

İlgili başvuru sahibinin devlet bünyesinde olması veya sermayesinin tümünün devletin elinde olması durumunda ilgili kuruluşun başvurusunda Güvenilirlik Koşulu ile Emniyet ve Güvenlik Koşulları göz önünde bulundurulmaz.

1.3.6. Başvuru İçin Aranacak Belgeler

İlgili başvuru firmasından başvuru da bulunduğu evrak dışında aşağıda belirtilen ek evraklar da talep edilir.

- a) İlgili bakanlıkça hazırlanmış soru formu
- b) İlgili firma yöneticilerinden mevzuatta belirtilmiş suçlardan dolayı Türkiye’de veya ilgili yönetici veya sahibinin yabancı ülke vatandaşı olması durumunda kendi ülkesinde hüküm giymemiş olduğuna dair belge aslı.
- c) İlgili firmaların mevzuatta belirtilen şekilde SSK prim borçlarının bulunmadığına yönelik ilgili kurumlardan alınmış borcu yoktur yazısı aslı.
- d) İlgili maddeye istinaden vergi dairesinden başvurunun yapıldığı andan geriye dönük en geç 2 ay öncesinde alınmış vergi borcu olmadığını gösterir yazı aslı.
- e) İlgili mali yapı incelemesi sonucunda son 3 yılı kapsayan mali müşavir tarafından hazırlanan ve onaylanan mali yapısının yeterli ve güvenli olduğunu gösterir raporun aslı.
- f) İlgili kuruluşlarca incelemeler sonucunda anlaşma çerçevesinde ki şartları taşıdığını gösterir ISO 9001 ve ISO 27001 belgelerinin asılları veya ilgili kuruluşlarca hazırlanmış aslı gibidir örneği.
- g) Yetkili kişilerin güncel imza sirküleri

Başvuru sahibi firmanın genel verilen imtiyazlar dışında ithalatta yerinde gümrükleme izninden de yararlanmak istemesi durumunda başvuru da gerekli ek koşulları sağladığının ispatı için aşağıda belirtilen ek evrakları da temin etmesi gerekir;

- a) İlgili üretimin gerçekleştiği ilde bulunan yetkili makamlarca onaylanmış kapasite raporu aslı,
- b) İlgili kapasite raporunun mevzuatta ki hallerden kaynaklı olarak hazırlanamayacak olması durumunda ilgili birimlerden alınmış ekspertiz raporu aslı,

c) Yeminli mali müşavir tarafından hazırlanmış, faaliyet alanı otomotiv sektörü olan bir grup ithalatçı firmanın gerçekleştirdiği ithal ürünlerinin minimum %60'ının bu grup bünyesinde faaliyet gösteren grup imalatçısının üretiminde kullanılan ürünlerin ithali olduğunu gösteren rapor aslı.

Yapılan başvurudan sonra statünün kazanılıp kazanılmayacağı ile ilgili kararın verilmesi sürecinde aşağıdaki aşamalardan geçilmektedir. Bunlar (Resmi Gazete, 2013; Gümrük Bakanlığı, 2014);

- Ön inceleme
- Yerinde inceleme
- Değerlendirme

Şekil 1.7 : YYS Başvuru İnceleme Süreci Gümrük Bakanlığı, 2014

1.3.7. Başvuru Yeri

İlgili başvurular yetkili bakanlıkça belirlenen bölge müdürlüklerine gerçekleştirilir. Başvuru sahibi kurumun devlet kurumu olması veya sermayesinin tamamının devlete ait olması durumunda ilgili başvuru Ankara'da bulunan Orta Anadolu Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlüğüne yapılır.

Tablo 1.4 :YYS Başvuru Yapılabilecek Bölge Müdürlükleri Gümrük Bakanlığı, 2014

Orta Anadolu GTBM	Ege GTBM	GAP GTBM	Doğu Karadeniz GTBM
Aksaray Ankara Çankırı Çorum Karaman Kayseri Kırıkkale Kırşehir Konya Nevşehir Niğde Sivas Yozgat	Afyon Aydın Burdur Denizli Isparta İzmir Manisa Muğla Uşak	Adıyaman Batman Bingöl Bitlis Diyarbakır Elazığ Gaziantep Hakkâri Kahramanmaraş Kilis Malatya Mardin Muş Siirt Şanlıurfa Şırnak Tunceli Van	Ağrı Amasya Ardahan Artvin Bayburt Erzincan Erzurum Giresun Gümüşhane İğdır Kars Ordu Rize Samsun Tokat Trabzon
İstanbul GTBM	Uludağ GTBM	Orta Akdeniz GTBM	Doğu Marmara GTBM
Edirne İstanbul Kırklareli Tekirdağ	Balıkesir Bilecik Bursa Çanakkale Eskişehir Kütahya Yalova	Adana Antalya Hatay Mersin Osmaniye	Bartın Bolu Düzce İzmit Karabük Kastamonu Sakarya Sinop Zonguldak

1.3.8. Başvuruların Ön İncelemesi

Başvuruya ait ilgili kuruma ulaşıp kaydının yapılmasını takiben ilk olarak ön incelemeye tabi tutularak 15 iş gün içinde tamamlanır. Gerekli görülmesi durumunda ilgili firmaya bildirim yapılmak suretiyle ilgili incelemeler 15 iş günü uzatımı yapılabilir.

İlgili başvuru evraklarında eksiklik olması durumunda başvuru firmasına gerekli eksikliklerinin yerine getirilmesi için bildirimde bulunulur. Firma bu eksiklikleri gidermesi için kendisine verilen 30 iş günü içinde eksikleri gidermek ve göndermek zorundadır.

İlgili eksikleri tamamlanan bilgi ve belgeler en geç 10 iş günü içinde yeniden değerlendirmeye alınırlar.

Gerçekleştirilen inceleme sonucunda gerekli vasıfların tamamının yerine getirildiğinin tespit edilmesi sonrasında, 5 iş günü içinde Genel Müdürlük tarafından ön inceleme değerlendirme formuyla birlikte yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası başvuru formu ve soru formu gönderilir. İlgili evrakların kayda alınması tarihinden başlayarak değerlendirme

formu ve ilgili soru formu genel müdürlük yetkili makamlarınca 15 iş günü içinde incelenir ve gerek görülmesi halinde bu süreye ek 15 iş günü daha verilebilir.

İlgili evrak ve formların uygun bulunması akabinde genel müdürlük tarafından 10 iş günü içerisinde yetinde kontrol yapılması için gerekli kişiler yetkilendirilir. Gerek duyulması halinde bu süreye 10 iş günü ek süre verilebilir. Yetkilendirmeye yapılmasından sonra yerinde inceleme 10 iş günü içerisinde gerçekleştirilmelidir. Yapılan bu incelemeler neticesinde olumlu olan firmalar yetkilendirilir.

1.3.9. Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü Başvurusunun Reddi

Aşağıda ki şartların herhangi bir tanesini taşıyan başvurular derhal reddedilir ve ilgili evraklar iade edilir.

- a) İlgili başvuru yetkilendirilen bölge müdürlüklerine yapılmaması durumunda,
- b) İlgili formların uygun imzalanmamış olması durumunda,
- c) Zorunlu olan evraklarda eksiklik bulunması durumunda,
- d) Öncesinde yetkilendirilmiş bir firmanın yetkisinin iptalini takip eden 3 yıl içerisinde yeniden başvuru yapmış olması durumunda,
- e) İlgili başvuru firmasının 3 yıldan daha az bir sürede faaliyette bulunması,

Yapılan ön değerlendirme sonucunda soru formunun usulüne uygun doldurulmamış veya eksiklik bilgisi geçildiği halde süresi içinde düzeltilmiş formun sunulmamış olması durumunda inceleme neticesinde 5 iş günü içinde dosya başvuran kişiye iade edilir.

1.3.10. Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsünün Verilmesi

İlgili bölge müdürlüklerinden inceleme sonucunda gerekli yükümlülükleri karşılayan firmalara aşağıda bahsi geçen süreler içerisinde sertifikaları verilir.

- a) İlgili firmanın Götürü Teminat hakkını istememesi durumunda 5 iş günü,
- b) Götürü teminat talebinde bulunması durumunda ek inceleme süresi bitiminde ilgili mevzuat maddesinde belirtilen süreler dahilinde,

İlgili sertifika numarası “TR/AEOF” ibaresi ile “yıl/düzenlendiği trafik kodu/sıra no” ibaresi olacak şekilde verilir.

İlgili sertifika bakanlık tarafından yetkilendirilen bölge müdürlüğü yetkili müdürünce kaşe imza yapılır.

İlgili sertifika düzenlenme işlemi sonucunda gümrük sistemi olan BİLGE sisteminden firma ile ilgili gerekli düzenlemeler yapılır. Bu düzenlemeler kıymetli evrak onayı, kıyamete tabi olmaksızın fatura beyanı veya EUR.MED fatura beyanı oluşturma yetkisi vb.

İlgili firmanın bu onay yetkilerini kapsayacak şekilde öncesinde bir savcılık soruşturması geçirmesi ve soruşturmanın hali hazırda devam etmesi durumunda diğer haklarından yararlanmaya başlar ancak kıymetli evrak tastik veya kıymetli evrak hazırlama hakkını savcılık soruşturması sonuçlanmadan kullanmaya başlayamaz

1.3.11. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasının Geçerlilik Süresi ve Değiştirilmesi

Başvuru sahibi firmaya ait sertifika düzenlendiği günden sonra ki ilk iş gününden başlayarak bu statüden süresiz olarak yararlanmaktadır.

İlgili firmanın sertifika tarihinden sonra unvan, adres, vergi dairesi vb. bütün değişiklikleri 1 hafta içerisinde değişikliğin gerçekleştiğini gösterir evrak asılları ile bölge müdürlüğüne bildirir.

İlgili değişikliğin kapsamı unvan olması durumunda bu firmanın varsa götürü teminat kullanımı için vermiş olduğunu teminatın yeni unvanı üzerinden yeniden verilmesi gerekmektedir.

İlgili değişiklik sertifikanın yenilenmesini gerektirir ise sayı ve başlangıç tarihi değişmeksizin yeni bir referans numarası oluşturulur. İlgili sertifikanın kaybolması, yanması veya bir sebepten dolayı okunamaz hale gelmesi durumunda ilgili bölge müdürlüğüne başvurularak gerek görülmesi halinde aynı bilgilerle yeni bir sertifika oluşturularak ilgili firmaya teslim edilir.

1.4.Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası Sahibinin Yükümlülükleri, Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasının ve Sertifika Kapsamında Yer Alan Hak, Yetki ve İzinlerin Askıya Alınması, Geri Alınması, İptali, Koşulların İzlenmesi

1.4.1. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası Sahibinin Yükümlülükleri

Yetki verilmiş olan firmaların yerine getirmek zorunda oldukları yükümlülükler aşağıda belirtilmiştir;

- 1) İlgili sertifikanın verilmesi için aranan koşullar veya ek şartların bir veya birden fazlasının artık yükümlü tarafından gerçekleştirilememesi, yerine getirilememesi veya sahip olmaması gibi değişiklik gerektiren bulguların ortaya çıkması durumunda ilgili durumun gecikmeksizin bölge müdürlüğüne bildirilmelidir.
- 2) Başvuru sırasın mevcut olmayan ancak yetkilendirmeye gerçekleştikten sonra ortaya çıkan yeni bir hizmet alımı veya farklı bir sözleşme, taahhüt gibi bulguların anlaşma şartlarının gerekli koşullara uygun olarak gerçekleşmesi ve yükümlülük içerisinde sağlanması şarttır.
- 3) Kendisine tanınan kolaylık ve faydanın farklı bir kullanıcı tarafından kullanıldığının tespiti halinde gecikmeksizin ilgili bölge müdürlüğüne bildirimde bulunma zorundadır.
- 4) Firmanın sertifika alımı sırasında sağladığı koşulların hala geçerli olup olmadığının kontrolleri maksadıyla yapılan bütün denetlemelerde gerekli olan bütün kolaylık ve ilgili koşulları sağlamakla mükelleftir.
- 5) Başvuru sırasında doldurulan soru formu her 3 yılda bir tekrar doldurularak gerekli koşulları sağlayıp sağlamadığı kontrol edilir. İlgili bölge müdürlüğünün gerekli görmesi halinde bu form 3 yıl beklenmeden de doldurulabilir.
- 6) İlgili koşullarda uluslararası bir anlaşmadan doğan veya ticaretin olağan akışından kaynaklı olarak ortaya çıkan ve sertifika sahibinin de bu koşulları sağlaması gerektiğine istinaden bakanlıkça bir kriter ortaya çıkması durumunda hali hazırda sertifika sahibi olan firmaların bu gerekli koşulu 6 ay içerisinde karşılamaları gerekmektedir. Bölge müdürlüklerinin uygun görmesi halinde ek süre verilebilir.

7) Yapılan incelemeler neticesinde artık bazı kriterleri karşılayamadığı belirlenen firmalardan 6 ay süre içerisinde bu kriterleri yerine getirmesi istenir. Bölge müdürlüğüne başvurulması ve uygun görülmesi halinde ek süre verilebilir.

1.4.2. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasının Geri Alınması

Yetkilendirilen firmalar söz konusu yetkilendirmeye gerçekleştiren bölge müdürlüğü tarafından aşağıda ki şartlar da geri alınabilir;

- a) Sertifika için gerekli şartların kaybedilmesi ve öngörülen süreler içerisinde bu şartların yeniden sağlanamamış olması durumunda gerekli şartlar sağlanıncaya kadar,
- b) İlgili firma yetkililerinin kanunda belirtilen suçlardan dolayı savcılık tarafından dava açıldığının öğrenilmesi durumunda ilgili dava dosyası sonuçlanıncaya kadar,
- c) Belirtilen ek koşulları sağlaması gereken firmaların artık bu ek koşulları sağlamadığının anlaşılması halinde gerekli ek koşullar sağlanana kadar,

ilgili haklar geri alınır. Bu geri alma işleminden önce başlamış ve halen devam eden işlemleri etkilemez. Bu olumsuzluklar sonuçlandırılınca kadar ilgili haklar neticesinde işlem yapılmasına müsaade edilmez. İlgili olumsuzluklar düzeltilmez ve koşullar yeniden sağlanmaz ise ilgili yetki sertifikası iptal edilir ve 3 yıl süre ile yeni sertifika başvurusu kabul edilmez.

1.4.2. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasının İptali

Yetkilendirilen firmanın aşağıda ki koşulların birinin dahi mevcut olması halinde yetkilendirme bölge müdürlüğü tarafından iptal edilir;

- a) İlgili başvurunun sahte veya bilerek eksik evraklar ile yapıldığının tespiti halinde,
- b) Firma yetkililerinin ilgi kanun maddesinde belirtilen suçlardan dolayı kesinleşmiş yargı kararının verilmiş olması durumunda,
- c) Kendisine tanınan haklar ve kolaylıklardan, bilerek ve göz yumarak üçüncü kişilerin yararlanmasına izin vermiş olmak,

durumlarından bir tanesini dahi taşıması durumunda ilgili firmanın yetkilendirilmesi iptal edilir ve 3 yıl süreyle yeni başvurusu kabul edilmez.

1.5. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası ve Sertifika Kapsamı Yetki ve İzinlerin Koşullarına İlişkin Yerinde İzleme ve Gümrük İşlemlerinin Geriye Dönük Kontrolü

YYs firmalarına tanınan en önemli haklardan bir tanesi olan kontrolle tabi tutulmaması hakkı neticesinde işlemlerden sonra belirli dönemlerde veya gerekli görüldüğü zamanlarda geriye dönük kontrol işlemleri gerçekleştirilmektedir. İlgili koşulların sağlanıp sağlanmadığı 3 yıl sonrasında ilgili tesislerde firmayı yerinde inceleme ve izleme ile tespiti sağlanır.

İlgili incelemeler sırasında firmanın gerçekleştirmiş olduğu işlemlerin ilgili risk ve kontrol yönetmeliğine uygun olarak gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğine bakılır.

İlgili kontrollerin sonuçlanması sonrasında tutulan inceleme formu işlem sonuçlanmasını takip eden 5 iş günü içerisinde genel müdürlüğe gönderilir.

İlgili bakanlıkça ulaştırılan evrak ve tutanaklar yönetmelikte belirtilen kriterlere uygun olarak kontrol edilir ve incelemesi gerçekleştirilir. Bu inceleme sırasında firmanın faaliyet raporu da dikkate alınabilir.

Genel müdürlük gerekli görmesi durumunda 3 yıllık periyotlar beklenmeden kontrollerin gerçekleşmesi kararı verebilir.

1.6. Bilgi Değişimi, Elektronik Bilgi ve Haberleşme Sistemi

- 1) Türkiye de ki bütün gümrük müdürlükleri birbirleri ile haberleşme ve bilgi alışverişinde bulunmak ile ayrıca firmalara bilgilendirme ve tebligat vb. işlemler için elektronik bilgi ve haberleşme sistemini kullanmaktadır.
- 2) İlgili gümrük müdürlükleri yukarıda bahsi geçen sistem aracılığı ile aşağıda ki maddelerde yer alan bilgilerin muhafazası ve gerektiğinde ulaşımına erişim sağlar;
 - a) Yükümlüler tarafından yapılan başvurular
 - b) YYS firmaları ile varsa güncelleme ve iptal, askıya vb. bilgilere

- c) İlgili bütün diğer evraklara
- 3) YYS sahibi firmaların da izni alınarak YYS listesinde yer alan yetkilendirilmiş firmalar kamu ile paylaşılabilir.
- 4) İlgili liste güncellemeler ve diğer değişikliklere istinaden sürekli olarak revize edilir.

1.7. Ülkemizde ki Yetkilendirilmiş Firmalar

Ülkemizde Ocak 2013 yılından itibaren geçerli olan Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü her geçen gün daha fazla duyulmaktadır. DTÖ 2013 yılı verilerinde Türkiye’de ki YYS sahibi firma sayısı sadece 14 tür. Gümrük Bakanlığı 2018 Mart ayı verilerine baktığımızda YYS sahibi firma sayısı 253 iken 2018 Aralık ayında bu sayı 407’e çıkmıştır. Buda bize YYS nin her geçen gün daha fazla yayıldığını göstermektedir. (EK-1 Nolu YYS Sahibi Firmalar Tablosu ; Kaynak: Gümrük Ve Ticaret Bakanlığı : 2018)

2.BÖLÜM

İTHALAT, İHRACAT VE GÜMRÜK İŞLEMLERİ

Uluslararası yapılan ticaret işlemleri ile yurt içinde yapılan ticaret işlemleri arasında çok büyük farklar bulunmaktadır. Özellikle yurtdışı ile yapılan ticaret işlemleri ülke içi ticarete oranla daha karmaşık ve masraflıdır. Ticaretin gerçekleştiği ülkeler mevzuat ve hukuki açıdan bağlayıcıdır. Yapılan anlaşma neticesinde gerekli prosedürler yerine getirilip, belgelenerek ispat edilebilir aşamaya gelindiğinde dış ticaret hazır duruma gelmektedir. (Doç. Dr. Ferudun Kaya, Dış Tic. İşlemleri Muhasebesi, Beta, İstanbul, 2017,s.4.)

Dış ticarete iki farklı açıdan bakılabilir, ithalat ve ihracat. İthalat ve ihracat olgusundan kastedilen iki veya daha fazla ülke arasında gerçekleşen mal ve hizmet hareketidir. Ülkeler arasında ki ekonomik ve büyüklük farkı ellerinde ki üretim kapasitesini, emek gücünü ve sermaye faktörlerini ne kadar verimli kullandıkları ile ilgilidir. Bununla birlikte globalleşen dünyaya ayak uydurup teknolojiyi bu verime ne kadar kattıkları da etki etmektedir. Bu verim ve üretkenliğin sonucunda üretilen ürün ve hizmet ile farklılık yaratmaktadır. (Fwarsson Rickyl, Export, Import, Productivity and Growth, Master Thesis Lund University Department of Economics, 2010, s.7.)

Böylelikle kaynaklar açısından zengin olan ancak üretim faktörünü yeterince verimli kullanamamış ülkeler, elinde ki üretim kapasitesini verimli kullanan ülkelere gönderilen işlenmemiş mamuller işlenip mamul haline getirilerek piyasaya sunulur. Tek etken bu değildir tabi ki. Ülkeler mamul maddeleri üretmek için harcadıkları enerji ve maliyeti göz önüne alıp hesapladıkları zaman daha uygun fiyata farklı bir ülke de üretileceği anlaşılması durumunda da mamullerin üretimini farklı ülkelere yaptırabilirler. Bu hesaplamalar sonucunda çıkan maliyetlere bakılarak ilgili ürünler ihraç edilir ve ihtiyaç duydukları girdiler ithal edilir. (Yrd. Doç. Dr. Birol Erkan, Ülkelerin Karşılaştırmalı İhracat Performanslarının Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlük Katsayılarıyla Belirlenmesi: Türkiye- Suriye Örneği, ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:8, Sayı:15, 2012, s.197.)

İthalat ve ihracat işlemleri verilen bu kararların sonrasın da başlamaktadır. Sürecin belki de en önemli aşaması gümrüklemedir. Gümrük süreci her ülkenin belirlediği mevzuat çerçevesinde değişiklik göstermektedir. Ülkeler bu mevzuat aşamasında ilgili düzenlemeleri yaparken işbirliği içinde oldukları ülkeler ve diğerlerine göre farklılık gösterecek şekilde düzenlemektedir. Örneğin bir ürünün ithalatı bir ülkeye yasakken diğer bir ülkeye serbest olabilir. Ülkelere uygulanan kotalar da bu şekilde değişiklik

göstermektedir. Gümrük vergileri, ilave yaptırımlar bu mevzuat çerçevesinde farklı olmaktadır. Ülkeler çıkarları bakımında karşılıklı gümrük anlaşmaları yapabilir veya tek taraflı tavizler verebilirler. Bunların dışında anlaşma yapılan ülkelerin belirli firmalarına bu kolaylıklar sağlanabilmektedir. Bu anlaşmalar sayesinde ürün ve mal alışverişi engellere maruz kalmadan gümrük işlemlerini yerine getirebilir. (Osman Barak ve Murat Abutalipov, Kazakistan, Rusya, Belarus Gümrük Birliği Anlaşmasının Kazakistan'ın Dış Ticareti Üzerine Etkisi, Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi, Sayı:2 2016, s.2.)

2.1. İthalat

İthalat genel tanım olarak; ülkede bulunan alıcıların, başka ülkede üretilmiş mal ve hizmetleri satın almaları olarak tanımlanabilir. (MEGEP, 2011)

2.1.1 Genel İthalat Kavramı

İthalat politikası Türkiye'nin uluslararası taahhütleri çerçevesinde; genel olarak kalkınmayı hızlandırmayı; ihracata dönük, teknoloji yoğun, katma değeri yüksek, uluslararası standartlara uygun üretim yapısını desteklemeyi; tarım ve sanayi sektörlerindeki yerli üreticilerimizin girdi ithalinde maliyet avantajı sağlayarak üretimlerinin artırılmasına ve bu suretle uluslararası piyasalardaki rekabet potansiyellerinin geliştirilmesine yardımcı olmayı; yerli üreticinin ithalatta vaki olabilecek haksız rekabet hallerinden korunmasını ve tüketiciyi korumayı hedefler. (Kaynak : Marmara Üniversitesi : 2012)

İthalat yapısı ve ülke ekonomisi üzerinde etkisi göz önüne alındığında ihracatın tam tersidir. İthalat ilgili ülkenin rezervlerinden döviz çıkışı gerektiren ve ülkede üretilen ürünlerin terci edilmeyip yerine başka bir ülkeden ödeme karşılığında ürün alımı olduğu için ilgili devler üzerinde olumsuzluk yaratan ve talep edilen bir sistem değildir.

İlgili ithalat işlemi sonucun karşı tarafa bir bedel ödenip ödenmediğine istinaden ithalat işlemleri bedelli veya bedelsiz ithalat olarak ikiye ayrılır. İthalat işlemi gerçekleştirilen ürünler için gönderici firmaya ödeme türlerinden biri kullanılarak bir ödeme yapılması durumunda bu bedelli ithalattır. Eğer ithalat ürünü karşılığında karşı tarafa veya karşı taraf yararına her hangi bir ödeme yapılmıyor ise bu ithalat bedelsiz ithalattır.

Bedelsiz ithalat yapan pek çok kişi yapılan işlem sonucunda herhangi bir vergi veya fon ödemeyeceği yanılgısına düşer. Ancak bu işlem neticesinde böyle bir durum söz konusu

değildir. Sadece ürün bedeli göndericiye ödenmemiş olur onun dışında eğer ürün ithalatı sonucunda bir vergi veya fon ödenmesi gerekir ise devlet tahsil etmektedir.

Bu işlemde asıl dikkat edilmesi gereken husus işlemi gerçekleştiren mal veya hizmet karşılığında herhangi bir ödeme gerçekleşip gerçekleşmediğidir. Eğer mala karşı mal ödemesi söz konusu ise ilgili işlem ihracat mevzuatı çerçevesinde düzenlenir.

Tarafsız bir gözle bakıldığında eğer ithal edilen ürün aynı kalite ve şartlarda ülkemizde üretilmiş olsa, yapılacak olan ödeme yurtdışına değil kendi ülkemiz içerisinde kalacak ve hem üretim artacak hem de artan üretim ile birlikte istihdam artacaktır. Bu artış ile birlikte ülkemizde ki işsizlik azalacak ve milli gelir yükselecektir. Bununla beraber refah seviyesinde artış gözlenecektir.

Bu yukarıda saydığımız sebepten ötürüdür ki bütün devletler ihracatı arttırmak ve ithalatı azaltmak uğraşındadır. İthalatı azaltmak için ek mali yükler veya vergi artışları ile ithalatçıları yurt içinde üretimi yapılan ürünlere sevk etmeye çalışarak ülke istihdamını ve refah seviyesini arttırmayı planlamaktadır. Hatta şirketleri bu süreçte teşvik etmek için çeşitli teşvik unsurları sunmakta ve ticarete kolaylıklar sağlamaktadır.

Ancak ne yaparsanız yapın bazı durumlarda söz konusu yollar bir işe yaramaz ve çaresiz ithalatın önünü açmak zorunda kalırsınız. Bunların başında ülkelerin coğrafi konum ve koşulları, gelişmişlik düzeyleri, yer altı kaynakları, teknolojik unsurlar, hammadde vb. gibi unsurlar gelmektedir. Zaten bakıldığında ithalata teşvik eden başlıca unsurlar; ya o ürün ülkenizde üretilmiyordur veya istenilen kalite de değildir ya da aynı mal ve kalite de ki ürünün farklı bir ülke fiyatına göre oldukça yüksek olmasından kaynaklı ithalata yol açıyordur.

Bu gibi etkiler sonucunda, ihracat ve ithalat bir ülke ticaretinde kaçınılmaz ticaret araçlarıdır. Her devlette hem ihracat hem de ithalat olmak zorundadır. İstenilen durum ihracatın ithalata göre daha fazla olmasıdır. Bu sayede ihracat dış ticaret fazlalığının oluşmasıdır. Aksi durumda ithalatın ihracattan çok olması sonucunda ülke ekonomisi dış ticaret açığı verecek ve ülke gelişmek yerine fakirleşecektir.

2.1.2 Kısaca İthalat İşleyiş Süreci

İthalat işleyiş süreci aşağıda gösterildiği şekilde işlemektedir;

- a) İthalatçı unvanının kazanılır.
- b) İhracat yapacak bir firma ile anlaşılır.
- c) İthalatın gerçekleşmesi durumunda tutarın ne olacağının gösterildiği bir proforma fatura oluşturulur.
- d) İlgili proforma bilgilerinin uygun bulunması halinde sözleşme her iki taraftan da onaylanır ve sipariş verilir.
- e) İlgili ödeme yöntemlerinden hangisinin kabulüne göre ödeme gerçekleşir.
- f) İlgili evraklar bankalar aracılığı ile ödemeye istinaden veya sözleşme karşılığında teslim alınır.
- g) İthalatın ödeme türünün vadeli olması durumunda vergi kaybı yaşanmaması adına beyannameye KKDF eklemesi yapılır.
- h) İlgili ürünlerin varışı gerçekleşmeden önce nakliyecisi tarafından özet beyan bildirimi yapılır.
- h) Ordino temin edilir
- i) İlgili bütün evraklar temin edildikten sonra yetki verilmiş olan gümrük müşavirine ilgili dokümanlar teslim edilir.
- j) İlgili gümrük işlemleri tamamlandıktan sonra ithalat konusu mallar gümrükten teslim alınır. Akabinde dosya muhasebeleştirilerek kambiyo işlemleri gerçekleştirilir.

2.1.3. İthalat Politikası Genel Araçları

Genel anlamıyla ithalat politikaları üç başlık altında incelenebilir. Bu başlıklar: gümrük tarifeleri, tarife dışı engeller ve diğer tarife dışı engellerdir. Gümrük tarifesi; ithalata konu eşyaların ülkeye girişleri esnasında tahsil edilen vergidir. Gümrük tarifesinin haricinde ithalatı kısıtlayan önlemler; kotalar, yasaklar, ithalat vergisi, anti damping vergisi, ithalat teminatı, dış ticaret politikaları, teknik ve diğer idari engel ve önlemler olarak sıralanmıştır.

2.1.4 Türkiye’de İthalat Kısa Geçmişi

Türkiye 1980 yılına gelene kadar içe dönük sanayileşme, diğer bir ifade ile ithal ikameci sanayileşme politikası izlemiş ve düşük döviz kuru politikasının bir sonucu olarak ihracata yönelik dış ticaret politikasına yeterince önem verilmemiştir.

1980 yılında alınan 24 Ocak Kararları ile yeni bir dış ekonomi politikası uygulamaya konulmuştur. Serbest dış ticaret politikası olarak adlandırılan bu politika ile ithal ikamesine dayalı sanayileşme, yerini ihracata yönelik sanayileşme politikasına bırakmıştır. Bu dönemde dışa açık politikaların esas unsurları; ihracatı teşvik tedbirler, dış ticaretin liberasyonuna yönelik düzenlemeler ve yabancı sermaye politikaları olmuştur. 1980 öncesinde de uygulanmakta olan ihracat teşviklerinin kapsamı ve etkinliği artırılmış ve yeni ihtiyaçlara uygun ihracat teşvikleri de yürürlüğe konmuştur. İhracat teşviklerinin genel amacı, mevcut sanayinin uluslararası rekabete hazırlanması, uluslararası pazarlarda ve mal bazında uzmanlaşma çabalarına yardımcı olmak ve hızlandırmaktır.

24 Ocak 1980 ve sonrası dönemde Türkiye’de ekonomi politikalarındaki köklü değişmelere paralel olarak ithalat rejiminde de önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu bölümde Türkiye’de ithalatı düzenleyen ve her yıl yayınlanan ithalat rejim kararları açıklanacaktır. (E. YURDAKUL; 2014)

Türkiye’de İthalat Rejim Kararları Genel Yapısı

Türkiye’de İthalat Rejim Kararları, Bakanlar Kurulu kararıyla açıklanır. İthalatta uyulması gereken kararlar ve ilkeler bu Kararlarla belirlenir. İthalat Rejim Kararlarında yer alan hususlara ilişkin yönetmelik ve tebliğler çıkarmaya, Karar metninde sözü edilen izinleri ve talimatları vermeye, ithalatın her aşamasında gerekli görülecek değişiklikleri yapmaya ve önlemleri almaya, ithal malları fiyatlarının gerektiğinde kontrolünü yapmaya veya yaptırmaya, özel ve zorunlu durumları inceleyip sonuçlandırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir. (31 Aralık 2017 Tarihli ve 30287 Sayılı Resmî Gazete)

Türkiye’de ilk ithalat hakkında rejim kararı 1958 senesinde alınmış olan İstikrar Tedbirleri ile başlamış ve uygulamaya konulmuştur. Bu karar 1980 senesinde İstikrar Programı uygulamasına karar devam etmiştir.

2.1.5 Gümrük Birliği Anlaşması

“Gümrük Birliği, üyelerin karşılıklı ticaretleri üzerindeki gümrük tarifeleri, kotalar, ithal ve ihrac yasakları gibi her türlü engel ve kısıtlamaların kaldırılarak üçüncü ülkelere karşı Ortak Gümrük Tarifesinin (OGT) uygulandığı bir bütünleşme şeklidir.” Gümrük Birliği ile mal piyasalarında bütünleşme amaçlanmıştır. Bütünleşmeye katılan ülkeler arasındaki mal akımlarını kısıtlayan gümrük vergileri ile dış ticaret kontrolleri kaldırılmakta ve üçüncü ülkelere karşı uygulanan gümrük vergileri eşitlenmektedir. (Uyar, 2001: 16).

İmzalanan sözleşmeyle söz konusu ülkeler, birliğe üye olmayan ülkeler karşısında her mal için o malın Birlik üyesi bir ülkeye girişinde benzer bir korunma düzeyi sağlayan Ortak Gümrük Tarifesi uygulamayı kabul eder. Gümrük Birliği kısaca:

- Ortak gümrük alanları sınırlarına uygulanabilir ortak bir gümrük tarifesinin kurulması,
- Ortak bir gümrük tarifesinin hazırlanıp uygulanması,
- Üye ülkeler arasındaki ticari ilişkilerde gümrük vergilerinin ya da eş değerindeki vergilerin ve sınırlayıcı her türlü mevzuatın yasaklanmasını ve böylece üye ülkelerin gümrük alanları yerine tek bir gümrük geliştirilmesi,
- Ortak gümrük tarifesi gereğince alınan gümrük vergilerinin paylaşılmasının zorunlu kılınmasıdır (Aktaş, Güven, 2003).

2.1.6 İthalat Yapan Firmaların Sorumlulukları

Eskiden Türkiye’de ithalat işlemi gerçekleştirmek için ithalatçı belgesi sahibi olmak gerekiyordu. Zamanla yapılan yenilik ve düzenlemeler ile bu şart ortadan kaldırıldı. Bunun yerine vergi numarasına sahip bütün firmalar ithalat işlemi gerçekleştirebilecek duruma geldi. Bu da şahıs firmalarının önünü açmış oldu.(Utkulu, Utku(Ed) ve Diğerleri. Türkiye’de Dış Ticaret İşlemleri ve Uygulaması (Teoriden Pratiğe), 4. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara,2013)

İthalat işlemini gerçekleştiren firma ihtiyaç duyduğu mal veya hizmeti diğer ülkelerden tedarik etmektedir. Bunun birçok sebebi olmaktadır. Ülkesinde o ürün bulunmayabilir, pahalı olabilir, kalitesi düşük olabilir ve bunun gibi bir çok nedenden ürünü farklı bir ülkeden tedarik edebilir. Bu işlemi gerçekleştiren ithalat firması ihracat yapan firmaya, gümrük işlemini gerçekleştiren firmaya, nakliyeciyeye ve devlete karşı sorumludur.

İthalatçı firma ihracat firması ile görüşme neticesinde önce proforma faturasının hazırlanmasını talep eder. Proforma faturası ihracatı gerçekleştiren firma tarafından hazırlanır. Bu fatura da talep edilen ürün ile ilgili bilgiler, kap, kilo ve maliyeti yazmaktadır. İthalatçı firma finansal olarak şartları oluştuğunda ilgili ithalat işlemini gerçekleştirir. Teslim ve ödeme şekilleri belirlendiği aşamada ithalatçı firmanın sorumlulukları başlar ve tercih edilen teslim ve ödeme şekline göre bu farklılık gösterir.(Kaya Ferudun. Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi, Beta, İstanbul,2017)

İthalatı gerçekleştiren firma teslim şekli açısından nakliyeyi kendisi ayarlayabilir. Bu aşamada öncelikle ürünler ile ilgili bilgileri kap, kilo, ölçü vb. gibi bütün bilgileri nakliyecisine doğru vermelidir. Aksi halde hem artı masraf hem de gecikme söz konusu olabilir. Bunların dışında ürünler ülkeye geldiğinde gümrük işlemlerinde özellikle çok dikkatli olunmalıdır. Ufak bir yanlış bilgi dahi firma ve gümrük işlemini gerçekleştiren gümrükçü firmayı kaçakçılık suçuna kadar götürmektedir. Bu yüzden firma gümrükçüye verdiği bütün bilgilerde doğru ve şeffaf olmalıdır. Çünkü alınacak vergi, uygulanacak diğer kısıtlamalar bu bilgiler neticesinde belirlenir. Bu aşamada firmaların bütün bilgi ve belgeyi doğru ve zamanında vermeleri gerekmektedir. Ufak bir farklılık dahi ürünlerin gecikmesine, artı masraf oluşmasına ve cezalar ile karşılaşmalarına sebep olabilir. Bu aşama da firmaların en büyük sorunları diğer ülke ile kendi ülkelerinde oluşan mevzuat farklılıklarından kaynaklı yaşadıkları gecikme veya cezalar ile karşı karşıya kalmalarıdır. (Kolaşinliler Alphan, İthalat ve İhracat Süreçleri, Dahilde İşleme Rejiminin ve İhracatçıya Yapılan Geri Ödemeler, Dokuz Eylül Üniv. , 2019, s.35-36,)

2.2. İhracat

İhracat ülke içinde serbest dolaşımda bulunan bir malın ülke dışına satılmasıdır. Satış işlemleri genellikle ülkelerin yönetmelikleriyle düzenlenmektedir. Yapılan satış işleminin ihracat niteliği taşıyabilmesi için, mal ve hizmetin gümrük bölgesinden çıkmış olması, satışın ihracat mevzuatına uygun olarak gerçekleşmesi ve satış bedelinin ülkenin kambiyo mevzuatına uygun olarak yurda getirilmiş olması gerekmektedir (Gürsoy, 2007:33).

İhracat her ülkenin ekonomisinde için büyük bir yere sahiptir. İhracat artışı gerçekleştiğinde ekonomide faktör verimliliğinde artış olur, ölçek ekonomilerinden ve pozitif dışsallıklardan elde edilen kazançlar artar, döviz sıkıntısının hafiflemesi ile ara ve yatırım malları ithalatı kolaylaşır, ihracat sektörlerinde üretim maliyetlerinde azalma olur,

yeni teknolojilerin sağlanmasına yönelik politikaların uygulanması teşvik edilir. Diğer yandan ihracat istihdamı artırır ve uluslararası iş bölümüne uygun bir kaynak dağılımına fırsat vererek ülke ve dünya refahının artmasına katkı sağlar. İhracata dayalı büyüme hipotezinde ekonomik büyümenin ihracat artışıyla gerçekleştiğini varsaymaktadır. Bir ülkenin ekonomik büyümesi ülke içindeki emek ve sermaye miktarlarındaki artışların yanı sıra toplam ihracatta meydana gelen artışında etkisi bulunmaktadır. İhracata dayalı büyüme yaklaşımına göre ekonomik büyüme oranının artırılabilmesi için toplam ihracatı artırmak gerekmektedir. (Değer, 2010: 80).

Bir ülkede toplam hâsıla içinde ihracat gelirlerinin payı büyükse, ihracat gelirindeki herhangi bir dalgalanma toplam hasılayı büyük oranda etkileyecektir. Bu sorunun çözümü için ülkelerin istikrarlı, sürdürülebilir bir ihracata gereksinimleri vardır. Sürdürülebilir bir ihracat gerçekleştirmek için ülkedeki firmaların üretimlerini devamlı olarak yapması, ürünün kalitesinin devamlılığının sağlanması, seçilen pazarlara o ülkenin bünyesine uygun fiyatlarla ürün verilmesi gerekmektedir. Ayrıca ihracatta istikrar ve artış sağlayabilmek için ülkenin ihraç ettiği ülke ve ürün bazında da çeşitlenmeye gitmesi gerekmektedir. (Değer, 2010: 80).

İhracat gelirindeki istikrarsızlığın neden olabileceği problemlerin üstesinden gelmek için ihraç ürünlerinde ve ihraç pazarlarında çeşitlenmenin sağlanması gerekmektedir.

Dolayısıyla ihracat çeşitlenmesi, ekonomik büyümenin sürdürülmesinde pozitif bir ticari araç olarak görülür (Değer, 2010: 80).

İhracatta çeşitlendirme, ihracat yapan ülkelerin ihraç ürün sepetindeki ürün çeşit sayısını ve ihraç yaptığı ülke sayısını arttırmasıdır. Bir ülkenin ihracat sepetini çeşitlendirmesi, ihracat gelirindeki istikrarın korunmasını sağlamaktadır (Çeviker ve Taş, 2011: 3). Ürün ve ülke bazında çeşitlilik, dış talepte meydana gelebilecek olumsuzlukları azaltır. İhracatta çeşitlendirme ekonomik büyümeyi arttırırken dolaylı olarak kişi başına düşen milli geliri de arttırmakta ve bunların sonucunda da toplumun ekonomik refah seviyesini geliştirmektedir. İhracat çeşitlendirmesi, özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler üzerine çalışan iktisatçıların ilgi noktası olmuştur. Bu ülkelerde politika yapıcılar ihracat gelirlerinin birkaç ürün üzerinde dayalı olmasının yarattığı olumsuz etkilerden dolayı ihracat çeşitlendirmesine önem vermişlerdir (Taş, 2011: 27).

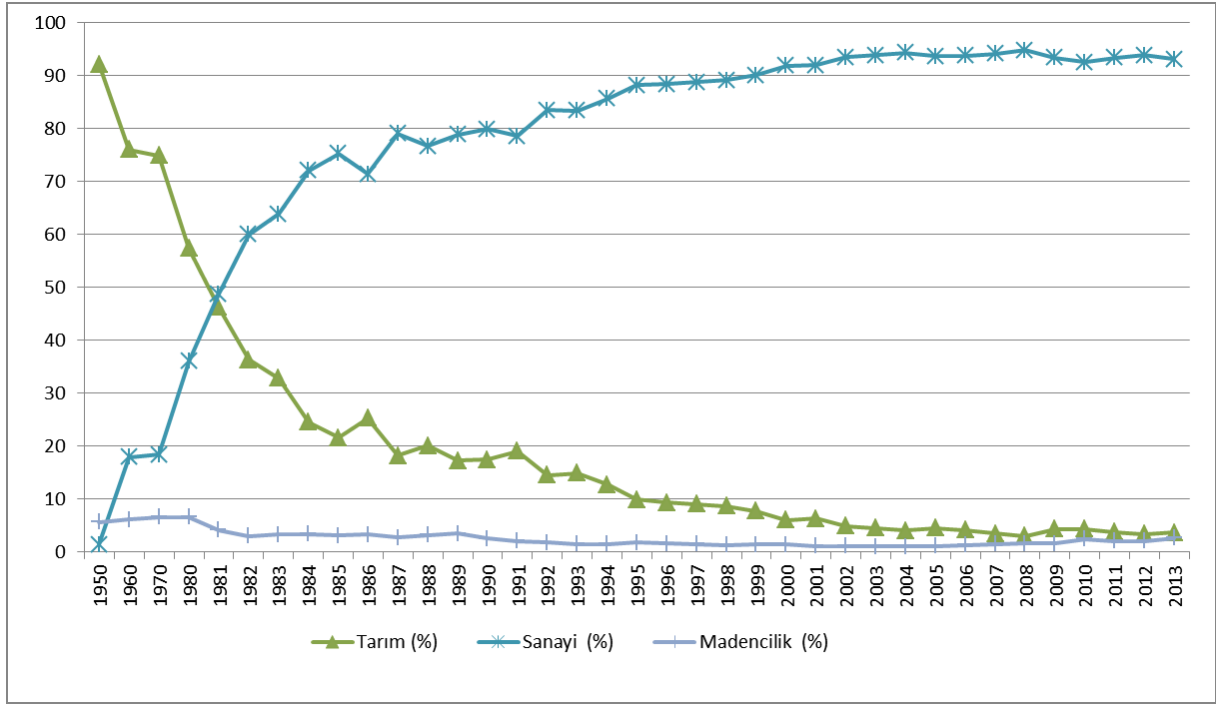
2.2.1 İhracat Çeşitleri

- a) Kesin İhracat
- b) Ön İzne Bağlı İhracat
- c) Kayda Bağlı İhracat
- d) Konsinye İhracat
- e) İthal Edilmiş Malın İhracatı
- f) Serbest Bölgelere Yapılan İhracat
- g) Bedelsiz İhracat

2.2.2 Türkiye Ekonomisinde İhracatın Yapısının Kısa Geçmişi

1950 yılından 1980'li yıllara kadar toplam ihracat içindeki tarım ürünlerinin payı, sanayi ürünlerinin payına göre daha fazla oranda gerçekleşmiştir. 1980 yılı itibariyle sanayi ürün ihracatının toplam ihracat içindeki payında yüksek oranlı artışlar gerçekleşmiş ve tarım ürünlerinin toplam ihracat içindeki payının da azalması ile sanayi ürünleri ihracatı tarım ürünleri ihracatının üzerinde değerler almasına sebep olmuştur. 1980 yılından 2013 yılına kadar toplam ihracat içindeki sanayi ürünlerinin payı %100'e yakın bir artışı yakalarken, tarım ürünleri payında %0-10 arası değerlere kadar düşüş gerçekleşmiştir. Toplam ihracat içindeki madencilik paylarına baktığımızda ise 1950 ile 1980 yılları arasında diğer yıllara kıyasla %2-3 oran daha fazla gerçekleşmiş, 1980 sonrasında günümüze %2-2,5 civarında oranlar gerçekleşmiştir.

Şekil 2.1 :Türkiye ihracatının yıllara göre oranı Türkiye İstatistik Kurumu - 2013

2.2.3. İhracat İşlemi Yapan Firmaların Sorumlulukları

İthalat yapan firmalar da olduğu gibi ihracat işlemi yapan firmaların da gümrük işlemleri ve nakliye konusunda ortak sorumlulukları bulunmaktadır. Bu sorumlulukların başında oluşturduğu proforma faturasında belirttiği bilgiler, ürün özellikleri ve vermiş olduğu tarihte teslimi gerçekleştirmek gelmektedir. Belirlenen teslimat şekline göre nakliyeciyeye karşı sorumluluğu bulunmaktadır. Bu sorumluluk nakliyeciyeye doğru bilgileri sunmak ve ürünün taşınmasını gerçekleştirecek doğru aracı organize etmektir. Belirlenen saatte ve günde ilgili ürünlerin hasarsız bir şekilde yüklenmesi ihracatçı firmanın sorumluluğundadır.

Bu işlemten sonra hazırlanacak olan invoice, çekli listesi, menşei belgesi ve anlaşma varsa ilgili ülkenin vergi indirimi sağlayan evrakın doğru düzenlenmesi ihracatçı firmanın sorumluluğudur. İstenmesi durumunda sigorta poliçesi de yapılabilir. Bu hazırlanan evraklarda ki bilgilerin doğru olduğunu sağlamalıdır. Ayrıca ihracat firması gümrük işlemini gerçekleştiren firmaya karşı da sorumludur. Bu sorumluluğun en başında doğru ve eksiksiz bilgi ve belgeyi temin etmek vardır. Çünkü hazırlanacak beyanname bu bilgilere istinaden oluşturulacaktır. Varsa temin edilmesi gereken vergi, uygulanması gereken bir

yaptırım veya artı evrak talebi bu bilgilere istinaden istenecektir. Ayrıca alınacak KDV iadesi varsa oda bu beyanname bilgilerine istinaden belirlenecektir. (Tekin Abdurkadir ve Tekin Ümit Engin, 4458 Sayılı Gümrük Kanuna Göre Gümrük İşlemleri Mevzuat – Teori – Uygulama – Vergilendirme, 2. Baskı, Seçkin, Ankara, 2018, s.108-112.)

2.3. Gümrük İşlemleri

Türkiye gümrüklerinin temel görevi ticaretin konulmuş yasal çerçevede yapılması ve ticaretin önünde bulunan engelleri kaldırmak ve gerekli tün kolaylıkları sağlamak ile yasal olmayan bütün ticaretin önüne geçip engel olmaktır. Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesi, Türkiye Cumhuriyeti topraklarını kapsar. Türkiye kara suları, iç suları ve hava sahası gümrük bölgesine dahildir. Bu nedenle, ülkemize giriş yapan ve ülkemizden ayrılan her türlü eşya, araç ve şahıs gümrük görevlilerimiz tarafından, kanunlar çerçevesinde aramaya tabi tutulabilir.

Gümrük kontrolü deyimi; Türkiye Gümrük Bölgesi ile diğer ülkeler arasında taşınan eşyanın giriş, çıkış, transit, nakil ve nihai kullanımını ve serbest dolaşımda bulunmayan eşyanın durumunu düzenleyen gümrük mevzuatı ve diğer mevzuatın doğru uygulanmasını sağlamak için gümrük idareleri tarafından yürütülen; eşyanın muayenesi, beyanname verileri ile elektronik veya yazılı belgelerin varlığının ve gerçekliğinin doğrulanması, işletmelerin hesap ve diğer kayıtlarının incelenmesi, taşıma araçlarının kontrolü, bagajların ve kişilerin yanlarında ya da üstlerinde taşıdıkları diğer eşyanın kontrolü ile resmi araştırmalar ve diğer benzeri uygulamalardır. (Kaynak: Gümrük Kanunu, 13. Madde)

Eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması deyimi, eşyanın;

- a) Bir gümrük rejimine tabi tutulmasını,
- b) Bir serbest bölgeye girmesini,
- c) Türkiye Gümrük Bölgesi dışına yeniden ihracını,
- d) İmhasını,
- e) Gümrüğe terk edilmesini

ifade etmektedir.

Gümrük rejimi deyimi;

- a) Serbest dolaşıma giriş rejimini,
- b) Transit rejimini,
- c) Gümrük antrepo rejimini,
- d) Dahilde işleme rejimini,
- e) Gümrük kontrolü altında işleme rejimini,
- f) Geçici ithalat rejimini,
- g) Hariçte işleme rejimini,
- h) İhracat rejimini,

ifade etmektedir.

Türkiye Gümrük Bölgesine girişte, kara, hava ve deniz giriş kapılarında, yolcu salonlarından geçen veya eşya geçiren kişiler, duruma göre kırmızı veya yeşil renkli gümrük hatlarından birinden geçmek zorundadırlar. Bu suretle gümrük beyanı yapılmış sayılır. Türkiye Gümrük Bölgesine giren ve çıkan her türlü mal, materyal, eşya vb. gümrük gözetimine tabidir. Gerekli bilgi ve belgelerle gümrüğe yapılan beyanlar bilgisayar sistemi tarafından tayin edilen kontrol türüne göre gerekli kontrolleri yapılır.

Beyanın Kontrolüp

Yapılan beyana istinaden ilgili risk kriterine göre elektronik bilgisayar sistemi tarafından kontrol türü belirlenir. Kontrol türleri;

- a) **Kırmızı Hat:** Eşyanın muayenesi ile birlikte belge kontrolünün de yapıldığı hattır.
- b) **Sarı Hat:** Muayeneye gerek görülmeksizin eşyaya ait beyanname ve eklerinin doğruluğunun ve birbiriyle uygunluğunun kontrol edildiği hattır.
- c) **Mavi Hat:** Bakanlıkça belirlenen onaylanmış kişi statüsüne sahip kişilerin ihracatta yararlandığı, eşyanın çıkış işlemlerinin tamamlanmasından önce belge kontrolüne veya muayeneye tabi tutulmadığı hattır. Mavi hatta işlem gören ihracat beyannamelerine ilişkin beyanın kontrolü, eşyanın çıkış işlemlerinin tamamlanmasını müteakip bakanlıkça belirlenen usul ve esaslar dâhilinde gerçekleştirilir.
- d) **Yeşil Hat:** YYS belgesi sahibi firmaların yararlandığı eşyanın belge kontrolüne veya muayeneye tabi tutulmadığı hattır.

2.3.1 Gümrük Firmasını Sorumlulukları

İlgili gümrük işlemleri firmaların yetki verdikleri ve devlet tarafından ilgili şartları yerine getirdiği anlaşılıp yetkilendirilen gümrük müşavirleri tarafından yapılır. Temsil hakkı neticesinde ilgili gümrük beyannamesi ve gümrükte bu işlemlerin takibi gümrük müşavirlerine verilmektedir. (Tanışalı Kutluhan, Gümrük Müşavirliği ve Görevde Yükselme Kitabı, 2019, s.15)

Gümrük işlemleri için verilen yetki doğrudan ve dolaylı temsil olarak ikiye ayrılmaktadır. Doğrudan temsilde karşılaşılabilecek bütün ceza ve yaptırımlardan ilgili firmanın kendisi sorumludur. Burada temsilci yönetim kurulunu temsil etmektedir. Dolaylı temsil yetkisinde ise genel manada verilen yetki ile kendi adına ancak firma için hukuki sonuç doğurabilecek işlemleri gümrük müşaviri yapabilmektedir. (Dr. Hakan Çınar, “ Gümrüklerde Doğrudan Temsil”, Dünya Gazetesi, 01.05.2015)

Bu temsil hakları sayesinde gümrük müşavirleri firmalar adına ilgili gümrük idarelerine ithalat veya ihracat beyanında bulunabilirler. Bu aşamada gümrük müşavirlerinin öncelikle gerekli bilgi ve belgeye sahip olmaları gerekmektedir. Bu bilgi ve belgeler ile doğru beyanda bulunmak ve talep edilen bütün bilgiyi gümrüğe sunmak ile yükümlüdürler. Gerektiği aşamada ürünlerin fiziki muayenesinde hazır bulunmaları gerekir. Bu bilgi ve belgeler ile ilgili gümrük müşavirleri yaptıkları beyanda ilgili firmalar ile doğacak sonuçlar açısından müteselsilen sorumludurlar. (Baş Merve Nur, Gümrük Müşavirlerinin Mesleki Faaliyetleri Kapsamında Dolaylı Temsil Yetkileri ve Hukuki Sorumlulukları, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:6, Sayı:1, 2016, s.199,200)

3.BÖLÜM

YETKİLENDİRİLMİŞ YÜKÜMLÜ STATÜSÜ BELGESİNİN DIŞ TİCARET FİRMALARI ÜZERİNE ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Bu bölümümüzde ilgili araştırmanın ne amaçla yapıldığı, önemi, model ve kapsamı, araştırmada kullanılan yöntemi, araştırmadan elde edilmiş bulgular ve bunların değerlendirilmesi ile çıkan sonuçlar ele alınmıştır. Bu kapsamda ülke ticareti açısından her geçen gün önemi artan YYS belgesinin ithalat ve ihracat gümrük işlemleri üzerine etkileri araştırılmış, Türkiye'nin önde gelen firmaları ile anket aracılığı ile YYS hakkında bilgiler alınmış ve gerçekten yararlı olup olmadığı değerlendirilmiştir.

3.1. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü belgesinin dış ticaret firmaları üzerine beklenen şekilde olumlu veya olumsuz etkilerinin araştırılması yapmaktır. Belgenin hangi işlemlerde özellikle daha fazla olumlu sonuç doğurduğu, hangi işlemlerde daha az sonuç doğurduğunun anlaşılmasıdır. Ayrıca ilgili belgenin katkılarının hangi konuları kapsadığının firmalarca teyidi niteliğindedir. Bunu anlamak için Türkiye'nin en önde gelen firmalarına anket yaptım ve verilen cevapları analiz ettim.

3.2. Çalışmanın Önemi

Türkiye Cumhuriyeti'nin ticaretini genişletmek ve arttırmak amacı ile yapmış olduğu bu uygulamanın ne derece karşılık bulduğunun ve istenilen sonuca ulaşp ulaşmadığının dış ticaret firmaları tarafından teyidi maksadıyla büyük önem taşımaktadır. Ayrıca yapılan çalışma sonucunda hangi konularda verilen basitleştirmelerin katkısı olduğu ve hangi konularda biraz daha kolaylıklar getirilmesi amacı ile aydınlatıcı bir çalışma olmuştur. Aynı zamanda bu konu üzerine yapılan tez çalışmaları arasında firmalardan geri dönüş alınarak hazırlanmış Türkiye'nin ilk tezi olması da bu bakımdan önemlidir.

3.3. Araştırmanın Hipotezi ve Modeli

Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü Belgesi dış ticaret yapan firmalara kolaylık sağlamak için devlet tarafından verilen bir belgedir. Burada amaçlanan firmaların dış ticaret işlemlerinde özellikle gümrük ayağında minimum zaman ve maksimum kazanç sağlamaktır. Buradan yola çıkarak ülke ticaretini geliştirmek amaçlanmış ve devlet bütçesine kazanç sağlanması hesaplanmıştır. Bu sebeple yapılan bu araştırmada bu faydanın sağlanıp sağlanmadığı, firmaların ne derece memnun olduğu ve bu işlemin başarıya ulaşp ulaşmadığı araştırılmıştır. Bu araştırma için elimizde ki verileri en iyi şekilde değerlendirileceği düşünülmüş olan nicel araştırma modeli kullanılmış ve ülkenin önde gelen YYS firmalarına sağlanması beklenen yararlar ile ilgili sorular yöneltilmiş ve anket yapılmıştır. Anket yönteminin seçilmesinin sebebi de YYS belgesinin şartlarından olan ISO 27001 bilgi gizliliği ilkesidir. Bundan kaynaklı olarak firmalardan anket cevapları dışında maalesef hiçbir bilgi ve veri alamayacağımızdır. Diğer bir sebep ise bu konu ile ilgili geri kalan verilerin Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı Risk Kriteri Birimde olmasıdır ki aynı gizlilik burada da mevcuttur. Bu sebep ile bahse konu anket ve araştırma yöntemi ile aşağıda bahsi geçen hipotezlerin doğruluğu araştırılmıştır.

Araştırmanın Temel Hipotezi

H.1 : YYS belgesi dış ticaret işlemleri üzerinde genel anlamda olumlu etkiye sahiptir.

Araştırmanın Alt Hipotezleri,

H.1.1 : YYS belgesi ithalat işlemleri açısından genel olarak maddi ve harcanan zaman üzerine olumlu etkiye sahiptir.

H.1.2. : YYS belgesi ihracat işlemleri açısından genel olarak maddi ve harcanan zaman üzerine olumlu etkiye sahiptir.

H.1.3. : YYS belgesi transit işlemleri açısından genel olarak maddi ve harcanan zaman üzerine olumlu etkiye sahiptir.

H.1.4. : YYS belgesi lojistik işlemleri bakımından harcanan zaman üzerine genel olarak olumlu etkiye sahiptir.

H.1.5. : YYS belgesi firmaların hem yurtdışı devlet ve firmalar üzerine hem de Türkiye Cumhuriyeti devleti güvenilirliği bakımından genel olarak olumlu etkiye sahiptir.

Araştırmada aşağıda yer alan sorulara cevap aranmaktadır.

1. YYS belgesi firmalara ithalat işlemlerinde zaman ve maddi olarak kazanç sağlamış mıdır?
2. YYS belgesi firmalara ihracat işlemlerinde zaman ve maddi olarak kazanç sağlamış mıdır?
3. YYS belgesi firmalara transit işlemlerinde zaman ve maddi olarak kazanç sağlamış mıdır?
4. YYS belgesi firmalara lojistik işlemlerinde zaman olarak kazanç sağlamış mıdır?
5. YYS belgesi firmaların güvenilirliğini arttırmış mıdır?

3.4. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı 2018 EK-1 verilerine göre Türkiye Cumhuriyeti'nde toplamda 407 adet YYS belgesine sahip firma bulunmaktadır. Bu firmalarda 350 tanesi yayınlanan listede isimlerinin görünmesine izin verirken 57 adet firma isim ve bilgilerinin gizli kalmasını talep etmişlerdir. Araştırma sırasında yaklaşık olarak 100 civarı firmanın ithalat ve ihracat yöneticileri ile görüşülebilmüş geri kalan firmalara mail atılsa dahi geri dönüş ve ulaşım sağlanamamıştır. Görüşülen bu firmalardan 31 tanesi araştırmamıza katılım sağlamış geri kalan firmalar ise ISO 27001 veri güvenliği sebebi ile araştırmamıza katılmayı reddetmiştir. Burada ki önemli hususlardan bir tanesi katılım sağlayan bu firmalar için de aynı gizlilik söz konusu iken araştırmacının icra ettiği meslek açısında oluşturmuş olduğu networkü kullanmış bu sayede bu firmalardan geri dönüş alabilmiştir. Ancak bu firmalar dahi araştırma da isimlerinin geçmesi istememektedir. Zira görüşülen kişiler yönetici olup ileride doğacak herhangi bir sorunda isimlerinin ve şirket bilgisinin geçmesini istememiştir. Bu sebep ile araştırmamızda firma veya katılımcı bilgisi paylaşılmayacaktır.

Bu araştırma;

- Türkiye'de faaliyet gösteren 407 YYS firmasından 31 âdetine uygulanmıştır. Firmaların tamamı uzun yıllardır dış ticaret faaliyeti göstermekte ve binlerce istihdam sağlamaktadır. Türkiye'nin önde gelen otomotiv, tekstil, gıda, elektronik ve diğer alanlarda faaliyet gösteren firmalardır.
- 31 firmada görevli 31 yönetici ile yapılmış ve şirketlere göre unvanları değişik gösterse bile tamamı dış ticaret alanında uzman ve işlemlerin yürütülmesini sağlayan kişilerdir. Önemli bir konuda bu kişilerden yaklaşık 25 tanesi firmasının YYS alım sürecinde bizzat rol

oynamış bu sebep ile YYS öncesi ve sonrası işlem süreçlerine oldukça hakim durumdadırlar. Geri kalan 6 kişi ise önce ki firmalarında YYS olmadığı için bu firma ile kıyaslamada bulunmuş her iki tarafa da hakim oldukları için daha objektif yanıtlar verebilmişlerdir.

Çalışma için hazırlanan anket formunda 19 adet firma bilgisi ve YYS belgesi alındıktan sonra gerçekleştirilen işlemlerin üzerine etkisi yer alırken 4 adet soruda ise anketi cevaplayan kişilerin cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu ve şirkette ki pozisyonları üzerine tanımlayıcı sorular bulunmaktadır.

3.5. Araştırma Yöntemi

Araştırmamızda yöntem olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemin kullanılmasının başlıca sebepler;

- İlgili kişilerin çok yoğun oldukları için yüz yüze görüşmek ve detaylı mülakat yerine kendilerine gönderilen anket formları üzerinden cevap vermeyi tercih etmeleridir. Ayrıca mülakat gerçekleşse dahi gümrük işlemleri ile elimizde karşılaştıracak maalesef net verilerin olmamasıdır. Sebebi ise gümrük işlemlerinin devletin günlük, haftalık veya aylık dönemlerde belirlediği risk analizlerine göre değişik göstermesidir. Bu sebep ile YYS öncesi ve sonra işlem ve maliyet konusunda net bir bulguya ulaşamayacak olunması sebebi ile anket kullanılmış ve firma yetkililerinden kendilerine en yakın olan seçenekleri belirtmeleri istenmiştir.
- Anket yönteminin tercih edilmesinin bir diğer sebebi ise YYS nin şartlarından biri olan ISO 27001 şartıdır. Bu belgeye göre firmalar ufak dahi olsa firma ile ilgili hiçbir bilgi, belge ve veriyi şirket dışına çıkartamaz ve kimse ile paylaşamaz. Bir diğer veri merkezi de Ticaret Bakanlığı birimlerinde olduğu ve devlet sırrı olduğu için devletinde paylaşmayacağıdır. Bu sebep ile en temel fayda sağlayıp sağlamadığı sonucunun anket yöntemi ile anlaşılabilceği düşünülmüş ve buna göre bu yöntem belirlenmiştir.

3.6. Araştırmalardan Elde Edilen Bulgular

İlgili araştırma neticesinde bulunan bulgular gözlemlenmiş ve analiz edilmiştir. Çıkan sonuçlar neticesinde firmalar da YYS'nin işlemler açısında birçok fayda sağladığını kabul etmektedir. Elbette düzeltilmesi gereken yerler de mevcuttur ancak çıkan analiz sonuçları neticesinde küçümsenmeyecek oranda firmalar belgenin yarar sağladığını kabul etmişlerdir.

Çalışmadan elde edilen bulgular aşağıda belirtilmiştir.

3.6.1. Tanımlayıcı İstatistikler

350 firma içerisinde araştırmaya katılmayı kabul eden 31 dış ticaret firmasının ilgili işlemler ile sorumlu yöneticileri ile anket yapılmıştır. Firma yöneticilerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo-3.1’de verilmiştir.

Tablo 3.1: Araştırmaya Katılan Kişiler Hakkında Tanımlayıcı İstatistikler

		Sayı	%
Cinsiyet	Erkek	21	67,7
	Kadın	10	32,3
Medeni Hal	Evli	18	58,1
	Bekar	13	41,9
Meslek	Araç İthalat ve İhracat Uzmanı	2	6,4
	Dış Ticaret Uzmanı	26	83,9
	Gümrük Müşaviri	2	6,5
	Kambiyo Uzmanı	1	3,2
Eğitim Düzeyi	Ön Lisans	2	6,5
	Lisans	25	80,6
	Yüksek Lisans	4	12,9

Katılımcıların 3’te 2’sinden fazlasının erkek olduğu, yarısından fazlasının evli ve %80’inden fazlasının lisans mezunu olduğu görülmüştür. Firma temsilcileri ile yapılan görüşmelerde büyük bir çoğunluğunun YYS başvuru ve alım aşamasında şirkette çalıştıklarını belirtmişlerdir. Bu da bizzat etkilerini hissettiklerinin kanıtı olarak görülebilir.

3.6.2. Firmalara Ait Dış Ticaret Hacimleri ve Genel Bilgileri

Araştırmaya katılan dış ticaret firmalarına ait dış ticaret hacimleri ve diğer genel veriler Tablo-3.2’de verilmiştir. Buradan da anlaşıldığı üzere Türkiye’nin önde gelen kuruluşları ve hacimleri büyük olan firmalar YYS teşvikinden faydalanmak istemektedirler.

Tablo 3.2: Araştırmaya Katılan Firmalara Ait Bilgiler

		Say 1	%
Yıllık ortalama dış ticaret hacminiz nedir?	1.000.000 \$ - 4.999.999 \$	1	3,2
	5.000.000 \$ ve üzeri	30	96, 8
Hangi sektörlerde ticaret gerçekleştirmekte siniz?	Tekstil	13	41, 9
	Otomotiv	4	12, 9
	Gıda	4	12, 9
	Elektronik	2	6,5
	Bunların Dışında	1	3,2
	Kozmetik	1	3,2
	Kimya	2	6,5
	Seramik	1	3,2
	Plastik	1	3,2
	Demir Çelik	1	3,2
	Mobilya	1	3,2
Çalışan sayısı	250-499	11	35, 5
	500-999	10	32, 3
	1000+	10	32, 3
Yıllık ortalama ihracat hacminiz	100-249	1	3,2
	250-499	1	3,2
	500-999	1	3,2

nedir? (Bir birim = 1000 \$)	1000+	28	90,3
Yıllık ortalama ithalat hacminiz nedir? (Bir birim = 1000 \$)	99 ve altı	1	3,2
	500-999	5	16,1
	1000+	25	80,6
Yıllık ortalama transit hacminiz nedir? (Bir birim = 1000 \$)	99 ve altı	4	12,9
	100-249	7	22,6
	250-499	10	32,3
	500-999	7	22,6
	1000+	3	9,7

Değerlendirmeye katılan firmaların tamamı 7 yıldan daha fazladır dış ticaret yapmaktadır. Çoğunluğunun yıllık ortalama dış ticaret hacmi 5.000.000 \$ ve üzeridir. Yaklaşık yarısı tekstil sektöründe faaliyet göstermektedir. Yaklaşık 3'te 1'nin 1000 ve 1000'den fazla çalışanı bulunmaktadır. Çoğunluğunun yıllık ortalama ihracat ve ithalat hacmi 1.000.000 \$ ve üzeri, yaklaşık 3'te 1'nin yıllık ortalama transit hacmi 250.000 \$ ile 499.000 \$ arasındadır.

3.6.3. YYS Belgesinin Gümrük İşlemleri Açısından Zaman Üzerine Etkisi

YYS uygulamasının dış ticaret firmalarının ithalat ve ihracat gümrük işlemleri açısından zaman katkılarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 3.3’de verilmiştir.

Tablo 3.3 : YYS Belgesinin Dış Ticaret İşlemlerine Zaman Katkısı

		Say 1	%
YYS belgesi aldıktan sonra, öncesine göre ihracat işlemlerimizin süresi kısaldı, süreden tasarruf ettik.	Kesinlikle katılmıyorum	1	3,2
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	1	3,2
	Kesinlikle katılıyorum	29	93,5
YYS belgesi aldıktan sonra, öncesine göre ithalat işlemlerimizin süresi kısaldı, süreden tasarruf ettik.	Katılmıyorum	1	3,2
	Kesinlikle katılıyorum	30	96,8
YYS belgesi aldıktan sonra, öncesine göre transit işlemlerimizin süresi kısaldı, süreden tasarruf ettik.	Kesinlikle katılmıyorum	1	3,2
	Katılmıyorum	4	12,9
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	3	9,7
	Katılıyorum	5	16,1
	Kesinlikle katılıyorum	18	58,1

YY5 belgesi aldıktan sonra, öncesine göre nakliye ve lojistik işlemlerimizin zamanı azaldı, zamandan tasarruf ettik.	Kesinlikle katılmıyorum	1	3,2
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	7	22,6
	Katılıyorum	1	3,2
	Kesinlikle katılıyorum	22	71,0
YY5 belgesi aldıktan sonra devlet yardım ve teşviklerinden daha kısa zamanda yararlanmaya başladık.	Kesinlikle katılmıyorum	2	6,5
	Katılmıyorum	1	3,2
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	4	12,9
	Katılıyorum	2	6,5
	Kesinlikle katılıyorum	22	71,0

YY5 uygulamasının zaman bakımından katkıları değerlendirildiğinde; firmaların çoğuna göre ihracat ve ithalat işlem sürelerini kısalttığı, transit işlemlerde ise daha az önemli rol oynadığı, nakliye ve lojistik işlemlerinin süresini kısaltmada ve devlet yardım ve teşviklerinden daha kısa zamanda yararlanmada etkili olduğu görülmüştür. Bu zaman açısından kısalmanın transit işlemleri üzerinde az etkisinin olmasının hala transit işlemlerinde eski işlemlere devam edilmesi söz konusu. Yani hala ürünler fiziken inceleniyor, hala xray taramaları gerçekleşiyor bu sebeple zaman üzerine çok bir etkisi olmuyor. Cumhurbaşkanlığı 11. Kalkınma Planı'nda YY5 yetkilerinin artırılması konusunda bu aşamada düzeltme yapılacağı düşünülmektedir. Yarıca katılmayan firmaların zaten Türkiye'nin önde gelen firmalarından olduğu için zaten gümrüklerde zaman harcamıyorlardı o sebeple çok etki etmediği kanaatine vardıklarını belirttiler. Buradan çıkan sonuca göre YY5 çok büyük firmalardan ziyade orta ölçek üstü büyük firmalara daha çok etki ettiği söylenebilir.

3.6.4. YYS Belgesinin Gümrük İşlemleri Açısından Maliyet Üzerine Etkisi

YYS uygulamasının ithalat ve ihracat gümrük işlemleri açısından maliyet açısından katkılarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 3.4'te verilmiştir.

Tablo 3.4 : YYS Belgesinin Dış Ticaret İşlemlerine Maliyet Katkısı

		Sayı	%
YYS belgesi aldıktan sonra, öncesine göre ihracat işlemlerimizin maliyeti azaldı, mali olarak tasarruf ettik.	Katılmıyorum	2	6,5
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	1	3,2
	Katılıyorum	4	12,9
	Kesinlikle katılıyorum	24	77,4
YYS belgesi aldıktan sonra, öncesine göre ithalat işlemlerimizin maliyeti azaldı, mali olarak tasarruf ettik.	Katılmıyorum	2	6,5
	Katılıyorum	2	6,5
	Kesinlikle katılıyorum	27	87,1
YYS belgesi aldıktan sonra, öncesine göre transit işlemlerimizin maliyeti daha fazla azaldı ve mali olarak tasarruf ettik.	Kesinlikle katılmıyorum	1	3,2
	Katılmıyorum	3	9,7
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	5	16,1
	Katılıyorum	4	12,9
	Kesinlikle katılıyorum	18	58,1
YYS belgesi aldıktan sonra, öncesine göre nakliye ve lojistik işlemlerimizin	Kesinlikle katılmıyorum	1	3,2
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	7	22,6
	Katılıyorum	1	3,2

maliyeti azaldı, mali olarak tasarruf ettik.	Kesinlikle katılıyorum	22	71,0
YY5 belgesi aldıktan sonra, öncesine göre gümrük işlemleri açısından alınan cezalarda düşüş gerçekleşti, mali olarak kazanç sağladık.	Kesinlikle katılmıyorum	1	3,2
	Katılmıyorum	2	6,5
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	8	25,8
	Katılıyorum	4	12,9
	Kesinlikle katılıyorum	16	51,6

YY5 uygulamasının maliyet bakımından katkıları değerlendirildiğinde; firmaların çoğuna göre özellikle ihracat maliyetlerini azalttığı, ithalat, transit işlemler, nakliye ve lojistik işlem maliyetlerini de azalttığı, firmaların yarısından fazlasında gümrük işlem cezalarında düşüş sağladığı görülmüştür. Zaman üzerine etkisinde olduğu şekilde aynı işlemlerin devam etmesinden ötürü transit işlemlerinde maliyet açısından çok bir etkisi olmadığı gözlemlenmiştir. Çünkü belge harici olan işlemler ile belge sahibi firmaların imtiyaz bakımından çok bir farkı kalmamıştır. Yeni sağlanacak imtiyazlar ile transit işlemleri açısından bir katkı sağlanması beklenmektedir. Aynı zamanda olduğu gibi etki görmediğini belirten firmalar Türkiye'nin önde gelen firmalarından olduğu için zamandan tasarruf edememişler bu sebep ile maliyetleri azalmamıştır.

3.6.5. YYS Belgesinin Devletler ve Yabancı Firmalar Üzerine Etkisi

YYS Belgesinin devletler ve yabancı firmalar üzerine etkisi Tablo 3.5’ te verilmiştir.

Tablo 3.5. : YYS Belgesinin Güvenilirlik Üzerine Katkısı

		Sayı	%
YYS belgesi aldıktan sonra devlet yardım ve teşviklerinden daha kolay yararlanmaya başladık.	Kesinlikle katılmıyorum	2	6,5
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	4	12,9
	Katılıyorum	4	12,9
	Kesinlikle katılıyorum	21	67,7
YYS belgesi aldıktan sonra, öncesine göre ticaret yaptığımız ülke ve firmaların bize olan güveni arttı.	Kesinlikle katılmıyorum	1	3,2
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	9	29,0
	Katılıyorum	5	16,1
	Kesinlikle katılıyorum	16	51,6

YYS uygulamasının dış kaynaklı katkıları değerlendirildiğinde; devlet yardım ve teşviklerinden yararlanmayı kolaylaştırdığı, yarısından biraz fazlasında ticaret yapılan firmalar ve ülkelerin güvenini arttırdığı görülmüştür. Devletimizin bu konu üzerinde bu belge statüsüne sahip firmalara teşvik konusunda daha fazla öncelik ve imtiyaz tanınması devlet amacı ve şirket karlılığı açısından olumlu olacaktır. Ayrıca devletimizin anlaşma sağladığı ülkeler ile yaptığı sözleşmelerde YYS firmalarına ayrıca yer vermesi ve bunların güvenilirliğinin arkasında olduğu diğer ülke ve firmalara göstermesi gerekmektedir. Bu sayede YYS statüsü firmalarımızın uluslararası ticaret ortamında tanınırlığı ve güvenilirliği artarak ülke ekonomisine katkı sağlayacaktır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan çalışma neticesinde Türkiye’de uygulanmakta olan yetkilendirilmiş yükümlü statüsü belgesinin ithalat ve ihracat gümrük işlemleri üzerine doğrudan etkisi olduğu gözlemlenmiştir. Bu etkinin çok büyük oranda dış ticaret yapan firmaların gümrükte gerçekleştirdikleri işlemler açısından kolaylık sağladığı hem maddi hem de zaman olarak büyük oranda faydalı olduğu gözlemlenmiştir. Oranlara bakıldığında uzun yıllardır dış ticaret ile uğraşan firmalar bu uygulamayı faydalı bulmaktadır. Anket sonuçlarına bakıldığında bu firmaların tamamının 7 sene üzerinde dış ticaret yaptığı görülmektedir. Bu firmaların %96,8’ lik tutarının 5.000.000 \$ üzerinde yıllık dış ticaret hacimleri olduğu düşünüldüğünde aslında YYS belgesinin bu ülkenin en önemli ticaret kesimlerine hitap ettiği göz ardı edilemez. Adeta ülkemizin en değerli firmaları bu belgeden ve şartlardan yararlanmayı tercih etmişlerdir. Zaten anketlerden çıkan sonuçlarda bunu destekler niteliktedir. Araştırmaya katılan firmaların maliyet açısından; % 77,4 i ihracat işlemlerinden, %87,1 i ithalat işlemlerinden, %58,1 i transit işlemlerinde, %71 i lojistik ve nakliye işlemlerinden ve %51,6 sı devlet teşvik ve yardımlarından belge öncesine nazaran kazanç elde ettikleri konusunda kesin katıldıklarını belirtmişlerdir. Yine aynı araştırmaya katılan firmalar harcanan zaman bakımında; %93,5 i ihracat işlemlerinde, %96,8 i ithalat işlemlerinde, %58,1 i transit işlemlerinde, %71 i nakliye ve lojistik işlemlerinde ve %71 i devlet yardım ve teşviklerinde belge öncesi zamanlara oranda daha az zaman harcadıkları konusuna kesin katıldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca bu firmaların % 67,7 si devlet yardım ve teşviklerinden belge öncesine göre daha hızlı ve kolay yararlandıkları konusuna ve ayrıca diğer devletler ve yabancı firmalar gözünde eskiye nazaran daha güvenli göründükleri konusunda kesin olarak katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu çıkan sonuçlar bize tek bir şeyi gösteriyor YYS belgesi dış ticaret firmalarımıza çok büyük katkı ve kolaylık sunmaktadır dolayısı ile ülke ekonomisi açısından ilerisi için umut vadetmektedir. Ancak çıkan sonuçlar ayrıca bize şunu göstermektedir ki devletimiz transit işlemleri açısından ilgili belgenin sağladığı yararları biraz daha arttırmalı ve ithalat, ihracat işlemlerinde ki fayda oranına çıkararak bu işlemde de maksimum faydayı sağlamalıdır.

KAYNAKÇA

- Aigner, S. (2010). Mutual recognition of Authorized Economic Operators and security measures. World Customs Journal, 4. (1), 47-54.
- Aktaş, C., Güven, D. (2003) “Gümrük Birliği Sonrasında Türkiye’nin İthalat Fonksiyonu Katsayılarındaki Değişimin İncelenmesi”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi”, s.9, ss. 67-81
- Barak Osman ve Murat Abutalipov, Kazakistan, Rusya, Belarus Gümrük Birliği Anlaşmasının Kazakistan’ın Dış Ticareti Üzerine Etkisi, Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi, Sayı:2 2016, s.2.
- Baş Merve Nur, Gümrük Müşavirlerinin Mesleki Faaliyetleri Kapsamında Dolaylı Temsil Yetkileri ve Hukuki Sorumlulukları, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:6, Sayı:1, 2016, s.199,200
- Birol Erkan Yrd. Doç. Dr., Ülkelerin Karşılaştırmalı İhracat Performanslarının Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlük Katsayılarıyla Belirlenmesi: Türkiye- Suriye Örneği, ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:8, Sayı:15, 2012, s.197.
- Çeviker, A. ve Taş, İ. (2011), “Türkiye’de İhracat Çeşitlendirmesi ve Büyüme İlişkisi”, Ekonomi Bilimleri Dergisi, 3(2), 1-10.
- Çınar Hakan (Dr.), “ Gümrüklerde Doğrudan Temsil”, Dünya Gazetesi, 01.05.2015
- Değer, M. K. (2010), “İhracatta Ürün Çeşitliliği ve Ekonomik Büyüme: Türkiye Deneyimi (1980-2006)”, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 24 (2), 259-287.
- E. YURDAKUL (2014). Türkiye’de İthalatın Gelişimi ve İthalatın Yapay Sinir

- Ağları Yönetimi ile Tahmin Edilebilirliğine Yönelik Analiz;
- Fwarsson Rickyl, Export, Import, Productivity and Growth, Master Thesis Lund University Department of Economics, 2010, s.7.
- Gümrük Bakanlığı (2014). “150 Soruda Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü”
- Risk Yönetimi ve Kontrol Genel Müdürlüğü, Ankara. Erişim:
- Gümrük Ve Ticaret Bakanlığı: 2018; YYS Sahibi Firmalar Tablosu
- Gürsoy, Y. (2007) Dış Ticaret İşlemleri Yönetimi, Ekin Basın Yayın Dağıtım: Bursa.
- Kaya Ferudun Doç. Dr. Dış Tic. İşlemleri Muhasebesi, Beta, İstanbul, 2017,s.4.
- Kolaşinliler Alphan, İthalat ve İhracat Süreçleri, Dahilde İşleme Rejiminin ve İhracatçıya Yapılan Geri Ödemeler, Dokuz Eylül Ün. , 2019, s.35-36
- Marmara Üniversitesi: (2012) ; Dış Ticaret ve Kambiyo İşlemleri; ss2-5.
- Resmi Gazete; 21.05.2014 tarih ve 29006; Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması
- Resmi Gazete; 04.11.1999 tarihli, 23866 sayılı; 4458 Sayılı Gümrük Kanunu
- Resmi Gazete; 22510 sayılı 31.12.2005 tarih; İkili Anlaşmalar, Protokoller veya Diğer Düzenlemeler Kapsamı Dışında; Belirli Ülkeler Menşei Tekstil Ürünleri İthalatında Gözetim ve Korunma Önlemleri Hakkında Karar’da Değişiklik Yapılmasına Dair Karar
- Resmî Gazete; 31 Aralık 2017 Tarihli ve 30287 Sayılı
- Polner (2012) ;DTÖ 2013 yılı verileri, Ülkelerin YYS adetleri (2012) ve Bunların Dış Ticaret Hacimlerine (DTH) (2013) Oranı
- Tanışalı Kutluhan, Gümrük Müşavirliği ve Görevde Yükselme Kitabı, 2019, s.15
- Utkulu, Utku(Ed) ve Diğerleri. Türkiye’de Dış Ticaret İşlemleri ve Uygulaması (Teoriden Pratiğe), 4. Baskı, Gazi Kitapevi, Ankara,2013

Uyar, S. (2001) “Ekonomik Bütünleşmeler ve Gümrük Birliği Teorisi”, Dış Ticaret Dergisi, s.19, ss.109-110.

Taş, İ. (2011), Türkiye’de İhracat Çeşitlendirmesi ve Büyüme İlişkisi. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.

Tekin Abdurkadir ve Tekin Ümit Engin, 4458 Sayılı Gümrük Kanuna Göre Gümrük İşlemleri Mevzuat – Teori – Uygulama – Vergilendirme, 2. Baskı, Seçkin, Ankara, 2018, s.108-112

Yetgin, C. (2014). “Karşılıklı Tanıma Anlaşmaları Açısından Yetkilendirilmiş Yükümlülük Statüsü” Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

EKLER

EK-1: YYS Sahibi Firmalar Tablosu

	Ticaret Unvanı	Vergi no	Sertifika no	Sertifika Tarihi
1	3M San. ve Tic. A.Ş.	9980086469	TR/AEOF18340064	16.07.2018
2	Abaloğlu Yem Soya ve Tekstil San. A.Ş.	0010030544	TR/AEOF17350020	5.10.2017
3	Abdi İbrahim İlaç San. ve Tic. A.Ş.	0010052149	TR/AEOF16340013	8.11.2016
4	Abdioğulları Plastik ve Ambalaj San. A.Ş.	0010454622	TR/AEOF18330005	26.11.2018
5	Açıkgöz Taşımacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.	0060040346	TR/AEOF16330001	29.03.2016
6	Adopen Plastik ve İnşaat Sanayi A.Ş.	0080237136	TR/AEOF17330003	31.10.2017
7	AFS Flexible Kanal Ticareti A.Ş.	0080867785	TR/AEOF14060002	23.05.2014
8	Agt Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	0080742719	TR/AEOF18330001	5.01.2018
9	Agt Dış Tic. A.Ş.	0080803848	TR/AEOF18330002	8.01.2018
10	Aisin Otomotiv Parçaları San. ve Tic. A.Ş.	0100322545	TR/AEOF18340027	12.03.2018
11	AK-AR Kalıp Metal ve Plastik Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	0110078675	TR/AEOF18340066	16.07.2018
12	Akdeniz Kimya San. ve Tic. A.Ş.	0210050682	TR/AEOF17350014	8.08.2017

13	Akdeniz Kimyasal Ürünler Pazarlama İç ve Dış Ticaret A.Ş.	0210186508	TR/AEOF17350015	8.08.2017
14	Ak-Pa Tekstil İhracat Pazarlama A.Ş.	0330011122	TR/AEOF18340046	25.04.2018
15	Aksa Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	0340008149	TR/AEOF18160006	15.03.2018
16	Aksa Jeneratör San. A.Ş.	0340008630	TR/AEOF17340069	12.12.2017
17	Aktül Kağıt Üretim Pazarlama A.Ş.	0430367698	TR/AEOF18340036	5.04.2018
18	Alara Tarım Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	0480261497	TR/AEOF13340002	23.09.2013
19	Alarko Carrier San. ve Tic. A.Ş.	0480036184	TR/AEOF17340079	28.12.2017
20	Almesan Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	0550441332	TR/AEOF18340082	3.09.2018
21	Amcor Flexibles İstanbul Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	7350025960	TR/AEOF18340089	24.09.2018
22	Anadolu Cam Sanayii A.Ş.	0680062336	TR/AEOF17340052	24.10.2017
23	Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş.	3410029605	TR/AEOF18340017	8.02.2018
24	Anadolu Isuzu Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	0680069095	TR/AEOF17340015	4.08.2017
25	Anadolu Motor Üretim ve Pazarlama A.Ş.	0680185008	TR/AEOF17340019	14.08.2017
26	Anı Bisküvi Gıda San. ve Tic. A.Ş.	0690063159	TR/AEOF17060002	27.01.2017

27	Arbel Bakliyat Hububat San. ve Tic. A.Ş.	0730104185	TR/AEOF17330004	30.11.2017
28	Arçelik A.Ş.	0730018000	TR/AEOF14340002	6.03.2014
29	Arçelik-LG Klima Sanayi A.Ş.	0730106890	TR/AEOF18410010	15.11.2018
30	Arkas Lojistik A.Ş.	0790020954	TR/AEOF17350023	18.12.2017
31	Arslan Alüminyum A.Ş.	0800365200	TR/AEOF18340016	5.02.2018
32	Asaş Ambalaj Baskı San. ve Tic. A.Ş.	0860038406	TR/AEOF18060010	18.05.2018
33	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	0860042250	TR/AEOF17060005	9.05.2017
34	Assan Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	0860018306	TR/AEOF18340065	16.07.2018
35	Assan Hanil Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	0910070821	TR/AEOF18410004	19.03.2018
36	Assan Panel San. ve Tic. A.Ş.	0910006428	TR/AEOF18340076	14.08.2018
37	Atmaca Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	1030549920	TR/AEOF18340083	5.09.2018
38	Autoliv Cankor Otomotiv Emniyet Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	1030050072	TR/AEOF17410003	1.06.2017
39	Aves Enerji Yağ ve Gıda San. A.Ş.	1050525240	TR/AEOF18330004	11.04.2018
40	Aygaz A.Ş.	1190051027	TR/AEOF17340029	25.08.2017
41	Azra Bisküvi Gıda San. ve Tic. A.Ş.	1270291808	TR/AEOF18060007	27.02.2018

42	Bak Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	1310079742	TR/AEOF17350011	20.07.2017
43	Basf Türk Kimya San. ve Tic. Ltd. Şti.	1430023849	TR/AEOF16340012	20.10.2016
44	Başak Traktör Tarım Ziraat ve İş Makinaları San. Tic. A.Ş.	4930611790	TR/AEOF18270028	5.12.2018
45	Bayegan Dış Tic. A.Ş.	1520282886	TR/AEOF18340010	19.01.2018
46	Baylan Ölçü Aletleri San. ve Tic. Ltd. Şti.	1550009971	TR/AEOF18350004	13.04.2018
47	Bershka Giyim İth. ve İhr. ve Tic. Ltd. Şti.	1660148266	TR/AEOF18340055	25.06.2018
48	Besler Gıda ve Kimya San. ve Tic. A.Ş.	1660024168	TR/AEOF18340107	18.12.2018
49	Beşan Nişasta Gıda San. ve Tic. A.Ş.	1660365047	TR/AEOF18270024	6.08.2018
50	Beşiktaş Tersane A.Ş.	1660400175	TR/AEOF18340070	16.07.2018
51	Beşler Makarna Un İrmik Gıda San. ve Tic. A.Ş.	1670000991	TR/AEOF18270008	29.03.2018
52	Beşsan Makarna Gıda San. ve Tic. A.Ş.	1670417914	TR/AEOF18270026	20.08.2018
53	Beşyem Tarım Hayvancılık Gıda San. ve Tic. A.Ş.	1670544528	TR/AEOF18270014	26.04.2018
54	Beşyıldız Makarna Gıda San.ve Tic. A.Ş.	1670552369	TR/AEOF18270025	20.08.2018
55	Betek Boya ve Kimya Sanayi A.Ş.	1670012389	TR/AEOF18340050	31.05.2018

56	Bıçakçılar Tıbbi Cihazlar San. ve Tic. A.Ş.	1680036193	TR/AEOF18340074	16.07.2018
57	Bien Yapı Ürünleri San. Tur. ve Tic. A.Ş.	3410264316	TR/AEOF18060003	18.01.2018
58	Bifa Bisküvi ve Gıda San. A.Ş.	1700006920	TR/AEOF17060012	20.07.2017
59	Bilge İnoks San. ve Tic. A.Ş.	6190043473	TR/AEOF17340035	21.09.2017
60	Bilim İlaç San. ve Tic. A.Ş.	1750002098	TR/AEOF18340085	11.09.2018
61	Bilin Global Taşımacılık Tic. Ltd. Şti. (Kapsam: Lojistik Hizmetler)	1750414815	TR/AEOF17340007	16.05.2017
62	Bimed Teknik Aletler San. ve Tic. A.Ş.	8430026332	TR/AEOF18340068	16.07.2018
63	Biskot Bisküvi Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.	1780210145	TR/AEOF17060022	17.10.2017
64	BMC Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	3770439888	TR/AEOF17340078	25.12.2017
65	Bolte Lojistik Hizmetleri Ltd. Şti.	1790605670	TR/AEOF18340022	27.02.2018
66	Bosch Fren Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	8590056437	TR/AEOF17160010	25.10.2017
67	Bosch Rexroth Otomasyon Sanayi ve Ticaret A.Ş.	7340042735	TR/AEOF17160002	5.05.2017
68	Bosch Sanayi ve Ticaret A.Ş.	1800039350	TR/AEOF14160001	3.06.2014

69	Bosch Termoteknik Isıtma ve Klima San. Tic. A.Ş.	3310007418	TR/AEOF17350009	15.06.2017
70	BOTAŞ Boru Hatları İle Petrol Taşıma A.Ş.	1810023608	TR/AEOF17060001	27.01.2017
71	BP Petrolleri A.Ş.	1870022212	TR/AEOF17340056	31.10.2017
72	Brisa Bridgestone Sabancı Lastik San. ve Tic. A.Ş.	1870023894	TR/AEOF16340011	3.10.2016
73	British American Tobacco Tütün Mamulleri San. ve Tic. A.Ş.	1870600814	TR/AEOF17340023	14.08.2017
74	BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	7230046827	TR/AEOF13340001	23.09.2013
75	Candy Hoover Euroasia Ev Gereçleri San. ve Tic. A.Ş.	7030039546	TR/AEOF17340072	22.12.2017
76	CMS Jant San. A.Ş.	2110644035	TR/AEOF17350018	25.08.2017
77	CMS Jant ve Makina San. A.Ş.	2060074145	TR/AEOF17350004	4.05.2017
78	Continental Confectionery Company Gıda San. ve Tic. A.Ş.	2030294772	TR/AEOF18340032	27.03.2018
79	Coreal Alüminyum Kablo San. Tic. A.Ş.	3530506297	TR/AEOF18060012	28.12.2018
80	CPS Pressform San. ve Tic. A.Ş.	2150252131	TR/AEOF18410001	18.01.2018
81	Çayeli Bakır İşletmeleri A.Ş.	2320052671	TR/AEOF18610001	28.03.2018
82	Çilek Mobilya A.Ş.	2560321834	TR/AEOF18160002	23.01.2018

83	Çimko Çimento ve Beton San. Tic. A.Ş.	2570368374	TR/AEOF18270007	27.03.2018
84	Çolakoğlu Metalurji A.Ş.	2600074258	TR/AEOF17340030	8.09.2017
85	Daikin Isıtma ve Soğutma Sistemleri San. Tic. A.Ş.	5230187687	TR/AEOF17340036	21.09.2017
86	Dalgakıran Kompresör San. ve Tic. Ltd. Şti.	2680014741	TR/AEOF17340031	13.09.2017
87	Dalgakıran Makina San. ve Tic. A.Ş.	2680149578	TR/AEOF17340032	13.09.2017
88	Defacto Perakende Tic. A.Ş.	6500034716	TR/AEOF17340021	14.08.2017
89	Della Gıda San. ve Tic. A.Ş.	2740226196	TR/AEOF18340018	8.02.2018
90	Demirer Kablo Tesisleri San. ve Tic. A.Ş.	2860026719	TR/AEOF17340049	11.10.2017
91	Denso Otomotiv Parçaları Sanayi A.Ş.	2920372970	TR/AEOF17410010	19.09.2017
92	Dentaş Ambalaj ve Kağıt San. A.Ş.	2920151732	TR/AEOF18350003	30.03.2018
93	Doğan Dış Tic. ve Mümessillik A.Ş.	3060039137	TR/AEOF17340050	11.10.2017
94	Doktor Tarsa Tarım San. ve Tic. A.Ş.	3090038515	TR/AEOF18330003	15.01.2018
95	Donghee Otomotiv San. ve Tic. Ltd. Şti.	3100591039	TR/AEOF18410005	26.03.2018
96	Doruk Ev Gereçleri San. ve Tic. Ltd. Şti.	3100049337	TR/AEOF17340077	25.12.2017

97	Dost Kardeşler Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	3100182620	TR/AEOF18270011	12.04.2018
98	Durmazlar Makina Sanayi ve Ticaret A.Ş.	3170000900	TR/AEOF18160009	26.06.2018
99	Durum Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.	3200252189	TR/AEOF17330005	30.11.2017
100	Dünya93 Dış Ticaret A.Ş.	3220468882	TR/AEOF18340007	17.01.2018
101	DYO Boya Fabrikaları San. ve Tic.A.Ş.	9380041133	TR/AEOF17350017	10.08.2017
102	Ecoplast Plastik Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	3240414223	TR/AEOF18270018	18.05.2018
103	Eczacıbaşı Monrol Nükleer Ürünler San. ve Tic. A.Ş.	6220049141	TR/AEOF17410014	29.09.2017
104	Ege Profil ve Ticaret San. A.Ş.	3250054933	TR/AEOF18350002	21.02.2018
105	Ege Seramik San. Ve Tic. A.Ş.	3250055424	TR/AEOF17350001	10.04.2017
106	Ege Vitrifiye Sağlık Gereçleri San. Ve Tic. A.Ş.	3250057821	TR/AEOF17350003	4.05.2017
107	Ekol Lojistik A.Ş.	3300012602	TR/AEOF13340003	23.09.2013
108	Elif Plastik Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	3320003405	TR/AEOF17340020	14.08.2017
109	Elmas Grup Lojistik Taşımacılık Depolama Dağıtım ve Tic. A.Ş.	3330018733	TR/AEOF14350002	16.07.2014
110	Elvan Gıda Sanayii ve Tic. A.Ş.	3330110071	TR/AEOF18340005	5.01.2018

111	Enpay Endüstriyel Pazarlama ve Yatırım A.Ş.	3350053881	TR/AEOF17410020	18.12.2017
112	Erak Giyim San. ve Tic. A.Ş.	3370300568	TR/AEOF18340024	28.02.2018
113	Er-Bakır Elektrolitik Bakır Mamulleri A.Ş.	3360062721	TR/AEOF17350007	31.05.2017
114	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	3520006426	TR/AEOF17340010	5.07.2017
115	Erhanlar Lojistik Hizmetleri Tic. Ltd. Şti.	3590268464	TR/AEOF18350007	16.05.2018
116	Erhanlar Uluslararası Nakliyat Otomotiv San. Ve Tic. Ltd. Şti.	3590012123	TR/AEOF18350006	16.05.2018
117	Eruslu İç ve Dış Tic. Pazarlama A.Ş.	1820024550	TR/AEOF18270005	28.02.2018
118	Eruslu Sağlık Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	3760114879	TR/AEOF18270006	26.03.2018
119	Eruslu Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	3760004677	TR/AEOF18270004	28.02.2018
120	Eti Gıda San. ve Tic. A.Ş.	3810026750	TR/AEOF17160005	20.07.2017
121	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	3810071289	TR/AEOF16060006	16.12.2016
122	Evyap International Dış Ticaret A.Ş.	3830024168	TR/AEOF17340038	29.09.2017
123	Evyap Sabun Yağ Gliserin San. ve Tic. A.Ş.	3830024231	TR/AEOF17340039	29.09.2017
124	Federal Mogul Dış Ticaret A.Ş.	3850660674	TR/AEOF18340093	19.10.2018

125	Federal-Mogul İzmit Piston ve Pim Üretim Tesisleri A.Ş.	4810037535	TR/AEOF17410002	27.04.2017
126	Federal Mogul Powertrain Otomotiv A.Ş.	3850654163	TR/AEOF18340092	19.10.2018
127	Ferro Döküm San. ve Dış Tic. A.Ş.	6190517363	TR/AEOF17340037	22.09.2017
128	Festival İplik ve Halı San. ve Tic. A.Ş.	9380312373	TR/AEOF18270012	16.04.2018
129	Fırat Plastik Kauçuk San. ve Tic. A.Ş.	3860041825	TR/AEOF18340011	19.01.2018
130	Ficosa International Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	6100047683	TR/AEOF18160008	29.05.2018
131	Flo Mağazacılık ve Pazarlama A.Ş.	3880239429	TR/AEOF18340067	16.07.2018
132	FNSS Savunma Sistemleri A.Ş.	3880037872	TR/AEOF18060006	27.02.2018
133	Ford Otomotiv San A.Ş.	6490020363	TR/AEOF16340007	29.04.2016
134	Formül Plastik ve Metal San. A.Ş.	3880751141	TR/AEOF17340062	24.11.2017
135	Foxconn TR Teknoloji Sanayi Ltd. Şti.	3880625282	TR/AEOF14590001	5.05.2014
136	Freudenberg Sealing Technologies San. ve Tic. A.Ş.	1670377889	TR/AEOF18160007	9.05.2018
137	Frimpeks Kimya ve Etiket San. Tic. A.Ş.	3880603783	TR/AEOF17340013	26.07.2017

138	Gelal Çorap San. ve Tic. A.Ş.	3900037162	TR/AEOF18340079	14.08.2018
139	Gelbul Kağıtçılık ve Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.	3900037695	TR/AEOF18340106	11.12.2018
140	Gizem Seramik Frit ve Glazür San. ve Tic. A.Ş.	3960046420	TR/AEOF18410006	19.04.2018
141	Goodyear Lastikleri T.A.Ş.	3960061073	TR/AEOF17340012	26.07.2017
142	Gramaltın Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	6200519996	TR/AEOF18340034	30.03.2018
143	Gülsan Sentetik Dokuma San. ve Tic. A.Ş.	4210030965	TR/AEOF18270023	27.07.2018
144	Güney Çelik Hasır ve Demir Mam. San. Tic. A.Ş.	4350039776	TR/AEOF18340049	22.05.2018
145	Gürmen Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.	4460023855	TR/AEOF14410001	1.07.2014
146	Habaş Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş.	4540009475	TR/AEOF18340052	6.06.2018
147	Hafele Mobilya ve İnşaat Donanımları San. ve Tic. A.Ş.	4540405784	TR/AEOF16340006	30.03.2016
148	Hasçelik San. ve Tic. A.Ş.	4580033979	TR/AEOF17340071	20.12.2017
149	Hayat Kimya San. A.Ş.	4600010472	TR/AEOF17340003	13.03.2017
150	Hazal Bisküvi ve Gıda San. A.Ş.	1990017214	TR/AEOF17060017	5.09.2017
151	Hektaş Ticaret Türk A.Ş.	4610015898	TR/AEOF17410013	26.09.2017

152	Hema Endüstri A.Ş.	4610031137	TR/AEOF17340060	9.11.2017
153	Hema Exim Ticaret A.Ş.	4610421802	TR/AEOF17340059	9.11.2017
154	Hema Otomotiv Sistemleri A.Ş.	4610370805	TR/AEOF17340058	9.11.2017
155	Hema TRW Otomotiv Direksiyon Sistemleri A.Ş.	4610064263	TR/AEOF17340070	18.12.2017
156	Hes Hacılar Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	4620001547	TR/AEOF17060026	13.12.2017
157	Hilal Trans Uluslararası Nakliyat ve Ticaret A.Ş.	4630509647	TR/AEOF16340002	22.02.2016
158	Honda Türkiye A.Ş.	0680065058	TR/AEOF17410001	27.03.2017
159	Huawei Telekomünikasyon Dış Ticaret Ltd. Şti.	4640330415	TR/AEOF17060016	21.08.2017
160	Hyosung İstanbul Tekstil Ltd. Şti.	4650325887	TR/AEOF17340064	4.12.2017
161	Hyundai Assan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	0910006485	TR/AEOF17340001	16.01.2017
162	Hyundai Glovis Lojistik Dış Tic. San. ve Tic. Ltd. Şti.	3960596152	TR/AEOF18340069	16.07.2018
163	İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım San. A.Ş.	4810031427	TR/AEOF16340009	30.06.2016
164	İGSAŞ İstanbul Gübre Sanayi A.Ş.	4700023376	TR/AEOF18410003	8.02.2018
165	Imperial Tobacco Sigara ve Tütüncülük San. ve Tic. A.Ş.	4650215034	TR/AEOF17340073	25.12.2017

166	İnka Ambalaj San. ve Tic. Ltd. Şti.	4780097608	TR/AEOF17350022	20.11.2017
167	İnterspor Dış Ticaret A.Ş.	4780071666	TR/AEOF18340110	31.12.2018
168	Intersweet Dış Ticaret A.Ş.	4650420887	TR/AEOF18340003	5.01.2018
169	İpekyol Giyim San. Paz. ve Tic. A.Ş.	4790044094	TR/AEOF18340111	31.12.2018
170	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	8790009670	TR/AEOF17330001	30.06.2017
171	İspak Esnek Ambalaj San. A.Ş.	4810017611	TR/AEOF18340073	16.07.2018
172	İstanbul Altın Rafinerisi A.Ş.	4810094279	TR/AEOF18340037	6.04.2018
173	İstanbul Silah ve Savunma San. Tic. A.Ş.	4810599852	TR/AEOF18340072	16.07.2018
174	İşbir Sentetik Dokuma Sanayi A.Ş.	4810071089	TR/AEOF18160001	11.01.2018
175	Işıksoy Tekstil İnşaat Taahhüt Sanayi ve Ticaret A.Ş.	4680289451	TR/AEOF18160011	3.09.2018
176	Jotun Boya Sanayi ve Ticaret A.Ş.	4840032070	TR/AEOF17340057	6.11.2017
177	JTI Tütün Ürünleri San. A.Ş.	7340015493	TR/AEOF17350013	1.08.2017
178	Kale Kilit ve Kalıp San. A.Ş.	4910018692	TR/AEOF17340075	25.12.2017
179	Kanca El Aletleri Dövme Çelik ve Makine San. A.Ş.	4950032304	TR/AEOF18340012	30.01.2018

180	Kansai Altan Boya San. ve Tic. A.Ş.	0460349274	TR/AEOF17350002	20.04.2017
181	Kaplan Kardeşler Halı San. ve Tic. Ltd. Şti.	4980078158	TR/AEOF18270010	12.04.2018
182	Kaptan Demir Çelik End. ve Tic. A.Ş.	4990019453	TR/AEOF17340009	16.06.2017
183	Kaptan Metal Dış Tic. ve Nak. A.Ş.	2330022966	TR/AEOF17340008	16.06.2017
184	Kardemir Haddecilik San. ve Tic. A.Ş.	5230949312	TR/AEOF18350001	24.01.2018
185	Kardemir Karabük Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.	5050055358	TR/AEOF17410008	18.08.2017
186	Kar-el Demir Tel San. ve Tic. Ltd. Şti.	4990215208	TR/AEOF18350009	1.08.2018
187	Karel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	5240008809	TR/AEOF18340047	10.05.2018
188	Karsan Otomotiv Sanayii ve Ticaret A.Ş.	5250001906	TR/AEOF17160001	21.02.2017
189	Kartal Halı Teks. San. ve Tic. A.Ş.	5260588162	TR/AEOF18270015	7.05.2018
190	Kastamonu Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	5270048012	TR/AEOF16340015	30.12.2016
191	Kent Gıda Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.	5440043194	TR/AEOF17410011	21.09.2017
192	Kervan Gıda San. ve Tic. A.Ş.	5450613524	TR/AEOF18340006	5.01.2018
193	Kimteks Poliüretan San. ve Tic. A.Ş.	5630644785	TR/AEOF18340038	9.04.2018

194	Kipaş Mensucat İşletmeleri A.Ş.	5630516480	TR/AEOF18270027	1.11.2018
195	Koçak Farma İlaç ve Kimya San. A.Ş.	5720021515	TR/AEOF17340004	28.03.2017
196	Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.	5770053564	TR/AEOF17410021	20.09.2017
197	Kuralkan Motorlu Araçlar Üretim San. ve Dış Tic. A.Ş.	5930110122	TR/AEOF14340003	2.06.2014
198	LC Waikiki Mağazıcılık Ticaret A.Ş.	8370071817	TR/AEOF18340102	29.11.2018
199	Legrand Elektrik San. A.Ş.	1880005822	TR/AEOF17410007	17.08.2017
200	Lider Kozmetik San. ve Tic. A.Ş.	6080551832	TR/AEOF17410018	8.11.2017
201	Magneti Marelli Mako Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	7320693747	TR/AEOF17160007	15.08.2017
202	Man Türkiye A.Ş.	6110048927	TR/AEOF16060002	11.04.2016
203	Mars Lojistik Uluslararası Taşımacılık Depolama Dağıtım ve Ticaret A.Ş.	6120538808	TR/AEOF16340010	22.09.2016
204	Marsa Yağ San. ve Tic. A.Ş.	6120594216	TR/AEOF18340045	24.04.2018
205	Massimo Dutti Giyim İthalat İhracat ve Tic. Ltd. Şti.	6130248132	TR/AEOF18340053	25.06.2018
206	Medlog Lojistik Gemicilik ve Turizm A.Ş.	6130720160	TR/AEOF16350001	2.03.2016
207	Mega Metal San. ve Tic. Ltd. Şti.	6140924903	TR/AEOF18060009	18.04.2018

208	Menderes Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	6140066220	TR/AEOF17350019	12.09.2017
209	Mercedes-Benz Türk A.Ş.	6160044079	TR/AEOF17340005	10.04.2017
210	Migiboy Tekstil Sanayi Tic. A.Ş.	6210482909	TR/AEOF18340035	3.04.2018
211	Mitaş Enerji ve Madeni İnşaat İşleri Türk A.Ş.	6220010979	TR/AEOF18060001	4.01.2018
212	Mobil Oil Türk A.Ş.	6220018994	TR/AEOF17340067	5.12.2017
213	Modavizyon Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	6220023585	TR/AEOF17340063	29.11.2017
214	Mondi Tire Kutsan Kağıt Ve Ambalaj San. A.Ş.	6000019274	TR/AEOF18350005	16.05.2018
215	MST İş ve Tarım Makinaları San. ve Tic. A.Ş.	7440482446	TR/AEOF18270021	18.06.2018
216	MTS Uluslararası Taşımacılık ve Tic. A.Ş.	6230185783	TR/AEOF14350001	28.04.2014
217	MTU Motor Türbin San. ve Tic. A.Ş.	6230004330	TR/AEOF17340011	18.07.2017
218	Norm Civata San. ve Tic. A.Ş.	6310077327	TR/AEOF18350010	17.09.2018
219	Novartis Sağlık Gıda ve Tarım Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	2090008654	TR/AEOF17340051	12.10.2017
220	NRT İç ve Dış Tic. A.Ş.	6320394396	TR/AEOF18340100	12.11.2018
221	Nursan Kablo Donanımları San. ve Tic. A.Ş.	6320390869	TR/AEOF18340097	7.11.2018

222	Nurteks Halı San. ve Tic. A.Ş.	6320046685	TR/AEOF18340099	12.11.2018
223	Omsan Lojistik A.Ş.	6420017847	TR/AEOF13340005	24.10.2013
224	Organik Kimya San. ve Tic. A.Ş.	6450040108	TR/AEOF18340062	27.06.2018
225	Ortadoğu Rulman Sanayi ve Ticaret A.Ş.	6470045140	TR/AEOF13060001	14.11.2013
226	Otokar Otomotiv ve Savunma San. A.Ş.	6490018272	TR/AEOF18340001	3.01.2018
227	Oyak Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	6490039840	TR/AEOF17340022	14.08.2017
228	Oysho Giyim İthalat İhracat ve Tic. Ltd. Şti.	6490433382	TR/AEOF18340059	25.06.2018
229	Önem Gıda San. ve Tic. A.Ş.	6580373036	TR/AEOF18340041	11.04.2018
230	Öz-Ka Lastik ve Kauçuk San. Tic. A.Ş.	6620720581	TR/AEOF17410016	6.10.2017
231	Palmiye Bisküvi Çikolata Kek Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.	7200544164	TR/AEOF17060027	21.12.2017
232	Parsan Makine Parçaları San. A.Ş.	7220045701	TR/AEOF18340096	1.11.2018
233	Paşabahçe Cam Sanayii ve Tic. A.Ş.	7230005479	TR/AEOF17340047	11.10.2017
234	Penti Çorap San. ve Tic. A.Ş.	6520003659	TR/AEOF18340060	25.06.2018
235	Penti Giyim Ticaret A.Ş.	7280059048	TR/AEOF18340061	25.06.2018

236	Petkim Petrokimya Holding A.Ş.	7290012773	TR/AEOF16350002	23.05.2016
237	Pfizer İlaçları Ltd. Şti.	7290244746	TR/AEOF16340008	18.05.2016
238	Philsa Philip Morris Sabancı Sigara ve Tütüncülük San. ve Tic. A.Ş.	7290021766	TR/AEOF17340076	25.12.2017
239	Pilenpak Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	7290062208	TR/AEOF17350021	20.11.2017
240	PNS Pendik Nişasta San. A.Ş.	7300048974	TR/AEOF17340055	24.10.2017
241	Polibak Plastik Film San. ve Tic. A.Ş.	7320050207	TR/AEOF17350012	20.07.2017
242	Polinas Plastik San. ve Tic. A.Ş.	7320052049	TR/AEOF18350008	12.07.2018
243	Polisan Kansai Boya San. ve Tic. A.Ş.	8360063453	TR/AEOF17410009	24.08.2017
244	Polisan Kimya San. A.Ş.	7320081962	TR/AEOF17410019	14.11.2017
245	Procter & Gamble Satış ve Dağıtım Ltd. Şti.	7330270658	TR/AEOF17340017	5.08.2017
246	Procter & Gamble Tüketim Malları San. A.Ş.	7330032509	TR/AEOF17340018	9.08.2017
247	Prometeon Turkey Endüstriyel ve Ticari Lastikler A.Ş.	8760051238	TR/AEOF17340014	26.07.2017
248	Pull&Bear Giyim İthalat İhracat ve Tic. Ltd. Şti.	7330141169	TR/AEOF18340057	25.06.2018

249	Putzmeister Makina San. ve Tic. A.Ş.	7340584049	TR/AEOF18340014	31.01.2018
250	Ravago Petrokimya Üretim A.Ş.	3350163647	TR/AEOF17340061	20.11.2017
251	Rehau Polimeri Kimya San. A.Ş.	7340054344	TR/AEOF18340040	11.04.2018
252	Renta Elektrikli Ev Aletleri San. ve Dış Tic. Ltd. Şti.	7340605418	TR/AEOF18340021	16.02.2018
253	RMK Marine Gemi Yapım San. ve Deniz Taşımacılığı İşletmesi A.Ş.	7300041111	TR/AEOF18340028	21.03.2018
254	Roketsan Roket Sanayi ve Ticaret A.Ş.	7350019759	TR/AEOF18060002	5.01.2018
255	Sağlıklı Gıda Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	7390158262	TR/AEOF18340109	20.12.2018
256	Samet Kalıp ve Madeni Eşya San. ve Tic. A.Ş.	7420030257	TR/AEOF17340006	27.04.2017
257	Samsung Electronics İstanbul Paz. ve Tic. Ltd. Şti.	7420397337	TR/AEOF18340042	17.04.2018
258	Sandoz Grup Sağlık Ürünleri İlaçları San. ve Tic. A.Ş.	7430398676	TR/AEOF17410015	5.10.2017
259	Sandoz İlaç Sanayi ve Ticaret A.Ş.	4730035262	TR/AEOF17340043	6.10.2017
260	Sanko Dış Ticaret A.Ş.	7440465251	TR/AEOF18270002	25.01.2018
261	Sanko Tekstil İşletmeleri San. ve Tic. A.Ş.	7440174685	TR/AEOF18270003	25.01.2018

262	Sanofi İlaç San. ve Tic. A.Ş.	3240306516	TR/AEOF17340041	5.10.2017
263	Sarbak Metal Tic. ve San. A.Ş.	7450035352	TR/AEOF17340042	6.10.2017
264	Sarten Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	7510038180	TR/AEOF17340068	12.12.2017
265	Schneider Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	6170042067	TR/AEOF17350008	1.06.2017
266	Schneider Enerji Endüstrisi San. ve Tic. A.Ş.	7570406285	TR/AEOF18410011	24.12.2018
267	Schott Orim Cam San. ve Tic. A.Ş.	6470008483	TR/AEOF18340101	13.11.2018
268	Selçuk İplik San. ve Tic. A.Ş.	7590054185	TR/AEOF18270020	7.06.2018
269	Sertrans Uluslararası Nakliyat ve Ticaret A.Ş.	7640372854	TR/AEOF16340001	3.02.2016
270	Setaş Kimya San. A.Ş.	7640022690	TR/AEOF18340015	31.01.2018
271	Shell & Turcas Petrol A.Ş.	7690423575	TR/AEOF17340027	25.08.2017
272	Siemens Sanayi ve Ticaret A.Ş.	7700037454	TR/AEOF16340005	30.03.2016
273	Sika Yapı Kimyasalları A.Ş.	7700014579	TR/AEOF18340063	27.06.2018
274	Silverline Endüstri ve Tic. A.Ş.	4240038968	TR/AEOF17610001	17.07.2017
275	Silverline Ev Gereçleri Satış ve Pazarlama A.Ş.	7690389456	TR/AEOF17340026	25.08.2017

276	Sistem Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	7710034506	TR/AEOF18340084	6.09.2018
277	Sittnak Uluslararası Nakliyat A.Ş.	7690054835	TR/AEOF18340088	20.09.2018
278	Soda Sanayii A.Ş.	7720023498	TR/AEOF17340054	24.10.2017
279	Solmaz Gümrük Müşavirliği A.Ş. (Kapsam: Lojistik Hizmetler)	7730293569	TR/AEOF14340004	20.08.2014
280	Soma Kimya San. ve Tic. A.Ş.	7730348013	TR/AEOF18340091	28.09.2018
281	Söktaş Dokuma İşletmeleri San. Ve Tic. A.Ş.	7780470967	TR/AEOF17350005	16.05.2017
282	Söktaş Tekstil San. Ve Tic. A.Ş.	7780013436	TR/AEOF17350006	16.05.2017
283	Standard Profil Ege Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	7810469180	TR/AEOF17340046	11.10.2017
284	Standard Profil Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	7810130301	TR/AEOF17340044	10.10.2017
285	Stradivarius Giyim İthalat İhracat ve Tic. Ltd. Şti.	7810234262	TR/AEOF18340056	25.06.2018
286	Süedser Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	7840332913	TR/AEOF18340108	19.12.2018
287	Sümer Plastik ve Kağıt San. Tic. A.Ş.	7860018248	TR/AEOF18340075	2.08.2018
288	Süper Film Ambalaj Sanayi ve Ticaret A.Ş.	7870196533	TR/AEOF18270001	19.01.2018

289	Süper Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	7840043913	TR/AEOF18340048	21.05.2018
290	Şahinler Metal San. ve Tic. A.Ş.	7980004724	TR/AEOF18060005	16.02.2018
291	Şimşek Bisküvi ve Gıda San. A.Ş.	8130067272	TR/AEOF17060008	29.06.2017
292	Şişecam Dış Ticaret A.Ş.	8140456810	TR/AEOF17340053	24.10.2017
293	Şölen Çikolata Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.	8150001063	TR/AEOF18270019	31.05.2018
294	Tan-Alize Kozmetik ve Temizlik Ürünleri San. Tic. A.Ş.	8180243025	TR/AEOF18340081	27.08.2018
295	Tat Kimya Sabun ve Gliserin San. ve Tic. A.Ş.	8300048941	TR/AEOF18270009	29.03.2018
296	Tat Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	8300283919	TR/AEOF18270022	19.06.2018
297	Tatmetal Çelik San. ve Tic. A.Ş.	8310440672	TR/AEOF17340065	4.12.2017
298	Tayaş Gıda San. ve Tic. A.Ş.	8320028225	TR/AEOF17410017	13.10.2017
299	Tekfen İnşaat ve Tesisat A.Ş.	8340052176	TR/AEOF17340016	5.08.2017
300	Teknik Alüminyum San. A.Ş.	8360027929	TR/AEOF18340013	30.01.2018
301	Teksan Jeneratör Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	8360066804	TR/AEOF18340071	16.07.2018
302	Tempo Metal Aksesuar San. ve Tic. A.Ş.	8380045064	TR/AEOF18340019	8.02.2018

303	Temsa İş Makinaları İmalat Pazarlama ve Satış A.Ş.	8380436088	TR/AEOF18340029	21.03.2018
304	Temsa Ulaşım Araçları San. ve Tic. A.Ş.	8380046749	TR/AEOF17330002	25.09.2017
305	Termo Teknik Ticaret ve San. A.Ş.	8400013687	TR/AEOF17340074	25.12.2017
306	Tersan Tersanecilik San. ve Tic. A.Ş.	1790163086	TR/AEOF18160012	6.11.2018
307	Tetnak Taşımacılık Turizm ve Ticaret A.Ş.	8410019829	TR/AEOF16060001	3.02.2016
308	Tetra Pak Paketleme Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.	8410468758	TR/AEOF17350010	11.07.2017
309	The Shell Company of Turkey Ltd. Türkiye Şubesi (Merkezi Londra'da)	8430001882	TR/AEOF17340025	25.08.2017
310	Tırsan Treyler San. ve Tic. A.Ş.	8440057150	TR/AEOF17410004	20.06.2017
311	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	8460000422	TR/AEOF14340001	13.02.2014
312	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	8590014563	TR/AEOF16410001	18.02.2016
313	Traçim Çimento San. ve Tic. A.Ş.	0840043632	TR/AEOF18340044	18.04.2018
314	Trakya Cam Sanayii A.Ş.	8590048476	TR/AEOF17340048	11.10.2017
315	Transalkım Uluslararası Nakliyat ve Tic. Ltd. Şti.	8590052845	TR/AEOF17340045	11.10.2017

316	Turaş Gaz Armatürleri San. ve Tic. A.ř.	8690038884	TR/AEOF18340095	24.10.2018
317	TUSAş Motor Sanayi A.ř.	8720013769	TR/AEOF18160003	16.02.2018
318	TUSAş Türk Havacılık ve Uzay Sanayi A.ř.	8720013736	TR/AEOF14060001	13.03.2014
319	TÜPRAş Türkiye Petrol Rafinerileri A.ř.	8750014267	TR/AEOF16410002	6.04.2016
320	Türk Hava Yolları A.O.	8760047464	TR/AEOF18340078	14.08.2018
321	Türk Henkel Kimya San. ve Tic. A.ř.	5630012116	TR/AEOF17340028	25.08.2017
322	Türk Prysmian Kablo ve Sistemleri A.ř.	8760051374	TR/AEOF17160004	24.05.2017
323	Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.ř.	8760054713	TR/AEOF17060023	23.10.2017
324	Türkiye şeker Fabrikaları A.ř. Genel Müdürlüğü	8010044547	TR/AEOF17060025	7.11.2017
325	Utest Malzeme Test Cihazları ve Makine İmalat ve Dış Tic. A.ř.	8970428428	TR/AEOF18060011	26.11.2018
326	Ülker Bisküvi San. A.ř.	9060022039	TR/AEOF18340025	1.03.2018
327	Ülker Çikolata San. A.ř.	9200034039	TR/AEOF18340020	15.02.2018
328	Ünl Dış Ticaret Ltd. şti.	9130300454	TR/AEOF18340008	19.01.2018
329	Ünlü Tekstil San. ve Tic. A.ř.	9150249785	TR/AEOF18340009	19.01.2018
330	Ünsped Gümrük Müşavirliğı ve Lojistik	9170144025	TR/AEOF18340031	27.03.2018

	Hizmetler A.Ş. (Kapsam: Lojistik Hizmetler)			
331	Vega Lojistik A.Ş.	9240437217	TR/AEOF18340086	11.09.2018
332	Vestel Beyaz Eşya San. Ve Tic. A.Ş.	9250067278	TR/AEOF16340003	9.03.2016
333	Vestel Elektronik San. Ve Tic. A.Ş.	9250002659	TR/AEOF16340004	9.03.2016
334	Vestel Ticaret A.Ş.	9250002626	TR/AEOF17340040	29.09.2017
335	Whirlpool Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş	6170042113	TR/AEOF18340002	5.01.2018
336	Whirlpool Ev Aletleri Paz. ve Tic. A.Ş.	6170042105	TR/AEOF18340004	5.01.2018
337	World Medicine İlaç San. ve Tic. A.Ş.	8140480524	TR/AEOF17340080	28.12.2017
338	Yasin Kaplan Tekstil ve Halı San. Tic. A.Ş.	3850547933	TR/AEOF18270013	18.04.2018
339	Yazaki Otomotiv Yan Sanayi ve Tic. A.Ş.	9430064416	TR/AEOF18410008	13.06.2018
340	Yazaki Wiring Technologies Türkiye Elektrik Sistemleri Ltd. Şti.	7700116140	TR/AEOF17160009	4.10.2017
341	Yeşim Satış Mağazaları ve Tekstil Fabrikaları A.Ş.	9520066543	TR/AEOF18160005	9.03.2018
342	Yıldız Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	9650030021	TR/AEOF18410007	4.06.2018
343	Yılmaz Redüktör A.Ş.	9780049288	TR/AEOF18340103	4.12.2018

344	Yiğit Akü Malzemeleri Nak. Turz. San. Tic. A.Ş.	9800034685	TR/AEOF17060021	4.10.2017
345	YKK Metal Plastik Ürünleri San. Ve Tic. A.Ş.	9810013768	TR/AEOF17340002	26.01.2017
346	Za Giyim İth. İhr. ve Tic. Ltd. Şti.	9960059923	TR/AEOF18340058	25.06.2018
347	Zara Home Ev Tekstili Aksesuarları Mobilya ve Dekorasyon Malz. İth. İhr. ve Tic. Ltd. Şti.	9960306445	TR/AEOF18340054	25.06.2018
348	ZF Lemförder Aks Modülleri San. ve Tic. A.Ş.	8450007308	TR/AEOF17350016	9.08.2017
349	ZF Sachs Süspansiyon Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	7360139789	TR/AEOF18410002	19.01.2018
350	Zorluteks Tekstil Tic. ve San. A.Ş.	9990030180	TR/AEOF17340024	25.08.2017
351	**	**	TR/AEOF14060003	11.07.2014
352	**	**	TR/AEOF14340005	23.10.2014
353	**	**	TR/AEOF15060001	23.03.2015
354	**	**	TR/AEOF16060003	29.06.2016
355	**	**	TR/AEOF16060004	19.08.2016
356	**	**	TR/AEOF16060005	23.09.2016
357	**	**	TR/AEOF16340014	24.11.2016
358	**	**	TR/AEOF17060003	23.02.2017
359	**	**	TR/AEOF17270001	22.03.2017

360	**	**	TR/AEOF17270002	22.03.2017
361	**	**	TR/AEOF17060004	20.04.2017
362	**	**	TR/AEOF17160003	24.05.2017
363	**	**	TR/AEOF17060006	7.06.2017
364	**	**	TR/AEOF17060007	7.06.2017
365	**	**	TR/AEOF17060009	3.07.2017
366	**	**	TR/AEOF17410005	5.07.2017
367	**	**	TR/AEOF17060010	12.07.2017
368	**	**	TR/AEOF17060011	18.07.2017
369	**	**	TR/AEOF17060013	1.08.2017
370	**	**	TR/AEOF17160006	3.08.2017
371	**	**	TR/AEOF17410006	4.08.2017
372	**	**	TR/AEOF17060014	9.08.2017
373	**	**	TR/AEOF17060015	9.08.2017
374	**	**	TR/AEOF17160008	16.08.2017
375	**	**	TR/AEOF17340033	20.09.2017
376	**	**	TR/AEOF17060018	21.09.2017
377	**	**	TR/AEOF17410012	25.09.2017
378	**	**	TR/AEOF17060019	3.10.2017
379	**	**	TR/AEOF17060020	3.10.2017
380	**	**	TR/AEOF17060024	24.10.2017
381	**	**	TR/AEOF17160011	21.11.2017
382	**	**	TR/AEOF17340066	5.12.2017

383	**	**	TR/AEOF18060004	6.02.2018
384	**	**	TR/AEOF18160004	27.02.2018
385	**	**	TR/AEOF18340023	28.02.2018
386	**	**	TR/AEOF18340026	12.03.2018
387	**	**	TR/AEOF18060008	15.03.2018
388	**	**	TR/AEOF18340030	23.03.2018
389	**	**	TR/AEOF18340033	27.03.2018
390	**	**	TR/AEOF18340039	10.04.2018
391	**	**	TR/AEOF18340043	17.04.2018
392	**	**	TR/AEOF18270016	9.05.2018
393	**	**	TR/AEOF18270017	9.05.2018
394	**	**	TR/AEOF18340051	6.06.2018
395	**	**	TR/AEOF18160010	10.08.2018
396	**	**	TR/AEOF18340077	14.08.2018
397	**	**	TR/AEOF18340080	16.08.2018
398	**	**	TR/AEOF18340087	11.09.2018
399	**	**	TR/AEOF18340090	28.09.2018
400	**	**	TR/AEOF18340094	24.10.2018
401	**	**	TR/AEOF18410009	1.11.2018
402	**	**	TR/AEOF18340098	9.11.2018
403	**	**	TR/AEOF18340104	5.12.2018
404	**	**	TR/AEOF18340105	6.12.2018
405	**	**	TR/AEOF18350011	25.12.2018

406	**	**	TR/AEOF18270029	27.12.2018
407	**	**	TR/AEOF18060013	31.12.2018

** Yüklü İsmi Listede Yer Almasını İstemiyor

Kaynak: Gümrük Ve Ticaret Bakanlığı : 2018

EKLER

EK 2. ANKET FORMU

Türkiye'de Uygulanmakta Olan Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü (YYS) Uygulamasının İthalat ve İhracat Gümrük İşlemleri Üzerine Etkisi

Değerli Katılımcı

Türkiye'de uygulanmakta olan yetkilendirilmiş yükümlü statüsü (YYS) uygulamasının ithalat ve ihracat gümrük işlemleri üzerine etkisini inceleyen yüksek lisans tezinde kullanılmak üzere aşağıdaki sorulara yanıtlarınız rica edilmektedir. Ankette belirttiğiniz bilgiler asla hiçbir kişi veya kurumla paylaşılmaz.

Prof. Dr. Ali Argun KARACABEY - Ahmet ERİKEL
ALTINBAŞ ÜNİVERSİTESİ - İŞLETME FAKÜLTESİ

Lütfen aşağıdaki sorularda ilgili cevabın solundaki kutucuğu işaretleyiniz.

1- Şirketiniz kaç yıldır dış ticaret yapıyor?					
☐ 1 yıldan az	☐ 1-3 yıl	☐ 3-5 yıl	☐ 5-7 yıl	☐ 7 yıl ve üzeri	
2- Yıllık ortalama dış ticaret hacminiz nedir?					
☐ 100.000 \$'dan az					
☐ 100.000 \$ - 499.999 \$					
☐ 500.000 \$ - 999.999 \$					
☐ 1.000.000 \$ - 4.999.999 \$					
☐ 5.000.000 \$ ve üzeri					
3- Hangi sektörlerde ticaret gerçekleştirmektесiniz?					
☐ Tekstil	☐ Otomotiv	☐ Gıda	☐ Elektronik	☐ Bunların Dışında	Diğer:
4- Çalışan sayınız nedir?					
☐ 49 ve altı	☐ 50 - 249	☐ 250 - 499	☐ 500 - 999	☐ 1000 ve üzeri	
5- Yıllık ortalama ihracat hacminiz nedir? (Bir birim = 1000 \$)					
☐ 99 ve altı	☐ 100 - 249	☐ 250 - 499	☐ 500 - 999	☐ 999 ve üzeri	
6- Yıllık ortalama ithalat hacminiz nedir? (Bir birim = 1000 \$)					
☐ 99 ve altı	☐ 100 - 249	☐ 250 - 499	☐ 500 - 999	☐ 1000 ve üzeri	
7- Yıllık ortalama transit hacminiz nedir? (Bir birim = 1000 \$)					
☐ 99 ve altı	☐ 100 - 249	☐ 250 - 499	☐ 500 - 999	☐ 1000 ve üzeri	

Lütfen aşağıdaki soruları 1'den 5'e kadar puanlayınız.

(1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum, 4:Katılıyorum, 5:Kesinlikle Katılıyorum)

8- YYS belgesi aldıktan sonra, öncesine göre <u>ihracat</u> işlemlerimizin süresi kısaldı, süreden tasarruf ettik.	1	2	3	4	5
9- YYS belgesi aldıktan sonra, öncesine göre <u>ithalat</u> işlemlerimizin süresi kısaldı, süreden tasarruf ettik.	1	2	3	4	5
10- YYS belgesi aldıktan sonra, öncesine göre <u>transit</u> işlemlerimizin süresi kısaldı, süreden tasarruf ettik.	1	2	3	4	5
11- YYS belgesi aldıktan sonra, öncesine göre <u>ihracat</u> işlemlerimizin maliyeti azaldı, mali olarak tasarruf ettik.	1	2	3	4	5
12- YYS belgesi aldıktan sonra, öncesine göre <u>ithalat</u> işlemlerimizin maliyeti azaldı, mali olarak tasarruf ettik.	1	2	3	4	5
13- YYS belgesi aldıktan sonra, öncesine göre transit işlemlerimizin maliyeti daha fazla azaldı ve mali olarak tasarruf ettik.	1	2	3	4	5
14- YYS belgesi aldıktan sonra, öncesine göre <u>nakliye ve lojistik</u> işlemlerimizin maliyeti azaldı, mali olarak tasarruf ettik.	1	2	3	4	5
15- YYS belgesi aldıktan sonra, öncesine göre <u>nakliye ve lojistik</u> işlemlerimizin zamanı azaldı, zamandan tasarruf ettik.	1	2	3	4	5
16- YYS belgesi aldıktan sonra, öncesine göre gümrük işlemleri açısından alınan cezalarda düşüş gerçekleşti, mali olarak kazanç sağladık.	1	2	3	4	5
17- YYS belgesi aldıktan sonra devlet yardım ve teşviklerinden daha kolay yararlanmaya başladık.	1	2	3	4	5
18- YYS belgesi aldıktan sonra devlet yardım ve teşviklerinden daha kısa zamanda yararlanmaya başladık.	1	2	3	4	5
19- YYS belgesi aldıktan sonra, öncesine göre ticaret yaptığımız ülke ve firmaların bize olan güveni arttı.	1	2	3	4	5

Ad - Soyad :
Firma :
Cinsiyet :
Medeni Haliniz :
Mesleğiniz :
Eğitim Düzeyiniz :